

Cathy Berx
Gouverneur
Provincie Antwerpen

**Vlaamse
overheid**

Jaarverslag 2020

Coördinatieopdracht gouverneur Cathy Berx

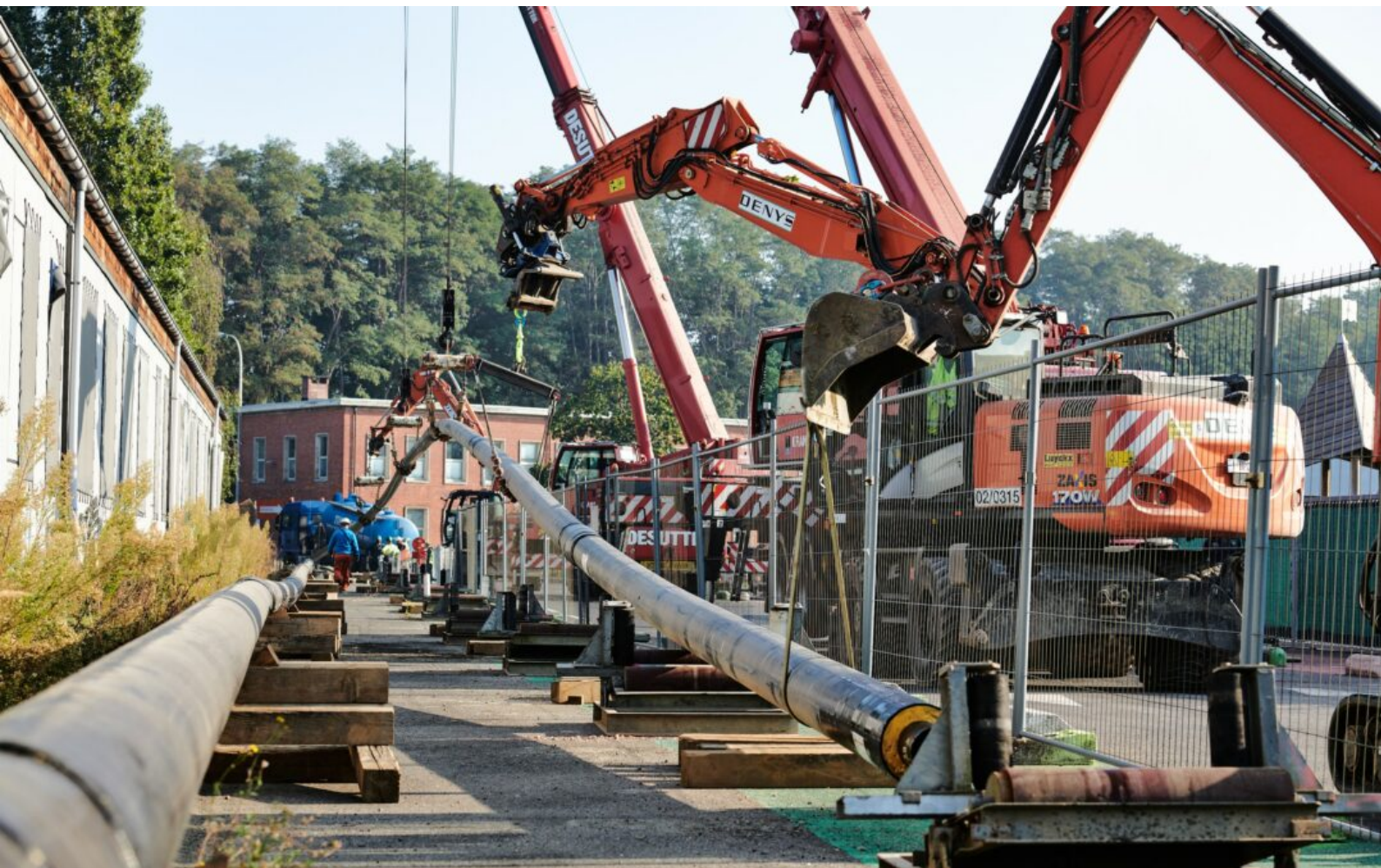

Foto voorpagina: werken aan het warmtenet 'Warmte Verzilverd' (bron: www.warmteverzilverd.be).

Inhoud

1. Woord vooraf	3
2. Getuigenis – Warmte verzilverd	6
3. Activiteiten 2020	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Overlegplatform Vlaamse Buitendiensten	8
3.3 Gebiedsgericht en thematisch overleg	8
3.4 Coördinatiedossiers	9
3.4.1 Hernieuwbare energie	9
3.4.2 Gebiedsgerichte werking	18
3.4.3 Verkeersveiligheid en mobiliteit	29
3.4.4 Integraal waterbeleid en droogte	40
3.4.5 Jacht	49
3.4.6 Diverse	51
3.5 Regiovorming	60
3.6 Machtiging gebruik explosieven	62
4. Openingsrede 2020	63
5. Bijlagen	66
Bijlage 1: Rapportage Bestuurlijk Toezicht 2020 (ABB)	
Bijlage 2: Rapportage strategisch project Kleine Nete	

Contactpersonen:

Cathy Berx, cathy.berx@provincieantwerpen.be
Gouverneur

Bram Abrams, bram.abrams@provincieantwerpen.be
Arrondissementscommissaris

1. Woord vooraf

Niet over COVID-19

Het klinkt als 'een eeuwige terugkeer van hetzelfde'...want ja, ook '2020 was een uitzonderlijk jaar'. Anders uitzonderlijk dan anders. Immers, 2020 werd het jaar waarin nagenoeg alles anders was.

We beperkten onze fysieke sociale contacten drastisch. 'Micro, micro' –met bijhorende gebaren– of 'ik raak(te) niet binnen'...werden vaste uitdrukkingen.

Behalve in de zorg en andere essentiële beroepen organiseerden we ons leven en dat van onze kinderen op een zo veilig mogelijke afstand.

We verstopten monden en neuzen achter maskers.

Straten lagen er verlaten bij.

Onze huizen voor cultuur, sport en ontspanning, restaurants en cafés sloten. En zodra ze weer open gingen draaiden ventilatoren en verluchtingssystemen overuren, we kregen allemaal een prik (of twee). Velen werden ernstig ziek. Velen stierven een zeer eenzame dood, en werden met te weinig egards ten grave gedragen...

Kortom, het was heftig.

U weet waarom we het deden: besmettingen maximaal onder controle houden om mensen te redden, ons zorgsysteem overeind te houden en zorgverleners verscheurende keuzes te besparen... Ook de sociaaleconomische én mentale impact zijn enorm. Net als de druk op de overheidsfinanciën.

2020 en 2021 stonden nagenoeg volledig in het teken van crisisbeheer. Nooit eerder overlegden we zo veelvuldig, zo intens, zo breed, zo structureel en gestructureerd ... met alle verschillende beleids- en bestuursniveaus, met zoveel stakeholders, organisaties, instellingen, sectoren tot individuele burgers. Op en over alle niveaus heen samenwerken (of dat proberen...), data, kennis en inzichten delen (of dat blijven proberen...), vragen stellen, zoeken, antwoorden helpen formuleren, inzichten zien evolueren, vallen en weer opstaan... en vooral het lokale met de hogere niveaus blijven verbinden en/of federale beslissingen vertalen naar en helpen uitvoeren op het terrein en onder de indruk raken van veerkracht van wat het lokale vermag...werden de vaste ingrediënten van elke dag.

En toch handelt dit jaarverslag *niet* over de aanpak van Corona-Covid-19 of andere crises. Noch over al het werk dat ter zake met en dankzij geweldige teams werd verricht.

Een uitgebreide rapportage over een deel van de werkzaamheden in het raam van de corona-Covid-19 pandemie, kan u o.m. nalezen op de website van de Bijzondere Commissie COVID-19 (hoorzitting 22/01/2021)¹.

Wat vindt u dan wel in dit verslag?

Als steeds bevat het verslag een zo volledig mogelijk overzicht van alle andere, maatschappelijk relevante projecten en dossiers waarop we sterk bleven inzetten. Allicht zouden ze nooit (hebben) volstaan om het natuurgeweld van juli 2021 te voorkomen, of zelfs de verwoestende impact te beperken... vele ervan hebben in elk geval tot doel om onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verder te reduceren resp. onze leefomgeving meer klimaat-robust en

¹ https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/pri/covid/Comm%20Aanpak_GestionCOVID19_20210122_PM.pdf

veerkrachtiger te maken om periodes van extreme, intensieve regenval én/of droogte beter, en dus met minder schade, het hoofd te bieden. Want meer dan ooit blijkt dat we geen tijd meer te verliezen hebben.

Ook in 2020 focusten we op thema's, uitdagingen, kansen en bedreigingen die veel coördinatie en afstemming vereisen: **mobiliteit en verkeersveiligheid, hernieuwbare energie** en een **duurzame transformatie van de open ruimte**, met focus op integraal waterbeleid, het klimaatbestendig maken van onze valleigebieden en het realiseren van Europese Instandhoudingsdoelstellingen.

Tegelijk geven we zo mee uitvoering aan Vlaamse beleidsdoelen op het vlak van hernieuwbare energie en de implementatie van Europese Instandhoudingsdoelstellingen resp. de Europese Kaderrichtlijn Water. Tot slot, maar zeker niet in het minst willen we graag mee de leiding nemen om de Blue Deal van de Vlaamse Regering in, voor en met de Antwerpse gemeenten en provincie concreet waar te maken en mee te werken aan de paradigmashift die de Vlaamse Blue Deal én de Europese Green Deal beogen.

Visies en doelstellingen formuleren is een cruciale, maar tot op zekere hoogte het 'makkelijkste' deel van de opdracht. Ze consequent realiseren op en met het terrein wordt er –niettegenstaande de sense of urgency toch toeneemt- niet eenvoudiger op. 'De lange termijn is de meest urgente...', met die ingesteldheid is dit verslag geschreven. Het is die stip aan de horizon die ons engagement, die onze dagelijkse inzet, waarvan u de resultaten vindt in dit verslag, kleurt en stuurt.

De nood aan volgehouden coördinatie en afstemming op het terrein neemt eerder toe dan af. Dag geldt evenzeer voor acute uitdagingen zoals bijvoorbeeld de aanpak van de watercrises door schaarste of een even plotse als extreme overvloed aan water en/of het (nog) niet halen van de goede ecologische toestand van het water.

Dat we nog steeds meer kansen missen dan echt grijpen o.m. op het vlak van hernieuwbare energie, en in het bijzonder windenergie, blijft als noodkreet overeind. Wie het hoofdstuk over hernieuwbare energie (hoofdstuk 3.3) met open vizier leest, kan niet anders dan concluderen dat we er op die manier nooit geraken. Stilaan dringt de vraag zich op of we oprecht meer hernieuwbare energie uit wind willen dan wel collectief 'doen alsof'?

Gelukkig is er ook reden tot optimisme en tevredenheid. Vooral in de vallei van de Kleine Nete loont waarachtige, volgehouden samenwerking kennelijk wel. De weg blijft lang, de hordes hoog, maar de inspanningen van de laatste jaren beginnen te lonen. Het samenwerkingsverband dat moeizaam werd gesmeed en geconsolideerd boekt wel degelijk vooruitgang op het terrein. Het 2de strategisch project werd goedgekeurd. Zo kreeg de hechte gebiedscoalitie extra stimulansen én de noodzakelijke middelen van departement Omgeving van de Vlaamse overheid. Samenwerken genereert bovendien extra investeringsmiddelen. Om u een idee te geven: het eerste Strategisch Project leverde zo'n 13.8 miljoen EUR op voor investeringen in en voor de vallei. Inmiddels en dankzij al die inspanningen groeide de Nete Vallei terecht uit tot één van de vier vlaggenscheppen van de ambitieuze Blue Deal van Vlaams minister Zuhail Demir. Die erkenning leverde extra middelen op voor extra kansen en projecten om de beleidsdoelstellingen op het terrein uit te voeren en zo echt tastbaar te maken.

Gouverneurs zijn een bestuurlijk kruispunt. De vaste beeldspraak vat de realiteit goed samen. Die verbindende, aanjagende en dienende rol willen we ook vervullen in de High Level Taskforce Blue Deal, de CIW, de Droogtecommissie... Tegelijk zijn we nauw betrokken bij de concrete uitvoering van beleidsdoelstellingen en –plannen dankzij onze goede kennis van de concrete uitdagingen en botsende belangen op het terrein in de Kleine Nete, Benedenvliet, ... We volgen evoluties op de voet, gedreven door de vaste wil om kennis bij te stellen, nieuwe inzichten te verwerven mede dankzij onze gedreven en deskundige medewerkers en/of banden met kennis- en onderzoeksinstellingen. Deze link blijven leggen of zijn tussen het beleid en de uitvoering ervan en vice versa: de zorgen van het terrein blijvend onder de aandacht brengen van 'het

beleid' scheidt voldoening, is bijzonder waardevol want draagt bij tot concrete en solide oplossingen.

Behalve de volgehouden aandacht voor de systemische, langlopende, brede en complexe processen die ik hierboven inleidde, had 2020 nog een hele reeks diverse, soms onverwachte uitdagingen in petto. Ook daarvan vindt u een overzicht en inzicht in dit verslag dat nagenoeg exclusief handelt over 'Vlaamse' opdrachten. Wat deel uitmaakt van de Federale verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden (Noodplanning, Veiligheid, Wapens, ...) behandel ik niet in dit rapport. Al het relevante voor provincie Antwerpen m.b.t. het bestuurlijk toezicht leest u in een apart verslag in bijlage.

Antwerpen, 28/08/2021

Cathy Berx
GOUVERNEUR
PROVINCIE ANTWERPEN

2. Getuigenis – Warmte verzilverd

Meer dan 50% van het energieverbruik in Vlaanderen gaat momenteel naar warmte. We kunnen dan ook niet voorbij warmte om de energietransitie concreet te maken en onze klimaatdoelstellingen te realiseren.

Dat gouverneur Cathy Berx het belang van warmte erkent, en meer nog, hierin een concrete rol wenst te spelen, werd reeds duidelijk in haar Openingsrede 'Antwerpen, omarm de warmte' van 2016.

“Aanwezige warmte benutten -of het nu om restwarmte of om warmte uit geothermische boringen gaat- zou voor provincie Antwerpen, voor Vlaanderen, een voor de hand liggende ambitie moeten zijn. Het aanbod is er, de vraag is er: nu nog de maatschappelijke, politieke en zakelijke wil om samen die disruptieve sprong te wagen. Met de blik gericht op de sociaaleconomische en ecologische winst op de lange(re)termijn en de omzichtige omgang met de risico's en verdelingsvraagstukken op de korte(re) termijn moet het lukken.”

Het provinciebestuur aarzelde niet en initieerde een raamcontract om concrete cases te screenen, op zoek naar duurzame warmteprojecten. Eén van de eerste kansrijke projecten was het zinvol gebruik van de restwarmte van de Agfa-Gevaert fabriek te Mortsel. Zo stond het provinciebestuur mee aan de wieg van de realisatie van het eerste warmtenet in de provincie dat industriële restwarmte benut voor verwarming van woningen en bedrijven.

Een coöperatief warmtenet op basis van restwarmte van Agfa-Gevaert

Na de eerste haalbaarheidsstudie ging Kelvin Solutions aan de slag om het project vorm te geven. We vonden in de burgercoöperaties Ecopower en Zuidtrant 2 partners om het project, onder de noemer Warmte Verzilverd, uit te voeren.

Op 2 juli 2020 legde gouverneur Cathy Berx de eerste leiding voor het warmtenet en op 25 februari 2021 draaide Zuhai Demir, Vlaams minister voor Energie, de kraan officieel open. We zijn erg trots dat we dit toekomstgerichte project in een recordtempo gerealiseerd hebben en dat volgens de hoogste kwaliteitsstandaarden.

Maar dat er een “disruptieve sprong” nodig was om tot dit punt te komen, zoals de gouverneur reeds aangaf in haar openingsrede, was een erg juiste inschatting.. Een dergelijk project impliceert vele betrokkenen - elk met eigen belangen - en risico's die beheerst moeten worden, ... Toch slaagden we erin om de betrokkenen te verenigen en een win-win na te streven. Daarbij hebben de gouverneur en haar diensten op verschillende, cruciale momenten het verschil gemaakt dankzij hun bemiddelende rol.

Industrie, burgers en overheid hebben de handen dus in elkaar geslagen om dit duurzame restwarmteproject te realiseren. We hopen dat dit een voorbeeld mag zijn voor de hele provincie, want zoals gouverneur Cathy Berx het juist verwoordde in 2016: laat ons het potentieel voor de aanwezige warmte omarmen!

Hartwin Leen
Kelvin Solutions
www.kelvinsolutions.be

Figuur 1: eerste buislegging warmtenet Warmte Verzilverd (2 juli 2020, © Régine Mahaux)

3. Activiteiten 2020

3.1 Inleiding

De dossiers die in het raam van de coördinatieopdracht worden behandeld, zijn erg divers. Aan de hand van een thematische rapportage lichten we de thema's toe waarop we sterk inzetten :

- hernieuwbare energie
- gebiedsgerichte werking
- mobiliteit / verkeersveiligheid
- integraal waterbeleid en droogte
- jacht
- diverse

We maken een onderscheid tussen het generieke deel van de coördinatieopdracht (3.2) en het dossiergebonden luik (3.3 en 3.4).

Ook tijdens de werkbezoeken van gouverneur en deputatie aan de gemeentebesturen in de provincie werken we aan intra- en interbestuurlijke afstemming. Zo worden naast provinciale ook Vlaamse en federale administraties betrokken bij de voorbereiding van de agendapunten die de besturen aanbrengen. Deze werkbezoeken zijn – in normale tijden – niet zelden de aanleiding voor een nieuwe coördinatieopdracht. Helaas gooide COVID-19 ook hier roet in het eten, en werden de in 2020 geplande werkbezoeken uitgesteld.

De federale opdrachten zijn niet opgenomen in dit verslag. De rapportage over bestuurlijk toezicht vindt u in een apart verslag (hier eveneens als bijlage).

3.2 Overlegplatform Vlaamse Buitendiensten

In 2020 was er voor het eerst geen overlegplatform Vlaamse Buitendiensten. Vanaf het najaar 2021 zal ik opnieuw vergaderen met het overlegplatform. De belangrijkste thema's zijn en blijven: doortastende handhaving, aanpak stikstofproblematiek, ...

3.3 Gebiedsgericht en thematisch overleg

Er is meer vraag naar **gebiedsgericht** en/of **thematisch afstemmend en coördinerend overleg**, dan naar een generiek overleg met alle Vlaamse entiteiten. Via de coördinatieopdracht spelen we maximaal in op de nog steeds toenemende vraag naar coördinatie en afstemming. Dit resulteert in vele dossiers met elk een eigen overlegtraject. Verschillende van die dossiers resulteren in langlopende overlegplatformen, hetzij gebiedsgerichte, hetzij thematische. Enkele voorbeelden (meer omvangrijke, Vlaamse dossiers):

- hernieuwbare energie (zie 3.4.1):
 - o windturbines in Mechelen, E34, ...
 - o overleg warmtenetten
 - o ...
- buitengebied:
 - o Kleine Nete (www.kleinenete.be) (zie 3.4.2.1)
 - o Liereman (zie 3.4.2.3)
 - o Mol – Postel (zie 3.4.2.2)
 - o ...
- Integraal Waterbeleid (bekkenwerking, droogte, ... zie 3.4.4)
- ...

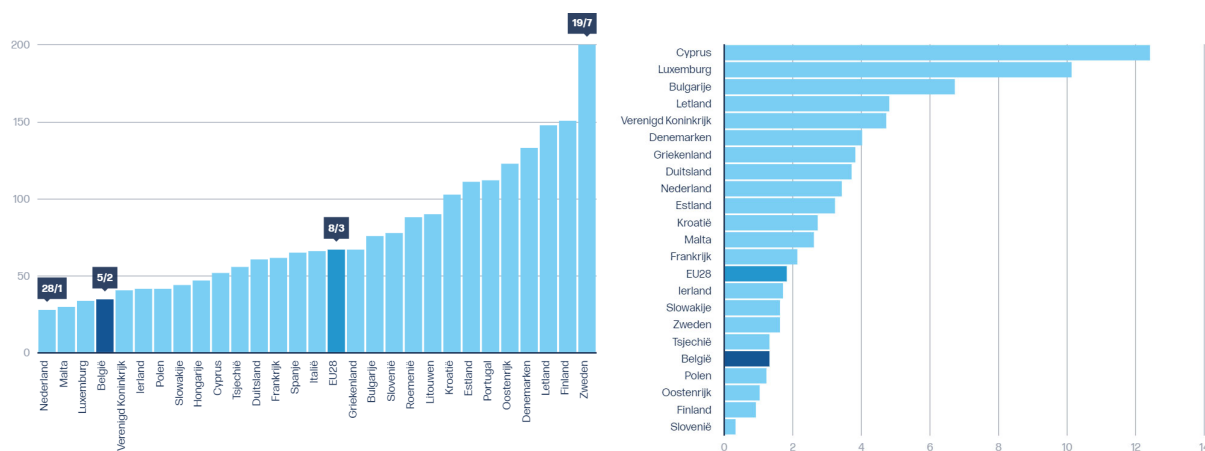
3.4 Coördinatie dossiers

3.4.1 Hernieuwbare energie

2 februari 2018, 4 februari 2019, 5 februari 2020 en 7 februari 2021...

Op deze dagen viel 'Grey Day' tijdens de afgelopen jaren. Grey Day² is de dag waarop – statistisch gezien – alle groene energie die we in ons land produceren, is opgebruikt. Vanaf Grey Day gebruiken we tijdens de rest van het jaar zogenaamde grijze energie (energie uit kerncentrales en fossiele brandstoffen). De Vlaamse cijfers geven een vergelijkbaar beeld. 6,9% van de energie die we in Vlaanderen gebruiken, is afkomstig van hernieuwbare energiebronnen³.

Je zou kunnen stellen: "het gaat jaar na jaar vooruit", maar dat is een wel al te optimistische opvatting. In realiteit boeken we amper vooruitgang, de transitie verloopt tengerd traag.

Figuur 2: Grey Day 2020 (links), aangroei hernieuwbare energie 2017-2018 in dagen (rechts) (bron: VRT NWS)

Over Grey Day 2021 werd er dit jaar niet gecommuniceerd, niettemin viel die dag dus op 7 februari 2021. De analyse die VRT NWS maakte in 2020 blijft relevant: in absolute cijfers scoren we erg slecht, maar ook de groei blijft ondermaats (zie <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/01/31/grey-day-2020/>). De sprong –of eerder het sprongetje– van 5 naar 7 februari verandert niets aan de conclusies van vorig jaar.

Aan een gebrek aan ambitieuze doelstellingen zal het niet liggen, zie <https://klimaat.be/klimaatbeleid/belgisch/nationaal/nationaal-energie-en-klimaatplan-2021-2030>.

Beleidsdoelstellingen zijn één zaak, uitvoering op het terrein een andere. Aan de hand van mijn coördinatieopdracht tracht ik om een bescheiden steentje bij te dragen, en dit door tal van concrete, hernieuwbare energieprojecten te faciliteren. Hieronder volgt een overzicht.

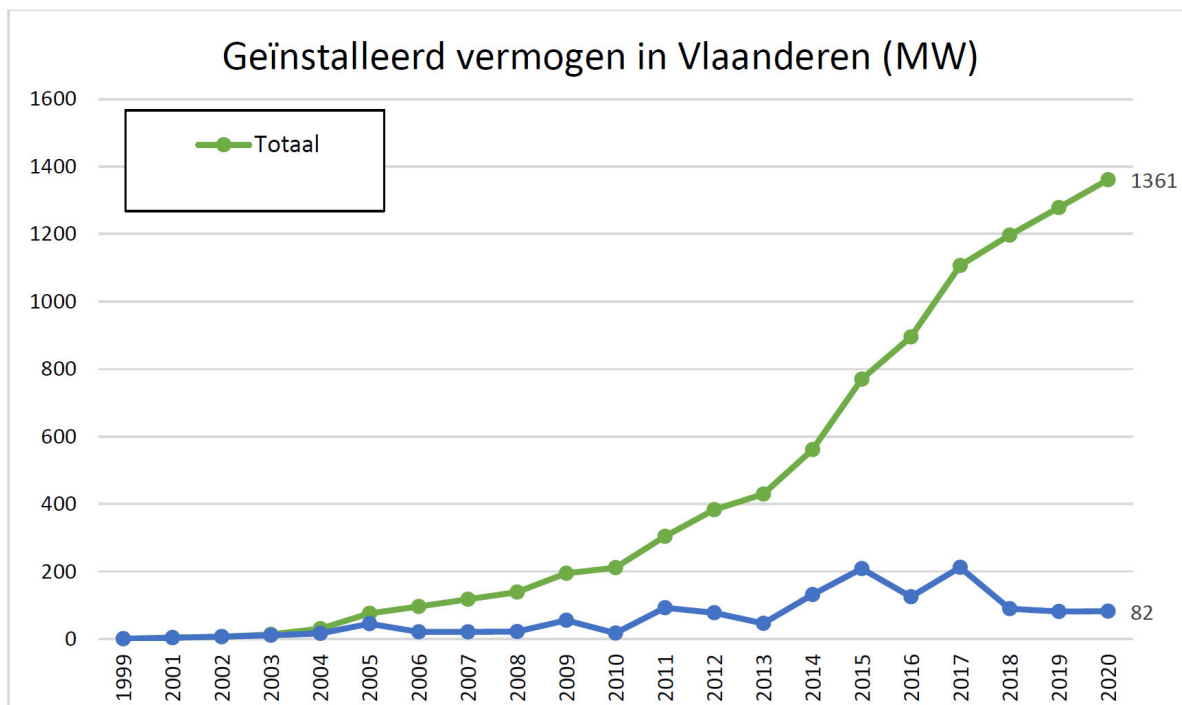
3.4.1.1 Windenergie

In 2020 werden in Vlaanderen 31 nieuwe windturbines gebouwd, samen goed voor een bijkomend vermogen van 82 MW. Dit brengt het totaal aantal operationele windturbines in

² Grey Day werd in 2018 gelanceerd door Canvas

³ <https://www.energiesparen.be/groene-energie-en-wkk/cijfers-en-studies>

Vlaanderen op 573, wat het totaal geïnstalleerd vermogen aan windenergie op 1361 MW brengt⁴. Volgens het windplan van de Vlaamse Regering (Windkracht 2020) moesten we tegen eind 2020 beschikken over een geïnstalleerd vermogen van 1490 MW. Deze doelstelling werd dus niet gehaald.

Figuur 3: evolutie geïnstalleerd vermogen aan windenergie (onshore, Vlaanderen, bron: VWEA)

Hieronder vindt u een overzicht van de aangroei (2020) per provincie.

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	VLAANDEREN
Bijkomend vermogen (MW) in 2020	12	32	38	0	0	82
Totaal geïnstalleerd vermogen (MW)	349	278	478	60	195	1361
Bijkomend aantal turbines in 2020	5	10	16	-	-	31
Totaal aantal turbines	138	124	192	25	94	573

Tabel 1: aantal bijkomend aantal / vermogen gerealiseerde windturbines per provincie (bron: VWEA)

In de provincie Antwerpen blijft de groei vertragen zoals blijkt uit de groei in de afgelopen 4 jaar:

- 2017: +79 WT (Vlaanderen) / +34 WT (provincie Antwerpen)
- 2018: +36 WT (Vlaanderen) / +13 WT (provincie Antwerpen)
- 2019: +25 WT (Vlaanderen) / +7 WT (provincie Antwerpen)
- 2020: +31 WT (Vlaanderen) / +5 WT (provincie Antwerpen)

⁴ https://images.ode.be/20201222112945928_vwea-persbericht--nieuw-gebouwde-windturbines-in-2020-website.pdf

Hieronder vindt u een overzicht van het aantal windturbines per gemeente (januari 2021).

	Stad / gemeente	#
1	Antwerpen	41
2	Wuustwezel	13
3	Geel	12
4	Olen	10
5	Hoogstraten	9
6	Meerhout	9
7	Puurs-Sint-Amands	8
8	Arendonk	7
9	Turnhout	7
10	Westerlo	5
11	Brecht	3
12	Dessel	3
13	Kalmthout	3
14	Mol	3
15	Schelle	3
16	Bornem	1
17	Essen	1
18	Laakdal	1
19	Oud-Turnhout	1
20	Willebroek	1
TOTAAL		141

Tabel 2: aantal WT's per gemeente (bron: VEKA)

Niet alleen de effectieve bouw van onshore windturbines remt af, ook het afleveren van vergunningen lijkt (stevig) af te nemen. Terwijl de deputatie in 2019 voor **29 (van de 32 aangevraagde)** windturbines een omgevingsvergunning toekende, daalde dat in 2020 tot **14 (van de 25 aangevraagde)** windturbines. Het aantal aanvragen daalt én het aantal afgeleverde vergunningen per aanvraag vermindert evenzeer. De voorzichtige vaststelling dat het draagvlak voor bijkomende, onshore windturbines verder afkalft, werd ook in 2020 bevestigd. Het laaghangend fruit is geplukt, nieuwe projecten zijn steeds moeilijker te realiseren. We zetten intensief in op elk waardevol projectvoorstel, maar steeds vaker is het een maat voor niets.

Ook Malle geeft negatief advies voor bouw vier windturbines

De gemeente Malle heeft besloten een negatief advies te verlenen voor de bouw van de vier windturbines op en rond het industriegebied De Schaf-Delften. Alle politieke fracties en de adviesraden spraken zich negatief uit over het project en bewoners dienden 3.235 bezwaarschriften in. «Er is geen draagvlak, noch bij het bestuur, noch bij de bewoners, klinkt het.

De drie privébedrijven Fingo, Tri (ETAP Lighting) en Minijens Group planden in samenwerking met energiespecialist Encon vier windturbines te plaatsen op de grens van de gemeente Malle en Zoersel. Het openbaar onderzoek eindigde op vrijdag 5 juni. Het actieseminarium Windstil bracht in totaal 4.544 bezwaarschriften binnen bij de gemeente Malle en Zoersel. Vorige week besloot het college van burgemeester en schepenen uit Zoersel negatief advies te verlenen aan de provincie.

Ook milieuraad negatief

Op maandag 15 juni volgde het college van burgemeester en schepenen van Malle. Alle politieke fracties hadden op de gemeenteraad van mei al te kennen gegeven sceptische te staan tegenover de komst van vier windturbines. Ook de milieuraad en de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening (GE-

CORO) verhiel zich negatief tegenover de windmolens.

Het schepencollege trad die visie bij. Volgens het bestuursorgaan was er niet tegemoet gekomen aan de vragen om te zorgen voor een doortastende en weloverwogen communicatie en participatie. Ook zou er niet voldoen zijn worden aan de eis om bij het projectvoorstel op vlak van geluid en slagschaduw uit te gaan van een worstcase scenario. Het schepencollege duidt erop dat het nog steeds niet duidelijk is wat de gezondheidseffecten van de windmolens zijn. Zeker omdat de windturbines zich op slechts 300 meter van bepaalde huizen bevinden, wil het college geen risicovol-

le activiteiten vergunnen. De inplanting speelt niet alleen een rol vanwege de impact op de gezondheid, maar ook op de het uitzicht. Het schepencollege beargumenteert dat de windmolens eerder passen bij andere al bestaande, verticale structuren als bruggen, torens of masten. Met een hoogte van tweehonderd meter zeer nabij woonkernen zouden de windturbines kunnen zorgen voor een verstoring van de weidsheid en open karakter van het landschap. De proportionaliteit van de «energiezuizen» overstijgt de dorpsmorfologie. Het zou de identiteit van onze dorpskernen van Oostmalle en Westmalle schaden», klinkt het. (EMZ)

Figuur 4: het vergunnen van windturbines loopt niet van een leien dakje (bron: Facebook, HLN)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de windturbinedossiers die in 2020 in het raam van de coördinatieopdracht behandeld werden. Sommige dossiers werden globaal en intensief begeleid, in andere dossiers werd enkel gewerkt op één of meer specifieke knelpunten. Met deze cijfers wordt best omzichtig omgesprongen. Ze geven enkel weer hoeveel projecten / voorstellen in de loop van 2020 werden behandeld. De tabel vermeldt ook projecten waarvan in een vroeg stadium werd aangetoond dat ze (op die locatie en/of op dit ogenblik) niet haalbaar lijken. Bovendien zijn er enkele windturbineprojecten die gerealiseerd worden zonder dat ze via de coördinatieopdracht behandeld worden. De cijfers doen met andere woorden geen enkele uitspraak over de te verwachten realisaties.

	gemeente1	gemeente2	gemeente3	# max	status	ontwikkelaar
1	Antwerpen	Hemiksem		4	formele procedure lopende	Engie
2	Antwerpen	Aartselaar		4	in onderzoek	Engie
3	Antwerpen			1	in onderzoek	Storm
4	Arendonk			4	formele procedure lopende	Eneco
5	Arendonk	Oud-Turnhout		5	formele procedure lopende	Luminus
6	Beerse			2	vergund	Eneco / Wienerberger
7	Beerse	Merksplas		3	in onderzoek	Wienerberger / IOK
8	Boom			3	in onderzoek	Encon
9	Dessel			3	in onderzoek	Engie
10	Brecht	Wuustwezel		6	formele procedure in voorbereiding	Megawendy / Luminus
11	Grobbendonk			2	in onderzoek	PIDPA

12	Oud-Turnhout			2	in onderzoek	PIDPA
13	Mol			2	in onderzoek	PIDPA
14	Mol			1	in onderzoek	Luminus
15	Geel			3	formele procedure afgerond	Luminus
16	Geel			2	in onderzoek	Storm
17	Kasterlee	Lille		5	in onderzoek	Storm
18	Heis-op-den-Berg			7	in onderzoek	Encon
19	Herentals	Grobbendonk	Herenthout	6	formele procedure doorlopen	Eneco Lumunis /
20	Herentals			3	in onderzoek	Engie
21	Herentals			2	RVVB	Luminus
22	Hoogstraten			1	formele procedure afgerond	Engie
23	Hoogstraten			?	in onderzoek	Aspiravi
24	Hoogstraten			1	in onderzoek	Storm
25	Hulshout	Westerlo		6	in onderzoek	Luminus Ecopower /
26	Kasterlee	Lille		5	in onderzoek	Storm
27	Lier			3	in onderzoek	Ecopower / POM
28	Meerhout			4	in onderzoek	Engie
29	Mechelen			12	in onderzoek	div
30	Malle	Zoersel		4	formele procedure lopende	Encon
31	Mol			6	formele procedure in voorbereiding	Ecopower
32	Olen			2	formele procedure lopende	Umicore
33	Olen			1	in onderzoek	Eneco
34	Olen			1	in onderzoek	Encon
35	Oud Turnhout			3	in onderzoek	Eoly / pidpa
36	Oud Turnhout			2	in onderzoek	Storm
37	Puurs - Sint - Amands			2	in onderzoek	Encon
38	Puurs - Sint - Amands			1	RVVB	Luminus
39	Puurs - Sint - Amands			1	formele procedure doorlopen	Luminus

40	Puurs - Sint - Amands			?	in onderzoek	Engie
41	Puurs - Sint - Amands			1	formele procedure lopende	Eneco
42	Ravels			9	in onderzoek	Engie
43	Ranst			3	formele procedure lopende	Ecopower / Water-Link
44	Retie			2	formele procedure in voorbereiding	Engie
45	Schoten			2		Ecopower
46	Turnhout			1		Eneco
47	Turnhout			1		Encon
48	Turnhout			1	in onderzoek	Encon
49	Vorselaar	Lille	Vosselaar	9	in onderzoek / in procedure	Ecopower / Aspiravi / Engie
50	Vorselaar	Lille		7	in onderzoek	Ecopower / Engie / Storm
51	Vorselaar	Lille		9	in onderzoek	Eneco / ENA
52	Westerlo			1	in onderzoek	Encon
53	Zwijndrecht	Burcht		2	in onderzoek	Engie

Tabel 3: overzicht van WT-dossiers behandeld in het raam van de coördinatieopdracht.

In al deze dossiers proberen we:

- overleg en afstemming tussen verschillende private ontwikkelaars te stimuleren;
- inter- en intra-bestuurlijke afstemming te realiseren;
- specifieke, dossiergebonden problemen op te lossen (luchtvaart, natuurcompensatie, interfererende vergunningsaanvragen, ...);
- zo nodig het gesprek aan te gaan met tegenstanders en te leren uit lokale conflicten waartoe windturbinedossiers aanleiding geven.
- ...

De realisatie op het terrein vertraagt, maar de noden en behoeften aan hernieuwbare energie en de doelstellingen worden allerminst kleinter. Onshore windenergie blijft een substantieel onderdeel van onze toekomstige hernieuwbare energiemix. In december 2020 werd het windplan van Vlaams minister van Energie Zuhair Demir door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit plan moet er voor zorgen dat we in 2025 een geïnstalleerd vermogen van 2500 MW bereiken.

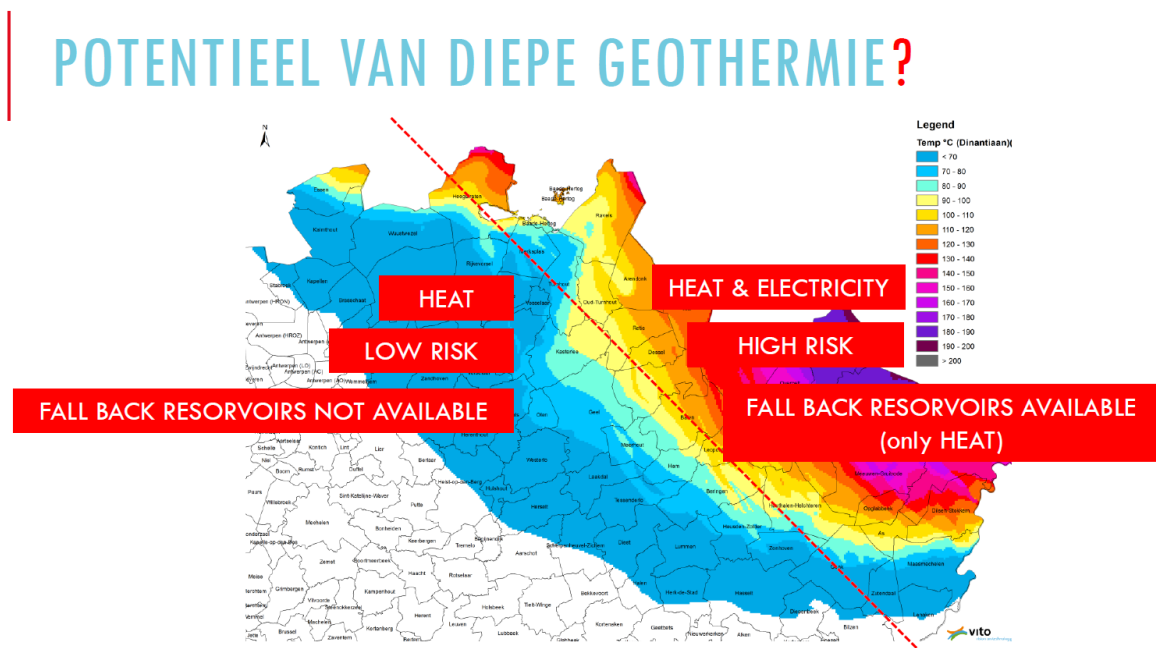
We blijven meewerken aan het realiseren van deze doelstellingen maar er is meer nodig. Daarom verwijzen we opnieuw naar de aanbevelingen uit het jaarverslag 2019:

- zet (meer) ambtelijke capaciteit in om projecten hernieuwbare energie actief te faciliteren, ondersteunen en helpen (cfr. werking VIP-cel en coördinatieopdracht gouverneurs);
- leg ook een verantwoordelijkheid binnen de verschillende, sectorale administraties (omgeving, landbouw, natuur, ...);

- verfijn de Vlaamse doelstellingen naar concrete doelstellingen op lokaal (provinciaal en gemeentelijk) niveau (cfr. het voornemen uit het plan Windkracht 2020 van de Vlaamse Regering, zie <https://www.energiesparen.be/windkracht2020>);
- start een out of the box denkoefening over ruimtelijk kader (quid 2de lijn, 3de lijn, quid grootschalige landbouwgebieden, ecologisch minder waardevolle productiebossen? Zie ook rede 2013, p. 100 e.v.).

3.4.1.2 Warmte

Warmtenetten beginnen te leven, maar het is nog steeds een verhaal van veel vallen en opstaan. Op 5 maart 2020 organiseerden we opnieuw in samenwerking met IOK een afstemmend overleg over de realisatie van warmtenetten in de provincie Antwerpen. Tijdens dat overleg kwamen de geothermie, de opmaak van warmteplannen en verschillende, individuele dossiers (Turnhout, Herentals, Hoogstraten, Mol, Dessel, Beerse, Merksplas, Meerhout en Olen) aan bod.

Figuur 5: voorstelling van het potentieel van diepe geothermie in de Kempen (bron: HITA).

Ook in 2020 werd opnieuw veel tijd geïnvesteerd in het warmtenet 'Warmte Verzilverd' (zie ook hoofdstuk 2 in dit jaarverslag en www.warmteverzilverd.be). Dit dossier verliep vele jaren bijzonder moeizaam, maar groeide uiteindelijk toch uit tot een succesverhaal. Dit project toont aan dat de uitkoppeling en het duurzaam hergebruiken van restwarmte van industriële spelers wel degelijk te verwezenlijken is.

NIEUWE WOONWIJK WORDT EERSTE IN PROVINCIE DIE RESTWARMTE GEBRUIKT

Agfa-Gevaert verwarmt 300 woningen

EDEGEM/MORTSEL

Woningen die verwarmd worden door industriële restwarmte? Binnenkort is het geen fantasie meer in Edegem waar de driehonderd nieuwe residenties van woonwijk Minerve verwarmd zullen worden door de industriële processen van de Agfa-Gevaertfabriek over de grens met Mortsel. Gouverneur Cathy Berx (CD&V) zakte woensdagavond af naar Edegem voor deze provinciale priemeur.

SANDER BRAL

Het warmtenet voor de nieuwe woonwijk Minerve van projectontwikkelaar Revive op de grens tussen Edegem en Mortsel krijgt eindelijk vorm. Antwerps gouverneur Cathy Berx (CD&V) liet woensdagavond symbolisch de eerste buis van het warmtenet de grond inzakken. Daarmee gaf ze ook het officiële startschot voor de bouw van driehonderd nieuwe woningen die verwarmd zullen worden door de restwarmte van de in de volksmond genoemde 'filmrollefabriek' of Agfa-Gevaert in Mortsel. Het is het eerste bouwproject in de provincie waarbij restwarmte van privé-industrie gebruikt wordt voor verwarming en sanitair warm water. Het Mortselse bedrijf zet al jaren in op energie-efficiëntie met onder andere absorptiekoeling en warmtepompen maar er is nog veel potentieel om extra energie te recupereren. Niet enkel in Mortsel en

Edegem, de provincie en de rest van het land staan vol met industriële sites waarvan de restwarmte zo goed als volledig verloren gaat, via schuifwanden. Heel wat van die sites bevinden zich relatief dicht bij één of meerdere woonwijken.

Droom
«Dat is mijn droom», zegt gouverneur Berx. «Een provincie Antwerpen waarin evenveel hernieuwbare energie wordt geproduceerd als gebruikt. Samen met vele partners werken we daar elke dag aan. Dit bijzondere project draagt substantieel bij tot de verwezenlijking van die droom. Onze provincie neemt steeds meer en meer het voortouw in duurzame stadsontwikkeling en laten we daar ook trots op zijn. Zonder twijfel zal dit goede voorbeeld ook andere gemeenten en bedrijven inspireren, binnen en buiten Antwerpen. Het is een wezenlijke stap naar een

Gouverneur Cathy Berx kroop in een graafmachine om de eerste warmtebuis te leggen.

De bouwwerken van de eerste fase met zestien huizen en zestig woningen zijn intussen gestart. Foto's Klaas De Scheider

Zelf investeren
De ontwikkeling, realisatie en het beheer van het warmtenet gebeuren onder de vleugels van vennootschap Warmte Verzijverd, dat bestaat uit energiecoöperaties Zuidtrant-Wen Ecopower en expertisebureau Kelvin Solutions. «Naast de nieuwe woningen worden ook kringwinkels Opnieuw & Co en een productie-eenheid van Agfa-Gevaert, zelf verwarmd door het net», benadrukt Karen Feyen van Warmte Verzijverd. «Het project wordt hoofdzakelijk gefinancierd via de lokale energiecoöperaties. Dat betekent dat buurtbewoners zelf kunnen investeren in hun eigen warmtenet en zo bijdragen aan de groene warmte van de toekomst.»

Het warmtenet zal een jaar eerder al operationeel zijn en twee gigawattnuut recupereren, ruimschoots voldoende voor alle driehonderd woningen van Minerve.

EDEGEM

Eerste warmtenet van Antwerpen van start

“We hopen dat chemie en haven snel volgen”

De eerste buis van het warmtenet wordt geplaatst. Foto: FILIP SPOELERS

Provinciegouverneur Cathy Berx heeft de symbolische eerste buis van het eerste Antwerpse warmtenet op haar plaats gelegd. Het netwerk op de Minerve-site in Edegem voert restwarmte van Agfa-Gevaert naar de nieuwe woonwijk, zodat die op duurzame wijze wordt verwarmd.

Op de terreinen van het voormalige Agfa IV is de bouw gestart van een woonwijk met ongeveer 330 wooneenheden. Het moet de duurzaamste wijk van de provincie worden. Dit wordt mogelijk gemaakt door een warmtenetwerk dat tegen begin 2021 wordt voltooid. «Twee kilometer aan leidingen voorzien de woningen en appartementen van warm water en verwarming», zegt ingenieur Hartwin Leen van Warmte Verzijverd. «De bron is de restwarmte van de productieprocessen bij het Mortselse Agfa-Gevaert, die anders verloren zou gaan. We denken dat we de volgende tien jaar 16.000 ton CO₂ zullen besparen, maar het kan ook veel meer worden.»

Warmte Verzijverd werd opgericht door de burgercoöperaties Ecopower en Zuidtrant-Wen en Kelvin Solutions. Het initiatief wil graag dat het warmtenetwerk de volgende jaren uitbreidt. «Onze centrale en het buizen-netwerk zijn berekend op groei. Nu al zal kringloopwinkels Opnieuw & Co aansluiten op het duurzame verwarmingssysteem en zijn we in gesprek met buurtbewoners en kmo's. En nog een optie: het toekomstige woonproject Zilverkwartier in Berchem kan eveneens aansluiting maken.»

Vanuit het Antwerpse is het de bedoeling dat het warmtenetwerk zich verder uitrolt over Vlaanderen. «Het is een primeur dat een privébedrijf samenwerkt met partners van 'buiten de fabrieksdraad'. Hopelijk is dit een

aanzet voor chemische bedrijven en de vele bedrijven in de haven om hun restwarmte eveneens in te zetten voor een duurzame verwarming en sanitair.»

Voorbeeld voor andere bedrijven

Ook de provincie en de stad Antwerpen zijn partners in het verhaal. «De provincie lanceerde een tijd geleden het raamcontract om de haalbaarheid van duurzame projecten te onderzoeken. Het voorstel van Warmte Verzijverd was het eerste dat een beroep deed op dit onderzoek. Dat dit ook meteen uitmondde in een concreet resultaat is heel mooi. Dit moet een voorbeeld worden voor andere bedrijven waardoor het een uitdaging moet zijn om in Antwerpen niets meer van restwarmte verloren te laten gaan», kijkt gouverneur Berx vooruit.

Naast het warmtenet zal Minerve nog enkele duurzame troeven krijgen. «We zijn trots dat we geen fossiele brandstof moeten gebruiken voor de verwarming van ons project. Verder zal het regenwater volledig worden opgevangen. Nu al maakt Opnieuw & Co gebruik van het bemalingswater op onze werf. Vroeger was dit bedrijfsterrein bijna volledig verhard. Nu zullen twee van de zes hectare worden ingericht tot drie parken met een wadi (een bufferzone met regenwater, red.), een rustzone, private tuinen, twee speeltuinen, vier collectieve tuinen en 61 private tuinen», vult Alexandre Huyghe van projectontwikkelaar Revive aan.

Met het plaatsen van de eerste buis werden ook de bouwwerken van de eerste fase opgestart. Het gaat om zestien woningen en zestig appartementen die tegen 2022 de eerste bewoners kunnen ontvangen.

FILIP SPOELERS

Figuur 6: het warmtenet in de pers (bron: Het Laatste Nieuws (links) / GvA (rechts))

3.4.1.3 Zon

In voorgaande jaarverslagen kon u lezen dat we nauw en actief betrokken waren bij het (vergunnings)traject voor de uitbouw van een drijvend zonnepark op de productieplas gekoppeld aan zandontginningsbedrijf Sibelco. Op dinsdag 8 september 2020 plaatste Vlaams minister van Energie Zuhair Demir het laatste zonnepaneel en was het zonnepark een feit.

Figuur 7: persaandacht voor laatstepaneellegging zonnepark Sibelco (bron: Het Laatste Nieuws)

3.4.2 Gebiedsgerichte werking

In de jaarverslagen van de voorbije jaren hield ik een vurig pleidooi voor meer gebiedsgerichte werking. Het is en blijft mijns inziens de sleutel tot effectieve realisaties op het terrein. Middelen worden schaarser, personele capaciteit ook. Het is net daarom van groot belang om middelen en mensen te poolen. Hieronder vindt u een beschrijving van enkele coördinatiedossiers die resulteerden in een volwaardige gebiedsgerichte werking.

3.4.2.1 Kleine Nete

Op 20 juli 2012 nam de Vlaamse Regering een principiële beslissing over de verdere voortgang van de gewestelijke planningsinitiatieven en projecten in de **vallei van de Kleine Nete** en Aa tussen Kasterlee en Lier. De regering besliste o.a. om de gouverneur aan te stellen als procesbegeleider en haar de opdracht te geven om een overkoepelende Opgvolgingscommissie (OC) met vertegenwoordiging van de betrokken diensten van de Vlaamse overheid, de lokale besturen en middenveldorganisaties en een ambtelijk procesbeheercomité (PBC) samen te stellen om het geheel van de gewestelijke plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier te coördineren. Het gaat om volgende plannen en projecten:

- de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) (regio Neteland);
- het inrichten van overstromingsgebieden in uitvoering van de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan Nete;
- het herinrichten van gebieden ter uitvoering van de doelstellingen van het geactualiseerd Sigmaplan;
- het bepalen en implementeren van gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) voor habitatrichtlijngebied (SBZ-H) ("*Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden*" (BE2100026) deelgebieden 1, 10 en 11);
- het aanduiden van ankerplaatsen en de ruimtelijke verankering ervan als erfgoedlandschappen in ruimtelijke uitvoeringsplannen (ankerplaats "*Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug*");
- compenserende maatregelen ivm de waterhuishouding in de vallei van de kleine Nete gekoppeld aan het realiseren van de Kempische Noord-Zuid-verbinding (N19g) tussen Kasterlee en Geel (maatregel 8A_022 van het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde).

Via de overkoepelende opvolgingscommissie (OC) en het ambtelijk procesbeheercomité (PBC) wordt de onderlinge afstemming en voortgang van deze gewestelijke initiatieven bewaakt en de communicatie over het geheel van de projecten gestroomlijnd.

In functie van een vlotte communicatie zijn een algemeen emailadres (info@kleinenete.be) en een overkoepelende website www.kleinenete.be in het leven geroepen. Alle relevante documenten, inclusief de rapportering aan de Vlaamse Regering en de verslagen van de Opgvolgingscommissie zijn raadpleegbaar via deze website.

Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete

Figuur 8: www.kleinenete.be, een bundeling van alle relevante info over de gecoördineerde aanpak in de vallei.

Via een intentieverklaring, een kansenrapport en een eerste strategisch project dat liep van 2018 tot en met april 2021 (**'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'**) evolueerden we van een coördinatieopdracht over een aantal Vlaamse processen en projecten tot een heuse gebiedscoalitie die met vereende krachten en respect voor eenieders zorgen en belangen dagelijks werkt aan een veerkrachtige vallei.

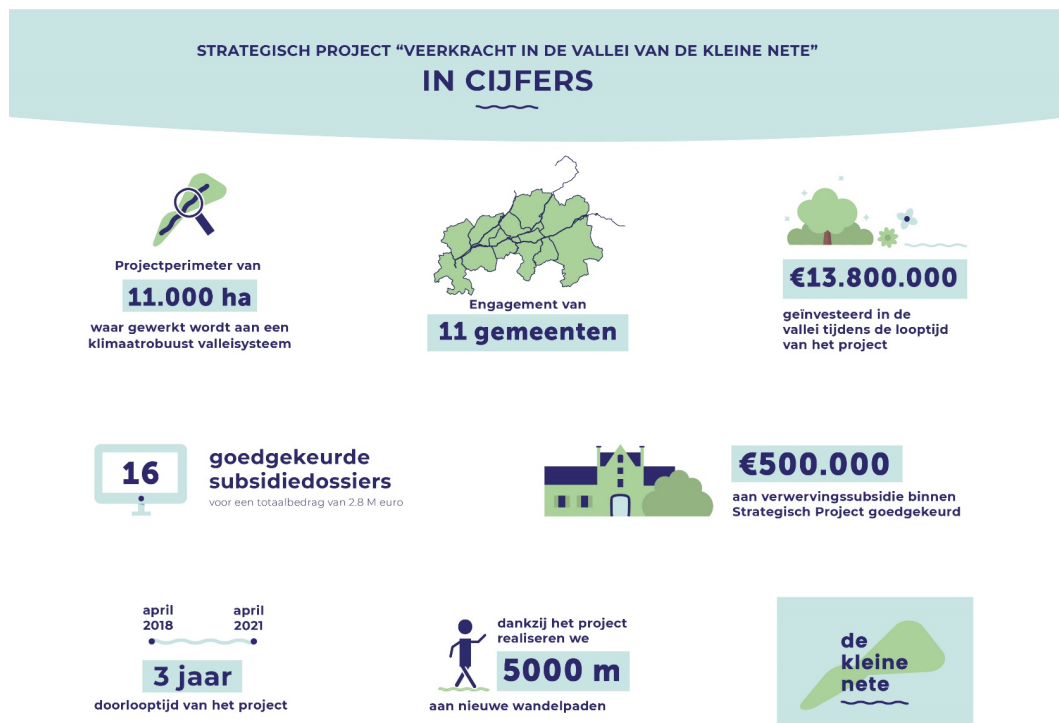
Een gedetailleerde verslaggeving over het Kleine Nete-dossier is te omvangrijk voor dit jaarverslag. Alle relevante info is te vinden op www.kleinenete.be (<http://www.kleinenete.be/KleineNete/NL/Opvolgingscommissie/Documenten>), in de rapportage die we periodiek voorleggen aan de Vlaamse Regering en in het eindrapport van het eerste strategisch project in de vallei (zie bijlage).

Het ambtelijk procesbeheercomité (PBC) kwam in 2020 vijf maal samen op volgende data: 06/03, 30/03, 27/04, 01/09 en 05/10. De opvolgingscommissie (OC) kwam in 2020 samen op 28/01 en op 20/05.

2020 was (opnieuw) een cruciaal jaar voor de vallei:

- onder impuls van het eerste strategisch project slaagden we erin (opnieuw) heel wat extra subsidies naar de vallei te halen, hieronder volgen enkele belangrijke voorbeelden:
 - o verwervingssubsidies gekoppeld aan strategisch project:
 - Lier: *verwerving van een perceel ifv het hefboomproject Pallieterland en de realisatie van volkstuintjes* (19 600 EUR)
 - Grobbendonk, Kempens Landschap en Natuurpunt: *verwerving van de Kasteelhoeve als (boven)lokale toegangspoort tot het gebied Graafweide/Schupleer en de vallei van de Kleine Nete in het algemeen* (217 000 EUR).
 - o subsidies natte natuur (Blue Deal)
 - natte natuur tussen Netekanaal en Nete in Ranst (120 000 EUR)
 - kroonwerk Herentals (250 000 EUR)
 - herstel rietlandvegetatie De Zegge in Geel (71 250 EUR)

Het is duidelijk dat de gebiedscoalitie en het strategisch project de verhoopte katalyserende werking waarmaken. Tijdens de looptijd en onder impuls van het strategisch project werd met de hulp van 16 goedgekeurde subsidiedossiers maar liefst 13.8 miljoen EUR geïnvesteerd in de vallei.

Figuur 9: Strategisch project Kleine Nete I in cijfers.

- We schreven een aanvraag voor een nieuw strategisch project in de vallei, getiteld: **'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'**. Eind 2020 werd deze aanvraag goedgekeurd door Vlaams minister Zuhal Demir. Deze toekenning verzekert ons de komende drie jaar opnieuw van de nodige structurele ondersteuning voor al het werk in de vallei. Meer info over het tweede strategisch project: zie <https://dekleinenete.be/projecten/documenten-opvolgingscommissie/>
- 2020 was ook het jaar waarin we een aantal cruciale afspraken maakten over de aanpak van de verdrogingsproblematiek in De Zegge: één van de oudste natuurreservaten in België. De verdrogingsproblematiek van de Zegge is op de agenda gekomen nadat KMDA, eigenaar van de Zegge, een inspraakreactie indiende tijdens de eerste publieke consultatie over het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) Kleine Nete & Aa⁵. Deze inspraakreactie dateert van juni 2019.

Meteen erna werd in de schoot van de coördinatieopdracht van de gouverneur een experten-advies gevraagd aan INBO⁶ en maakten we werk van een actieplan. Dit actieplan werd voorgelegd aan en goedgekeurd door de Opvolgingscommissie Kleine Nete dd. 28/01/2020⁷. Vervolgens werd het door de gouverneur en Vlaams minister

⁵ <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos/Neteland/RUP-Vallei-van-de-Kleine-Nete-en-Aa>

⁶ <https://pureportal.inbo.be/en/publications/ecologisch-onderbouwde-scenarios-voor-moerasontwikkeling-en-hydro>

⁷ https://agnas.ruimteinfo.be/kleinenete/OC_14_20200128/nota%20aanpak%20De%20Zegge_OC_20200128_naOC.pdf

Zuhal Demir ook voorgelegd aan en principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering⁸ (23/10/2020).

Het actieplan bestaat uit volgende pijlers:

- actie 1. Herevalueren van de huidige pompactiviteiten
- actie 2. Opmaak ecohydrologische studie
- actie 3. Uitwerken planalternatieven i.f.v. plan-MER RUP Kleine Nete en Aa
- actie 4. Opmaak van een landbouwstudie en een maatschappelijke kosten-batenstudie
- actie 5. Terughoudend vergunningenbeleid

De uitvoering van dit actieplan loopt volop - in het bijzonder de ecohydrologische studie - en wordt consequent opgevolgd door alle overlegorganen coördinatie Kleine Nete en bijgestuurd waar nodig. De Vlaamse Regering gaf bovendien de opdracht aan enerzijds het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en de Vlaamse Milieumaatschappij om een bewarend grondbeleid te voeren in en rond het SBZ De Zegge en anderzijds aan de Vlaamse Landmaatschappij om in en rond SBZ De Zegge in te gaan op aankoopopportunities.

In de jaarlijkse rede voor de provincieraad op 4 december 2020 stond ik stil bij het thema bodem (zie hoofdstuk 4). De verdrogingsproblematiek in De Zegge kwam prominent aan bod: “Onze bodem: waar broeikasgassen thuishoren”⁹. Ik herhaal hier graag de conclusie bij dit stuk: *“De verdroging van De Zegge en andere veengebieden moet worden gestopt, niet enkel voor het halen van de Europese instandhoudingsdoelstellingen maar ook om verdere verliezen van bodemkoolstof te vermijden. Dat er een oplossing moet komen voor De Zegge, weten we nu. Wat die oplossing zal zijn, weten we vandaag nog niet. Ondertussen blijft het onderzoek van professor Vancampenhout doorlopen en groeien de inzichten. De kans is reëel dat de oplossing ook ruimtelijke implicaties zal hebben. De tijd 70 jaar terugdraaien heeft geen zin en gaat niet. Wel moeten we samen op zoek naar een nieuw evenwicht, naar een oplossing die haalbaar en betaalbaar is voor alle betrokken partijen. Het moet en zal ons allen de komende tijd bezighouden.”*

⁸ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/?search=Zegge%20voortgangsrapportage>

⁹ https://www.cathyberx.be/content/dam/cathy-berx/openingsrede/OPENINGSREDE_2020_LR-spread.pdf

GEEL

Natuurreservaat De Zegge zingt zijn zwanenzang en loopt stilaan leeg

Intensieve landbouw en klimaatverandering luiden doodsklok

In 'n landbouw natuurrivier De Zegge in de provincie Antwerpen wordt een deel van het gebied voor natuurdoelstellingen opgeleverd. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Intensieve landbouw en klimaatverandering luiden doodsklok. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

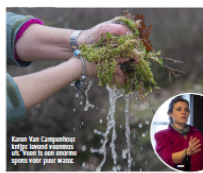
Keuzes om te maken

Keuzes om te maken. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Natuurrivier De Zegge werd ontworpen door architectuur- en landschapsontwerper Bert Verbeke. Het gebied is nu een natuurreservaat.

DE ZEGGE VAN ANTWERPEN

Keuzes om te maken. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

ROOLSTOP 3% verminderd CO2 op

Vlaamse CO2 en methane op in de provincie. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Klimaatplan met uitdagingen

Klimaatplan met uitdagingen. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Natuurrivier De Zegge werd ontworpen door architectuur- en landschapsontwerper Bert Verbeke. Het gebied is nu een natuurreservaat.

LANDBOUW En meer mogelijk...

LANDBOUW En meer mogelijk... Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Natuurrivier De Zegge werd ontworpen door architectuur- en landschapsontwerper Bert Verbeke. Het gebied is nu een natuurreservaat.

Figuur 10: Problematiek Zegge in de pers (bron: GvA)

Figuur 11: Ongerustheid bij de landbouwers in de landbouwpolder Zegge (bron: Boerenbond)

3.4.2.2 Mol – Postel

In uitvoering van het kaderplan Kempense Meren werkte het provinciebestuur Antwerpen aan de opmaak van een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) voor de herbestemming van het Zilvermeer te Mol (van ontginningsgebied naar recreatie) en de afbakening van een vervangend ontginningsgebied. Tijdens de plenaire vergadering over dit PRUP werden enkele negatieve adviezen uitgebracht. Onder andere ANB wees op de interferentie met een mogelijke hypotheek op de realisatie van diverse Vlaamse beleidsdoelstellingen. Het Agentschap vroeg de gouverneur om in dit dossier coördinerend op te treden. Het provinciebestuur toonde zich bereid het planningsproces PRUP Kempense Meren, deel 1 tijdelijk op te schorten in afwachting van een eventueel compromis als resultaat van de coördinatieopdracht.

Het PRUP interfereert rechtstreeks en onrechtstreeks met volgende processen:

- het operationeel uitvoeringsprogramma in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), afbakening van het buitengebied, regio Neteland (Ruimtelijke Visie voor landbouw, natuur en bos, deelruimte 3, Grensgebied Postel, beslissing Vlaamse Regering dd. 21 december 2007), in het bijzonder de acties 30 en 31;
- de herbevestiging van agrarisch gebied middels de beslissing van de Vlaamse Regering dd. 21 december 2007 (incl. correctie zoals voorgelegd aan de Vlaamse Regering dd. 22 februari 2008);
- de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD's) voor het habitatrictlijngebied nr. BE2100026 Vallei van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden en het vogelrichtlijngebied nr. BE2101639 De Ronde Put zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering;
- het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), GEN Nr. 324 De Maat - Den Diel – Buitengoor (Besluit van de Vlaamse Regering dd. 18 juli 2003);
- het beschermd landschap “*De bossen en de plassen van Den Del aan het Kempisch Kanaal met sluis nr. 3 en de Bailybrug*” (m.b. 22/06/2004).

In overleg met alle betrokkenen en de Vlaamse Regering werd in een startnota een plan van aanpak uitgewerkt. Het overleg in dit dossier loopt via een (ambtelijk) bureau en een brede stuurgroep. De bedoeling is om te zoeken naar afstemming tussen het provinciale planningsinitiatief m.b.t. het aanduiden van een reserve-ontginningsgebied en de hiervoor genoemde (Vlaamse) processen. In functie van de verdere besluitvorming legt de gouverneur de resultaten van de besprekingen in de stuurgroep voor aan de deputatie van Antwerpen en aan de bevoegde minister(s).

Dat dit een erg omvangrijk en arbeidsintensief proces is dat loopt over meerdere jaren, mag niet verbazen. In 2020 kwam het bureau 4 keer samen (04/05, 23/06, 20/08 en 06/10). De stuurgroep kwam, onder voorzitterschap van de gouverneur, in 2020 één keer samen (22/09). Er vonden verder ook diverse bilaterale overlegmomenten plaats.

Een ruimtelijk compromis werd bereikt voor de zuidelijke helft van Mol – Postel dat op dit ogenblik planologisch vertaald wordt aan de hand van een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP). Om de samenwerking een formeler karakter te geven en de effectieve uitvoering op het terrein te faciliteren, werd een gezamenlijke **Engagementsverklaring uitvoering Postel Zuid** getekend door ANB, VLM, provinciebestuur Antwerpen en Sibelco. Naast een herbestemming (via PRUP) is er vooral ook nood aan instrumenten om de transitie op het terrein ook effectief te realiseren. Hiertoe werd in 2019 een concreet plan van aanpak uitgewerkt dat werd voorgelegd aan en goedgekeurd door de stuurgroep Mol – Postel. Dit plan van aanpak werd vervolgens ook voorgelegd aan en goedgekeurd door bevoegd Vlaams minister Zuhair Demir.

Het plan van aanpak bestaat uit volgende instrumentenmix:

- herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil
- ruilgrond via grondenbank
- natuurinrichting
- PRUP

Van maandag 9 november 2020 tot en met dinsdag 8 december 2020 liep een openbaar onderzoek over de ontwerp-inrichtingsnota voor het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) Kempense Meren II. Om de beoogde bestemmingswijzigingen in Postel-Zuid te realiseren, zijn een aantal eigendomswissels - inclusief herinrichting - nodig tussen landbouw- en natuurgebieden. De inrichtingsnota maakt dit proces concreet.

Figuur 12: (ontwerp) brochure over de herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil (bron: VLM)

3.4.2.3 De Liereman

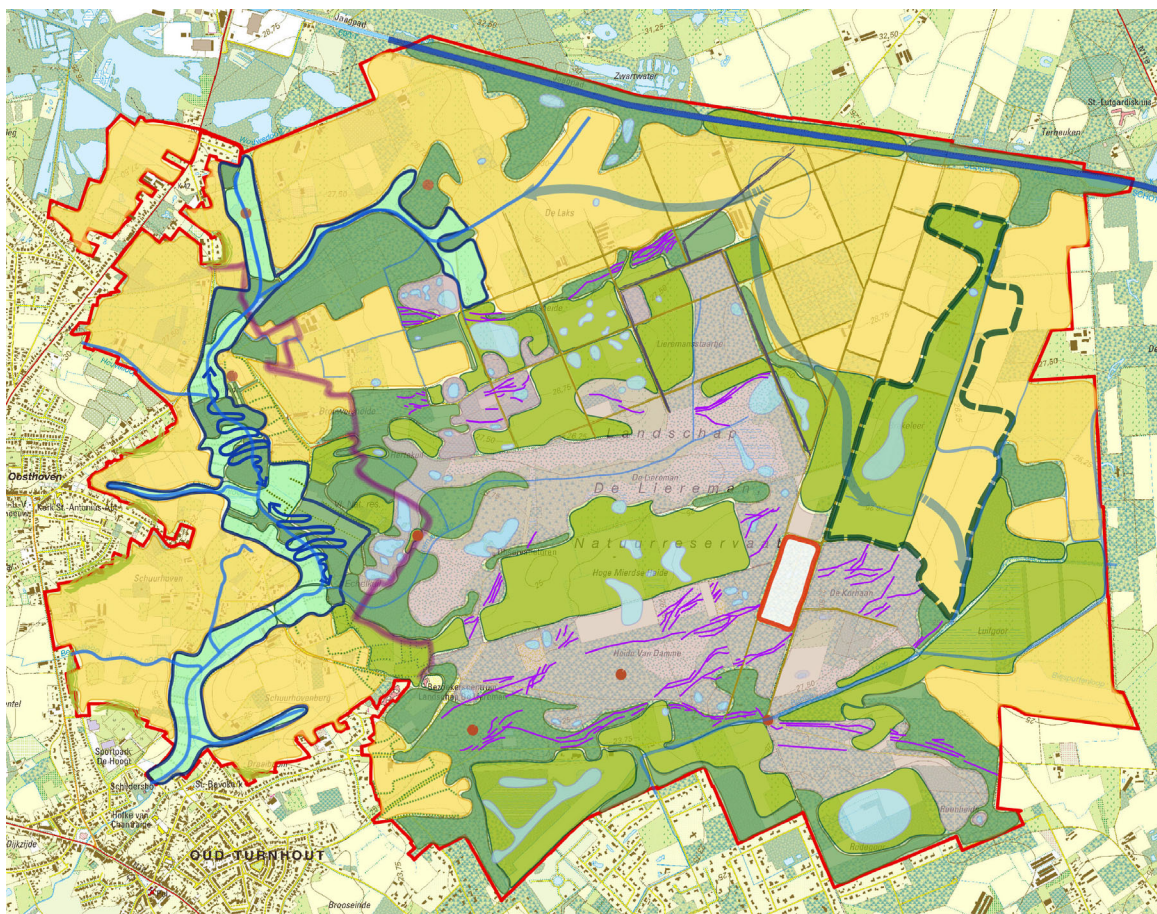
In juni 2020 vroeg Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir om ook de coördinatie van de uitvoering van het Raamakkoord De Liereman en het voorzitterschap van de overleggroep Liereman over te nemen van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). VLM blijft uiteraard – samen met de vele partners – nauw betrokken bij de verdere ontwikkeling van de Liereman, maar dan met focus op de kerntaak van de vereniging: de inrichting van het gebied. Meer info vindt u terug op <https://www.vlm.be/nl/projecten/Paginas/De-Liereman.aspx>.

Op 17 juni 2020 tekende Vlaams minister Zuhal Demir het Ministerieel Besluit tot de vaststelling van de maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject De Liereman. Zo kan de uitvoering op het terrein opgestart worden en is er een budget van 11,5 miljoen EUR beschikbaar.

Op 30 september 2020 kwam de Overleggroep Liereman een eerste keer onder mijn voorzitterschap samen. Volgende punten stonden op de agenda:

1. brand Liereman april 2020;
2. vandalisme door het ringen van eikenbomen;
3. stand van zaken lopende processen:
 - a. grondverwerving;
 - b. natuurinrichting;
 - i. stand van zaken en verdere planning
 - ii. het openbaar onderzoek / berichtgeving naar de indieners van de bezwaren
 - c. vallei van de Aa;
4. gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan De Liereman;
5. varia:
 - a. aanpak everzwijnen;
 - b. stand van zaken Nationaal Park.

Inmiddels werd ook gestart met de opmaak van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Liereman¹⁰.

Figuur 13: Landschapsecologische visie Natuurinrichting Liereman (2019), één van de uitgangspunten voor het GRUP.

2020 was voor De Liereman zonder enige twijfel een uiterst bewogen jaar. Op 22 april 2020 verwoestte een brand in de kern van De Liereman ca. 25ha waardevol natuurgebied. Eind mei

¹⁰ <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos/Noorderkempen/RUP-De-Liereman>

vernielden vandalen meer dan 100 eiken rond het bezoekerscentrum met een kettingzaag. Al het mogelijke werd gedaan om de bomen te redden.

11 miljoen euro voor De Liereman

Minister Demir in het onlangs zwaar geteisterde natuurgebied. FOTO MIK UYKENS

Vlaams minister voor Omgeving Zuhair Demir (N-VA) heeft haar handtekening gezet onder het natuurinrichtingsproject voor Landschap De Liereman. De komende jaren wordt er meer dan 11 miljoen euro geïnvesteerd.

Landschap De Liereman, een bijna 2.000 hectare groot natuurgebied in Oud-Turnhout en Arendonk dat een van de oudste van Vlaanderen is, kwam de voorbije maanden meermalen in het nieuws. In april woedde er een allicht aangestoken brand, vorige maand werden honderdtwintig bomen in de omgeving van het populaire bezoekerscentrum toegetakeld.

Bondgenoot

"Zeker na die tegenslagen moet Vlaanderen zich tonen als bondgenoot van de natuur en haar verantwoordelijkheid nemen", vindt Demir. "In dit geval wil dat zeggen dat we volle bak gaan investeren in de natuur van De Liereman, gedurende zes tot tien jaar. Zo gaan we deze prachtige groene lang nog versterken."

In 2011 werd al een raamakkoord voor De Liereman ondertekend met ongeveer dezelfde ambities als dit natuurinrichtingsproject. Dat het dossier nu plots in een stroomversnelling is geraakt, heeft alles te maken met de brand van twee maanden geleden. Minister Demir bracht

toen een bezoek aan het getroffen natuurgebied.

Recreatieve infrastructuur

De 11 miljoen euro zal dienen voor onder meer grondwerken voor de vernatting en het behoud van veengebieden, inrichtingswerken voor weidevogels en het voorzien van recreatieve infrastructuur. "Dingen die bij wijze van spreken tien jaar geleden ook al op de planning stonden", relateert Kris Van der Steen, coördinator van het bezoekerscentrum van De Liereman. "Ze komen met deze ondertekening wel een stapje dichterbij. Maar het is niet zo dat er morgen van alles gaat veranderen voor onze bezoekers."

Demir wil ook via grondvererving en kavelruil de eigendomstoestand aanpassen zodat het gebied heringericht kan worden om optimaal beschermd en ontwikkeld te worden. "We mikken op 1.000 hectare aaneengesloten natuur", zegt Van der Steen. "Er komen gesprekken met alle betrokkenen om samen oplossingen te vinden. Het is absoluut niet onze bedoeling om de landbouwers in de problemen te brengen."

De gesprekken zullen verlopen via een overlegplatform dat op expliciete vraag van minister Demir wordt voorgedragen door de Antwerpse gouverneur Cathy Berx.

WOUTER ADRIAENSEN

FOTO BEP MATTHEE

Figuur 14: Vandalisme aan bomen in De Liereman / pers over de brand in en de toekenning van middelen voor De Liereman (bron: GvA)

3.4.2.4 Militair domein Malle - Zoersel

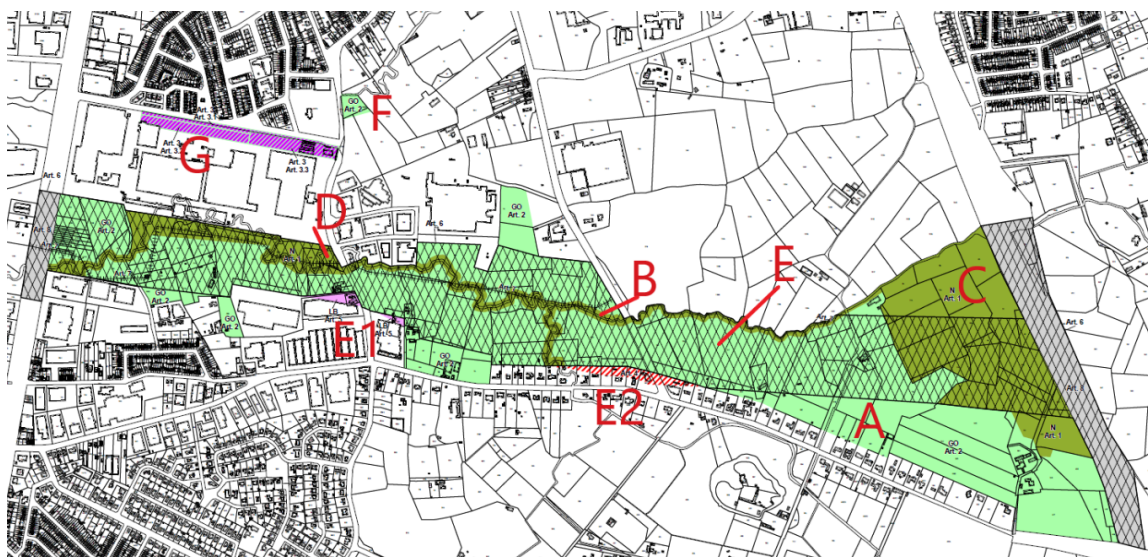
Op vraag van toenmalig Vlaams minister Joke Schauvliege werd een overletraject opgestart om een einde te maken aan de discussies over het voorontwerp van GRUP 'Omgeving vliegveld Malle' en tot een oplossing te komen. Het GRUP is een belangrijke bouwsteen in de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur regio Neteland. Bovendien wil Defensie het vliegveld Malle – Zoersel (militair domein) verkopen. De Vlaamse Regering nam in 2013 al een principebeslissing over de toekomst van het gebied. De vertaling van deze principebeslissing in een concreet en gedragen ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) bleef echter uit. Dit had grotendeels te maken met de onzekerheid over wie het militair domein zou kopen. In het jaarverslag 2018 werd over dit dossier uitvoerig gerapporteerd. Het voorbereidende werk leek te lonen want in 2019 werd het GRUP voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering. Op voordracht van Vlaams minister Zuhal Demir werd het GRUP op 20 december 2019 definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering.

De gesprekken over de vorming van een aankoopconsortium werden in de loop van 2020 stopgezet. ANB onderzoekt de mogelijkheden voor een minnelijke onteigening, in overleg met de betrokken partijen.

3.4.2.5 RUP Benedenvliet & Masterplan Atlas Copco (Aartselaar / Wilrijk)

Sinds 2016 zoek ik met de werkgroep Benedenvliet, samen met de gemeenten, waterbeheerders, Vlaamse administraties en andere betrokkenen naar oplossingen voor de wateroverlastproblematiek in het stroomgebied van de Benedenvliet.

In dit stroomgebied ligt ook signaalgebied Benedenvliet. De Vlaamse overheid werd aangeduid als initiatiefnemer voor het opmaken van een RUP om dit gebied te herbestemmen. Sinds 2018 loopt het planproces voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de vallei van de Benedenvliet en Grote Struisbeek tussen de E19 en A12 op het grondgebied van de gemeenten Aartselaar, Kontich en Antwerpen. Binnen dit RUP wordt onder meer het signaalgebied-Ijsselaar te Aartselaar herbestemd. Zo werken we volop aan de verdere ontwikkeling van één van de grootste signaalgebieden in het Benedenscheldebekken.

Figuur 15: Voorontwerp GRUP Benedenvliet

Ook het bedrijf Atlas Copco heeft gronden gelegen in dit signaalgebied en elders in het plangebied van dit RUP. Naar aanleiding van de publieke consultatie diende Atlas Copco eveneens een inspraakreactie in. Bijna simultaan nam Atlas Copco contact op met de vraag tot

ondersteuning bij de ontwikkeling van windenergie voor hun fabriek. Sindsdien brengen we verschillende actoren samen in functie van een integrale toekomstvisie op de industriële site langs de A12 en dit in afstemming met het GRUP. Het GRUP Benedenvliet zal zijn verdere procedurele verloop kennen in 2021.

3.4.3. Verkeersveiligheid en mobiliteit

3.4.3.1 Haventracé

Het Toekomstverbond

Het Haventracé maakt -samen met de Oosterweelverbinding- de herinrichting (en overkapping) van de R1 en het nastreven van een modal split 50/50, deel uit van het Toekomstverbond. Dit verbond is een akkoord dat werd gesloten op 15 maart 2017 tussen de Vlaamse overheid, de stad Antwerpen, het Havenbedrijf Antwerpen en de burgerbewegingen stRaten-generaal, Ademloos en Ringland, met als doel een bereikbare en leefbare Antwerpse regio.

Het Toekomstverbond kiest daarom voor een dubbele ringstructuur voor het hoofdwegennetwerk in de Antwerpse regio: een binnenring voor de stad en een buitenring rond de stad (het Haventracé).

Dit alles past in de bredere visie op een bereikbare, verkeersveilige en leefbare regio, zoals omschreven in het Routeplan 2030. Er komen extra fietsvoorzieningen en het openbaar vervoer wordt hertekend. De ambitie is dat op termijn 50 procent van alle verplaatsingen zal gebeuren met de fiets, trein, tram, bus, taxi, waterbus, deelsystemen, enzovoort. En nog maar 50 procent met de wagen ('modal shift').

Het Haventracé

De overkoepelende werkbank Haventracé kwam onder mijn voorzitterschap in 2020 tweemaal samen: op 29/01 en op 15/06.

Tijdens de werkbank van 29/01 werden twee belangrijke punten behandeld: een eindrapportage en de bespreking van de verkeersscenario's en een voorstel van verdere aanpak.

De verkeersscenario's geven inzicht in en kennis over de mogelijke verkeersintensiteiten op het Haventracé, inclusief de A102, en ook over de globale rol van het Haventracé in de robuuste dubbele ringstructuur. De doorrekening van verkeersscenario's toont aan hoe de globale verkeersnetwerken functioneren, alsook het potentieel gebruik van het Haventracé en geeft bovendien ondersteuning aan het verder onderzoek van de onderdelen van het Haventracé. Uit deze verkeersmodellering van de verschillende scenario's, met en zonder de realisatie van de A102, blijkt dat de onderlinge verschillen in verkeersintensiteiten zodanig beperkt en niet doorslaggevend zijn in de vertaling naar het benodigde aantal rijstroken ter hoogte van de segmenten Tijsmanstunnel en E34-West. Er is dus geen risico op een wederzijdse afhankelijkheid: de toekomstige configuratie van de segmenten Tijsmanstunnel en E34-West kunnen losstaan van het verdere onderzoek met betrekking tot A12-A102-Nx-E313. Beide zijn bovendien voldoende robuust om, naar de voorziene functie, ook als schakels te dienen in het gehele Haventracé.

Op basis van deze inzichten deelde bevoegd Vlaams minister Lydia Peeters op 28 mei 2020 aan de Vlaamse Regering mee dat een versnelde uitwerking van de prioritaire, probleemoplossende projecten mogelijk is: de optimalisatie van de E34-West en de tweede Tijsmanstunnel. Deze projecten zullen een eigen procesverloop kennen. Voor het oostelijke traject van het Haventracé (A12-A102-Nx-E313) wordt er gekozen voor het procesverloop als complex project.

De werkbank van 15 juni ging verder in op de toekomstige aanpak van het oostelijke traject van het Haventracé als een complex project, met een toelichting over de globale procesaanpak van een complex project. Met de procesaanpak voor complexe projecten zet de Vlaamse overheid in op de uitvoering van projecten binnen een aanvaardbare termijn en met een zo groot mogelijk draagvlak. Proceskenmerken focussen op transparantie, participatie, communicatie en een geïntegreerde samenwerking.

De verkenningsfase is de start van een complex project en hiervoor legde het overleg in de werkbanken de basis. De verkenningsfase toonde duidelijk aan dat de werkbankleden het Haventracé opvatten als een infrastructurele schakel in de uitbouw van een robuuste verkeersstructuur en een hefboom in de oplossing van knelpunten als bereikbaarheid, verkeersleefbaarheid en -veiligheid, en dit gekoppeld aan een investeringsprogramma voor diverse transportmodi, met inbegrip van een aangepaste verkeerssturing.

Daarnaast zijn werkbankleden bezorgd over de impact van het Haventracé op de kwaliteit van de omliggende ruimte. Zij vragen om maximaal de kansen te benutten om een significante kwaliteitsverbetering van de onbebouwde ruimte rond het Haventracé te bewerkstelligen (ruimtelijke kwaliteit, beleefbaarheid, natuurlijkheid, functionele verbindingen), gebaseerd op een samenhangende visie op de natuurlijke en landschappelijke structuur.

Tijdens de werkbank van 15 juni werd verduidelijkt dat de procesaanpak volgens het decreet complexe projecten tegemoetkomt aan de vraag om voor het oostelijke deel van het Haventracé A12-A102-Nx-E313 een geïntegreerde visie uit te werken. Deze geïntegreerde visie is nodig voor de totstandkoming van een concreet investeringsprogramma voor het Haventracé inzake mobiliteit en omgevingskwaliteit.

Op voorstel van de Vlaamse ministers Lydia Peeters en Zuhail Demir nam de Vlaamse Regering op vrijdag 11 december 2020 de startbeslissing voor het complex project 'Oostelijke Verbinding'.

De startbeslissing verankert de verschillende doelstellingen rond infrastructuur, leefbaarheid, omgevingskwaliteit, verkeersveiligheid, klimaatrobustheid en maximale co-creatie. Doelstelling van het complex project is om het oostelijke traject van het Haventracé te realiseren in functie van de verbetering van de hoofdontsluiting van de haven van Antwerpen, en om via de noordelijke R2 het doorgaand verkeer maximaal rondom de stad te leiden. Daarnaast zullen ook alle opties onderzocht worden om deze weginfrastructuur te integreren met de infrastructuur voor duurzame modi, waaronder spoor- en fietsnetwerken. Verder streeft de aanleg van het Haventracé ernaar om de omgevingskwaliteit, de klimaatrobustheid en leefbaarheid te verbeteren. Het complex project 'Oostelijke Verbinding' beoogt een pakket aan maatregelen en ingrepen die de omgevingskwaliteit in de brede regio moet verbeteren.

De eerste regionale werkbank 'Oostelijke Verbinding' zal georganiseerd worden in het eerste kwartaal van 2021.

Voor de tweede Tijsmanstunnel en de optimalisatie van de E34-West werden er in de loop van 2020 regionale werkbanken georganiseerd.

Voor de Tijsmanstunnel werd einde maart 2020 het studiebureau ElisAnt aangeduid na een openbare aanbesteding (TV van Tractebel Belgium NV en Arcadis Belgium NV). De bestaande analyse toont aan dat de capaciteit van Tijsmanstunnel sterk verzadigd is en dat de capaciteit van de R2 en de Liefkenshoekstunnel beperkt is. Ook de verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt. De huidige staat van de tunnel vraagt een nieuwe of gerenoveerde Tijsmanstunnel.

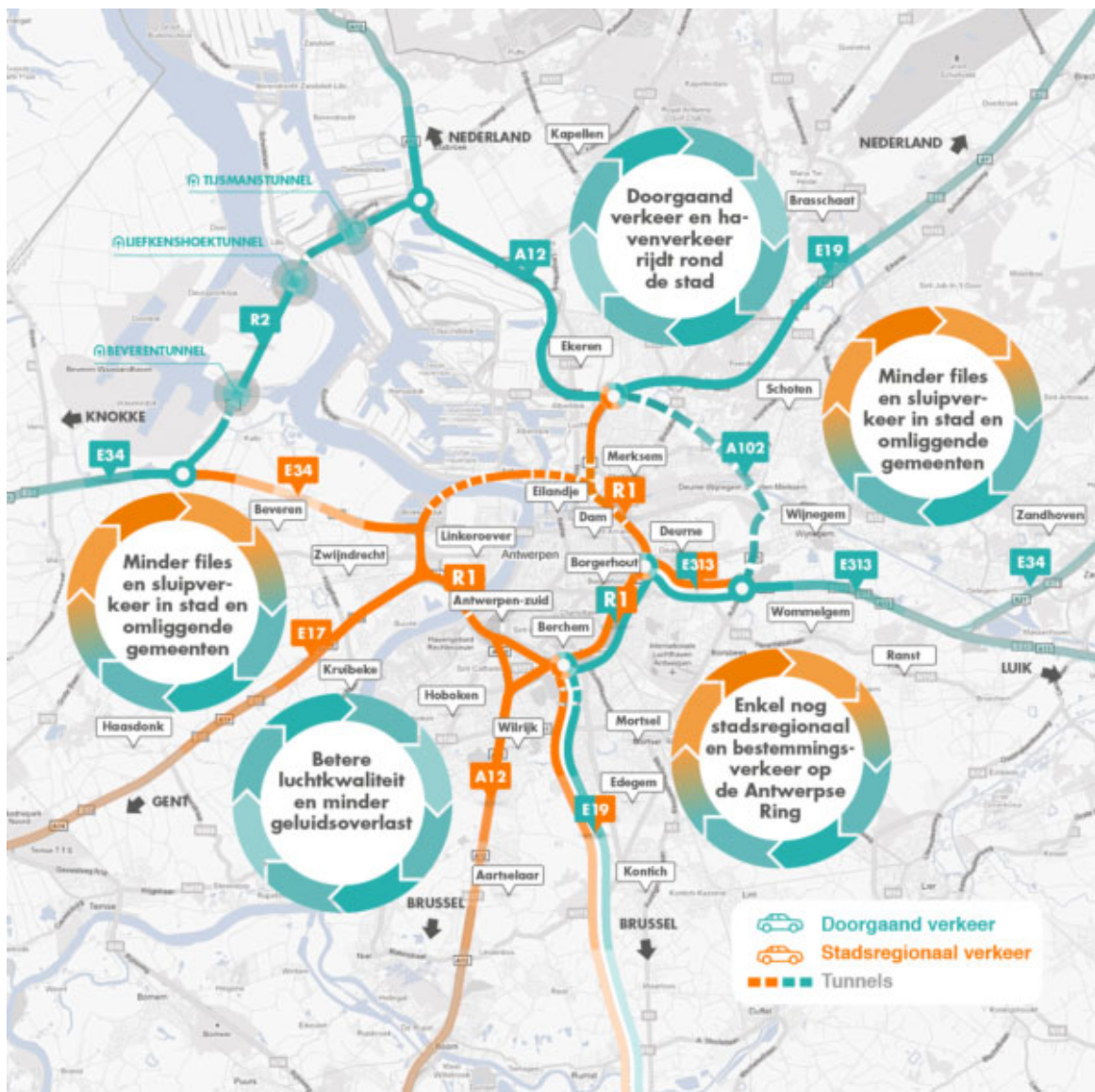
Het scenario-onderzoek wordt heropend en er is input gevraagd aan diverse stakeholders. Op 26 januari 2020 en op 29 september 2020 kwamen regionale werkbanken samen. De inbreng van de stakeholders was cruciaal voor het proces en de evaluatie van de verschillende scenario's. Begin 2021 is een voorkeurscenario voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Vervolgens start het ontwerp, de vergunning en de gunning van de processen. We plannen diverse werkbanken in 2021, om zo de vele actoren verder te betrekken.

Op 17 november 2020 organiseerden we een werkbank voor de E34-West, met als doel de mogelijke oplossingen voor de optimalisatie van de E34-West te bespreken en te evalueren. Hierbij kwam de verbinding tussen de N451 en Waaslandhaven-West uitgebreid aan bod, met als uitgangspunt de mogelijke sluiting van het complex Vrasene-Verrebroek. Het sluiten van dit

complex was immers één van de alternatieven uit de initiatienota die begin 2020 werd afgerond. Verder was er aandacht voor het landschap rondom de E34 en het fietsnetwerk. Aan de Vlaamse Regering zal de startnota van het geïntegreerd planproces worden voorgelegd. Dit geïntegreerd planproces zal in het voorjaar 2023 tot een GRUP moeten leiden.

Verder werden er twee werksessies georganiseerd over het project 'Oude Landen' van Infrabel, op 23 juni 2020 en 12 oktober 2020. Deze sessies hadden een informatief, verduidelijkend karakter m.b.t. de kwantitatieve onderbouwing van het project. Het project werd reeds uitvoerig toegelicht tijdens op 27 november 2019.

Deze werksessies gaven antwoord op de vraag naar productie van gedetailleerde, transparante onderbouwde cijfers die de evolutie van het vrachtverkeer over het spoor inschatten. Er blijven evenwel verschillende visies bestaan over hoe er beleidsmatig moet worden omgegaan met de onzekerheden voor het behalen van de modal shift doelstellingen voor goederen per spoor. Om dit trachten op te lossen lijkt een direct overleg tussen de insprekers en de betrokken overheden (Infrabel, de Vlaamse en stedelijke overheid en het Havenbedrijf) beter aangewezen dan een werkbank. In het kader van het complex project voor de 'Oostelijke Verbinding' zal bij het onderzoek naar de mogelijke invulling van het Haventracé de ruimtelijke afstemming onderzocht worden met wat er in het project Oude Landen beslist werd. Dit zal worden voorgelegd aan de Vlaamse overheid en Infrabel.

Figuur 16: Haventracé: onderdeel van ‘een ring rond de stad’ in kader van het Toekomstverbond *Bevraging leden van de werkbank*

In de zomer van 2020, van juli tot en met september, werd een bevraging uitgestuurd naar de leden van de werkbank. 31 respondenten reageerden op deze bevraging. De bevraging opende met twee algemene vragen over de werking en het gevoerde proces. De antwoorden gaven aan dat het gevoerde proces met de werkbanken er in de eerste plaats toe bijdraagt om inzicht te geven in de probleemstelling en het plan van aanpak van het Haventracé.

De leden van de werkbank waarderen de informatiedoorstroming en de werkwijze: timing, toelichting, moderatie, verslaggeving. Ze stellen vast dat er “een grote luisterbereidheid” en een “stevig (onder)voorzitterschap” is.

Maar de leden vinden ook dat ze wat op hun honger blijven zitten. Zij meer en concretere stappen tot probleemoplossing. Een verdere uitdieping in de regionale werkbanken, met meer regelmaat, kan deze vraag en verwachting beantwoorden: meer interactie, meer discussie, meer gedetailleerd en diepgaand gaan werken rond bepaalde onderdelen. Het voeren van discussies in kleinere groepen, uitdieping van de problematiek, rond specifieke thema’s kan het beeld van een trage vooruitgang wegnemen.

Er is ook een oprechte vraag om de informatie nog toegankelijker en inzichtelijker te maken. Zo is er een nog meer nood aan een goed overzicht van alle behandelde items, de stand van zaken en verdere stappen.

3.4.3.2 Verkeersveiligheid

3.4.3.2.1 Vlaams Forum Verkeersveiligheid

Sinds april 2019 heb ik de eer om het Vlaams Forum Verkeersveiligheid voor te zitten. Dit forum is een overlegplatform waarin alle betrokkenen op het gebied van verkeersveiligheid in Vlaanderen zetelen. Het forum heeft enerzijds een overlegfunctie: de deelnemende organisaties zoeken naar afstemming en wisselen kennis en ervaring uit. Anderzijds formuleert het adviezen aan de Vlaamse of federale Regering om de verkeersveiligheid op de wegen te verbeteren.

Samen met het Forum probeer ik –in de brede context van de 4 E's: education, engineering, enforcement en evaluatie- o.m. van de strijd tegen rijden onder invloed- een topprioriteit te maken in het federale en Vlaamse verkeersveiligheidsbeleid. Een speerpunt in dit pleidooi is de nultolerantie voor alcohol (en smartphones) achter het stuur. Voorts gaat veel aandacht naar opleiding en vorming, duurzame(re) mobiliteit, de introductie van nieuwe verkeersveilige technologieën, vergevingsgezinde wegen en een betere handhaving. Het doel: samen naar nul verkeersdoden en zwaargewonden in en door het verkeer tegen 2030. Meer info: www.vlaamsforumverkeersveiligheid.be.

In 2020 kwam het Vlaams Forum Verkeersveiligheid 3 keer samen:

- vrijdag 19 juni 2020 (online)
- vrijdag 18 september 2020 (online)
- vrijdag 20 november 2020 (online)

3.4.3.2.2 Project Verkeersveilige gemeente

Nul slachtoffers in en door het verkeer... Voor provincie Antwerpen, de Federale Diensten van de gouverneur, Ouders van Verongelukte Kinderen vzw (OVK) en de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) is dit dé doelstelling van een goed verkeersveiligheidsbeleid. Met het oog op een ingrijpende daling van het aantal verkeersslachtoffers lanceerden ik en gedeputeerde voor Mobiliteit Luk Lemmens een oproep aan alle gemeenten om deel te nemen aan het traject Verkeersveilige Gemeente.

Het traject is het resultaat van een unieke samenwerking tussen de Federale Diensten van de Gouverneur de dienst Mobiliteit van provincie Antwerpen, VSV en OVK. Zolang er één dode of zwaargewonde valt in en door het verkeer, is euforie misplaatst. Een doelstelling die 'streeft' naar maximum 200 verkeersdoden in 2020 blijft verbazen. Na de Veiligheidsconferentie van 2016 (met als thema verkeersveiligheid en innovatie), de goed ingeburgerde WODCA-controles en twee openingsredes over dit thema, is het hoog tijd voor meer concrete actie.

Het traject Verkeersveilige Gemeente provincie Antwerpen komt daaraan tegemoet. Het gaat nog een stap verder dan de reeds bestaande en overigens sterke verkeersveiligheidsinitiatieven van VSV en het SAVE-charter van OVK. Van deelnemende gemeenten verwacht het traject zowel een inspannings- als een resultaatverbintenis. Bij alle medewerkers en beleidsverantwoordelijken in onze gemeenten willen we een verkeersveiligheidsreflex ontwikkelen en versterken. Het is belangrijk dat alle niveaus de verkeersveilige visie uitdragen en daarbij nauw samenwerken met de lokale politie en alle maatschappelijke actoren.

Maar bovenal telt het resultaat: geen slachtoffers meer in en door het verkeer. Dit is wat ons allen zou moeten verbinden en sterken in onze gezamenlijke ambitie.

Al 56 van de 69 Antwerpse gemeenten stelden zich kandidaat voor deelname aan het traject, 42 van hen zijn ondertussen effectief gestart (zie de tabel hieronder voor een overzicht per gemeente).

Aartselaar Opstart 2022	Geel Opstart 2021	Malle Opgestart 2020	Schilde Geen kandidaat
Antwerpen Geen kandidaat	Grobbendonk Opstart 2022	Mechelen Geen kandidaat	Schoten Geen kandidaat
Arendonk Opgestart 2020	Heist-op-den-Berg Geen kandidaat	Meerhout Opstart 2021	Sint-Katelijne-Waver Opstart 2023
Baarle-Hertog Opstart 2022	Hemiksem Opstart 2021	Merksplas Geen kandidaat	Stabroek Opstart 2022
Balen Opgestart 2019	Herentals Opstart 2022	Mol Opstart 2021	Turnhout Opstart 2023
Beerse Opgestart 2019	Herenthout Opgestart 2019	Mortsel Geen kandidaat	Vorselaar Opgestart 2018
Berlaar Opgestart 2020	Herselt Opgestart 2020	Niel Geen kandidaat	Vosselaar Opgestart 2019
Boechout Opstart 2021	Hoogstraten Opgestart 2019	Nijlen Opgestart 2020	Westerlo Opgestart 2020
Bonheiden Opgestart 2020	Hove Opgestart 2018	Olen Opstart 2022	Wijnegem Opgestart 2018
Boom Opstart 2022	Hulshout Geen kandidaat	Oud-Turnhout Opgestart 2020	Willebroek Opstart 2022
Bornem Opgestart 2018	Kalmthout Opgestart 2018	Putte Geen kandidaat	Wommelgem Opstart 2022
Borsbeek Opgestart 2018	Kapellen Opgestart 2018	Puurs Sint-Amands Opgestart 2018	Wuustwezel Opgestart 2018
Brasschaat Opgestart 2020	Kasterlee Opgestart 2019	Ranst Opgestart 2020	Zandhoven Opgestart 2019
Brecht Opstart 2021	Kontich Opgestart 2018	Ravels Opgestart 2018	Zoersel Opgestart 2019
Dessel Opstart 2022	Laakdal Geen Kandidaat	Retie Opstart 2022	Zwijndrecht Geen kandidaat
Duffel Opstart 2022	Lier Geen kandidaat	Rijkevorsel Opgestart 2018	
Edegem	Lille	Rumst	

Opgestart 2018	Opstart 2021	Opgestart 2019	
Essen Opgestart 2018	Lint Opgestart 2019	Schelle Opgestart 2018	

Samen met de deelnemende gemeenten streeft de provincie Antwerpen met het traject Verkeersveilige Gemeente naar een beter lokaal verkeersveiligheidsbeleid. We stellen per deelnemende gemeente een actieplan op met als doel nul doden of zwaargewonden in en door het verkeer.

Trajectstappen:

1. ondertekening van het SAVE-charter (OVK): een intentieverklaring om aan de verkeersveiligheid te werken. De gemeente streeft zeven doelstellingen na, waaronder de afstemming van het beleid op kinderen en de opvang van verkeersslachtoffers.
2. coachingstraject (provincie Antwerpen, FDG, VSV en OVK): een diepgaande en integrale analyse van het verkeersveiligheidsbeleid van de gemeente op vijf gebieden: Engagement, Educatie en communicatie, Infrastructuur, Handhaving en Monitoring en evaluatie.
3. het coachingstraject resulteert in een actieplan dat ruimer is dan de OVK-doelstellingen. Het bevat concrete verbeterpunten en nieuwe initiatieven.
4. begeleiding en ondersteuning bij het uitvoeren van het actieplan (provincie en FDG): intensieve begeleiding om de geselecteerde actiepunten concreet vorm te geven en te komen tot meetbare resultaten.
5. evaluatie (provincie Antwerpen, FDG en OVK)
6. SAVE-label: de gemeente krijgt een label van OVK als ze de concrete acties van de zeven OVK-doelstellingen uitvoert binnen een termijn van 1 tot 2 jaar.
7. label Verkeersveilige Gemeente (provincie Antwerpen): dit label verdient de gemeente op eigen tempo als ze een meetbare verbetering van de verkeersveiligheid aantoont.

De provincie Antwerpen neemt een coördinerende rol op maar gaat tegelijkertijd nog een stap verder: ze biedt een kosteloos coaching- en begeleidingstraject voor gemeenten aan om samen met de eerdergenoemde partners verder te werken aan meer en betere verkeersveiligheid. Daarbij gaat zij voor meetbare resultaten. Met de mobiliteitsstudies, de fietsbarometer en de Grote Fietsenquête heeft de provincie hierin een grote expertise opgebouwd. De vergaarde kennis gebruikt de provincie Antwerpen nu graag voor het traject Verkeersveilige Gemeente, samen met de waardevolle kennis van de Federale diensten van de Gouverneur, OVK en VSV.

3.4.3.2.3 Provinciale Adviescommissie Verkeersveiligheid provincie Antwerpen (PAVA)

In april 2012 startte ik met een provinciaal forum rond verkeersveiligheid : de Provinciale Adviescommissie Verkeersveiligheid provincie Antwerpen (kortweg: PAVA).

PAVA komt tweemaal per jaar samen en brengt alle stakeholders die te maken hebben met mobiliteit en verkeersveiligheid samen. Deze partners zijn o.m. de procureur des Konings, DirCo, gemandateerde korpschefs, de wegpolie, het Vias Institute, departement Mobiliteit en Openbare Werken, beheerders van de weginfrastructuur, De Lijn, provinciebestuur van Antwerpen (departement Ruimte, Erfgoed en Mobiliteit), Ouders van Verongelukte Kinderen, Rondpunt vzw en de Vlaamse Stichting Verkeerskunde. PAVA buigt zich voornamelijk over af te stemmen wetgeving, verkeersveiligheidsacties en infrastructuurinterventies met het oog op een verkeersveilige omgeving en het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers.

In 2020 kwam PAVA 2 keer samen, namelijk op 3 september en 17 december. Volgende punten stonden op de agenda.

Vergadering 3 september 2020:

- Kruispuntbank rijbewijzen – project Mercurius
- Bevel tot betalen – project Crossborder
- Speekselanalyse
- Uniformisering tolerantiegrenzen snelheidsregimes ProvAnt
- Type PV-drugs in het verkeer
- Analyse PV's verkeersongevallen met dodelijke afloop 2017-2018-2019
- Afleiding in het verkeer
- Openingsrede 2015 – voorstel prioriteiten 2020:
 - o Nultolerantie alcohol: wetsvoorstel, eventueel ondersteuning van voorstel
 - o Veiligheid voor de fietser
- Alcoholcontroles na COVID-19
- Lessen uit een ongeval
- Vlaams Forum Verkeersveiligheid: terugkoppeling vergadering 13.12.2019 / 19.06.2020
- Verkeersproblematiek Brusselpoort / Brusselsepoortstraat Mechelen
- Prioritaire voertuigen

Vergadering 17 december 2020:

- Kruispuntbank rijbewijzen - project Mercurius
- Bevel tot betalen – project Crossborder
- Speekselanalyse: uniformiteit VKO LL
- Uniformisering tolerantiegrenzen snelheidsregimes ProvAnt
- Type PV-drugs in het verkeer
- Ongevallenanalyse: VIAS Institute – Verkeersveiligheidsbarometer
- Afleiding in het verkeer – koppeling campagnekalender 2021
- Heropstart WODCA – koppeling WinterBOBcampagne 2020-2021
- VPV bij verkeersongevallen – uitbreiding toepassing
- Vlaams Forum Verkeersveiligheid: terugkoppeling vergadering 18.09.2020 / 20.11.2020
- Gemachtigde opzichters - problematiek nieuwe kandidaten

3.4.3.2.4 WODCA

WODCA staat voor WeekendOngevallen Door Controles Aanpakken. Al meer dan 25 jaar vinden er in de provincie Antwerpen elke weekendnacht WODCA-controles plaats. Zoveel mogelijk bestuurders controleren op overdreven snelheid evenals op alcohol- en druggebruik is de inzet. (Zware) Weekendongevallen terugdringen door intensieve controles en een navenant hoge pakkans, blijft het belangrijkste doel van de WODCA-acties. Gemiddeld zijn er elk weekend in de provincie Antwerpen 140 politiemensen op de been voor deze controles.

Naar jaarlijkse gewoonte vinden er elk jaar 2 grootschalige provinciale WODCA-acties plaats. Ten gevolge van het coronavirus werden de geplande provinciale WODCA-acties van 2020 echter geannuleerd.

3.4.3.3 Diverse mobiliteitsdossiers

<i>Dossier</i>	Kanaalzone Beerse – strategisch project Stadsregio
<i>Initiatief</i>	Gemeente Beerse, stadsregio Turnhout
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Campine NV - Metallo Belgium NV - Wienerberger NV - Agentschap Natuur en Bos - Agentschap voor Wegen en Verkeer - De Vlaamse Waterweg nv - Gemeente Beerse - Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) - Provincie Antwerpen - Stadsregio Turnhout - Agentschap Innoveren en Ondernemen - Vlaams Departement Omgeving - Vlaams Departement Mobiliteit en Openbare Werken - Vlaamse Milieumaatschappij - VOKA Mechelen-Kempen
<i>Probleem</i>	<p>Gebrek aan voortgang in een strategisch project van/voor de Stadsregio Turnhout, met name de ontsluiting van de kanaalzone in Beerse.</p> <p>De westelijke rand van de stadsregio heeft een groen karakter, met grote en kleine vlekken van wonen en bedrijvigheid. De Vlaamse Regering keurde in 2004 het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan goed voor de afbakening van het Regionaal Stedelijk Gebied Turnhout. Daarin bevestigde ze de bedrijvigheid langs het kanaal en verzag ze een uitbreiding van het bedrijventerrein aan de kanaalzone van 18 ha en 50 ha in Beerse-Zuid . Er is echter geen consensus over de ontsluiting van die bedrijvzones. Daardoor lopen zowel woongebieden als open ruimte het risico ongepaste verkeersstromen over zich heen te krijgen. Ook de economische activiteiten in de zones kunnen moeilijk optimaal ontwikkeld worden. Langs het kanaal komen de belangen van de verschillende gebruikersgroepen met elkaar in conflict.</p> <p>Beweging in dit dossier is niet enkel belangrijk voor de toekomst van de gemeente, het is cruciaal voor de ontwikkeling van de hele regio. De ontsluiting van de kanaalzone, en breder de ontsluiting van de bedrijventerreinen van Beerse, is één van de vier cruciale strategische projecten voor de vier gemeenten van Stadsregio Turnhout. Op vraag van de Stadsregio Turnhout zet ook de gouverneur van de provincie Antwerpen haar schouders onder dit project.</p>
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ondertekening engagementsverklaring door alle partners in 2018 - 4 samenkomsten validatiegroep (beslissingsorgaan binnen de projectstructuur) - 25 samenkomsten met alle betrokken partners binnen de vier verschillende werkpakketten <ul style="list-style-type: none"> o Ontsluitingsweg voor zwaar verkeer o Stimuleren transport over water o Realiseren van milderende maatregelen o Fietsvriendelijke zone o Kosten-baten van het project - Bilaterale gesprekken met projectpartners in functie van het uitklaren van de verdeling van kosten van het project

- Faciliteren gesprek met inwoners langsheen tracé ontsluitingsweg

Project Westrand
unieke samenwerking werpt vruchten af

De gemeente Beerse zorgt met meer dan 11.000 tewerkstellingsplaatsen voor een belangrijk aandeel van de werkgelegenheid in het regionaalstedelijk gebied. Beerse kent dan ook een grote diversiteit aan bedrijven, op verschillende regionale bedrijventerreinen verspreid over de gemeente. Bij de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Turnhout in 2004 zijn de bedrijventerreinen bevestigd door de Vlaamse overheid, die stelde dat er een gepaste ontsluiting voor het verkeer moest komen. De gemeente heeft jarenlang zelf gezocht naar een oplossing, zonder het gewenste resultaat.

STEFAN POORTMANS
Schepen Beerse

Daar kwam verandering toen in 2016 de vier gemeenten samen erkenden dat de slechte ontsluiting van de bedrijventerreinen in Beerse één van de strategische, gezamenlijke projecten was, die cruciaal zijn voor het functioneren van de hele regio. Zo kwam er niet enkel politieke steun. De vier besloten ook samen personeel in te zetten om tot een oplossing te komen. Omdat de dynamiek en de strakke timing, werd in eerste instantie ingezet op de ontsluitingsproblematiek van de bedrijven in de kanaalzone.

BRUNO VAN DEN BROECK
Clustermanager wonen en werken, Beerse

Een belangrijke succesfactor is de complementaire verdeling van twee cruciale rollen. Zo blijft het projectmanagement bij de gemeente waardoor efficiënt mensen en middelen kunnen ingezet worden. Het procesmanagement is opgenomen door de projectvereniging, die het partnerschap met alle partners coördineert. Het is niet altijd eenvoudig, maar we hebben hierdoor wel een krachtige dynamiek kunnen creëren. Partners zitten daardoor actief meezoekend naar oplossingen aan tafel. In werkpakketten worden alle discussiepunten met alle betrokkenen uitgesproken, om vervolgens met alle 17 partners in de validatiegroep tussentijdse beslissingen te nemen. Door die gezamenlijke en integrale aanpak hebben we op twee jaar tijd een definitief ruimtelijk uitvoeringsplan vastgesteld. Dit is nu van kracht, waardoor de detailstudies opgestart kunnen worden.

BART CRAANE
Burgemeester Beerse

De samenwerking met alle partners, het gedreven engagement van de gouverneur en de steun van onze collega's in het regionaalstedelijk gebied zorgen ervoor dat de problematiek die al jaren leeft in onze gemeente nu eindelijk tot oplossing kan komen. De ontsluiting van de kanaalzone is een belangrijk onderdeel van het strategisch project Westrand. Intussen is de projectvereniging ook met de mobiliteitsproblematiek in "Westrand Zuid" aan de slag gegaan: de brede omgeving van het gebied rond het op- en afritcomplex van de E34, de N132, de bedrijventerreinen Beerse-Zuid en Janssen Pharmaceutica, het kruispunt Bax en de N12. Wanneer de ontsluitingsweg gerealiseerd is, zal dit ook een belangrijke impact hebben op dit gebied.

CATHY BERX
Gouverneur Provincie Antwerpen

Vanuit Stadsregio Turnhout werd me de vraag gesteld of ik het voorzitterschap over het project wilde opnemen. Het project wordt gebiedsgericht aangepakt, waardoor veel verschillende overheidsdiensten betrokken zijn. Enerzijds vanuit mijn rol als gouverneur, maar ook omwille van het grote maatschappelijke belang, heb ik niet geaarzeld. De realisatie van een gepaste ontsluitingsweg voor het zwaar verkeer, verhoogt direct de verkeersveiligheid in de dorpskernen en creëert mogelijkheden voor trage weggebruikers.

Figuur 17: communicatie over het project (bron: stadsregio Turnhout)

Resultaat

Dossier is opgestart in 2017 en dit aanvankelijk voor twee jaren, indien nodig te verlengen

- Werkpakket ontsluitingsweg voor zwaar verkeer: Consensus over wegracé.
- Werkpakket stimuleren van transport over water: Workshop watergebonden transport waaraan 20 bedrijven deelnamen uit de regio. Opvolging door VW in individuele trajecten waarbij materiaalstroomanalyses uitgevoerd worden en de goederenflows binnen het bedrijf bekeken worden.
- Werkpakket realiseren van milderende maatregelen: natuurnota met akkoord over alle milderende maatregelen + opstart bodemonderzoek
- Werkpakket fietsvriendelijke zone: mobiliteitsstudie met aanbevelingen over de rol van de nieuwe ontsluitingsweg in functie van duurzame mobiliteit in Beerse. Te integreren in herziening stadsregionaal mobiliteitsplan. Fietsostrade zowel aan noord- als zuidzijde van kanaal ruimte voorzien. Gemeente Beerse start tracéstudie fietsostrade op.
- Werkpakket kosten-baten: met alle relevante partners is een traject doorlopen om de kosten en de baten van het project uit te klaren. Dit is in eindfase.
- Opstart traject om te komen tot een convenant tussen inwoners Nieuwe Dreef en gemeente Beerse, waarin concrete engagementen opgenomen worden om leefbaarheid van de straat in de toekomst te helpen garanderen.
- Positief advies van plenaire vergadering over voorontwerp gemeentelijk RUP in december 2018. Voorlopige vaststelling door de gemeenteraad op 28 november 2019. Openbaar onderzoek van 7 januari tot 7 maart. Definitieve vaststelling RUP op 27 augustus 2020. RUP is van kracht sinds 30 november 2020.

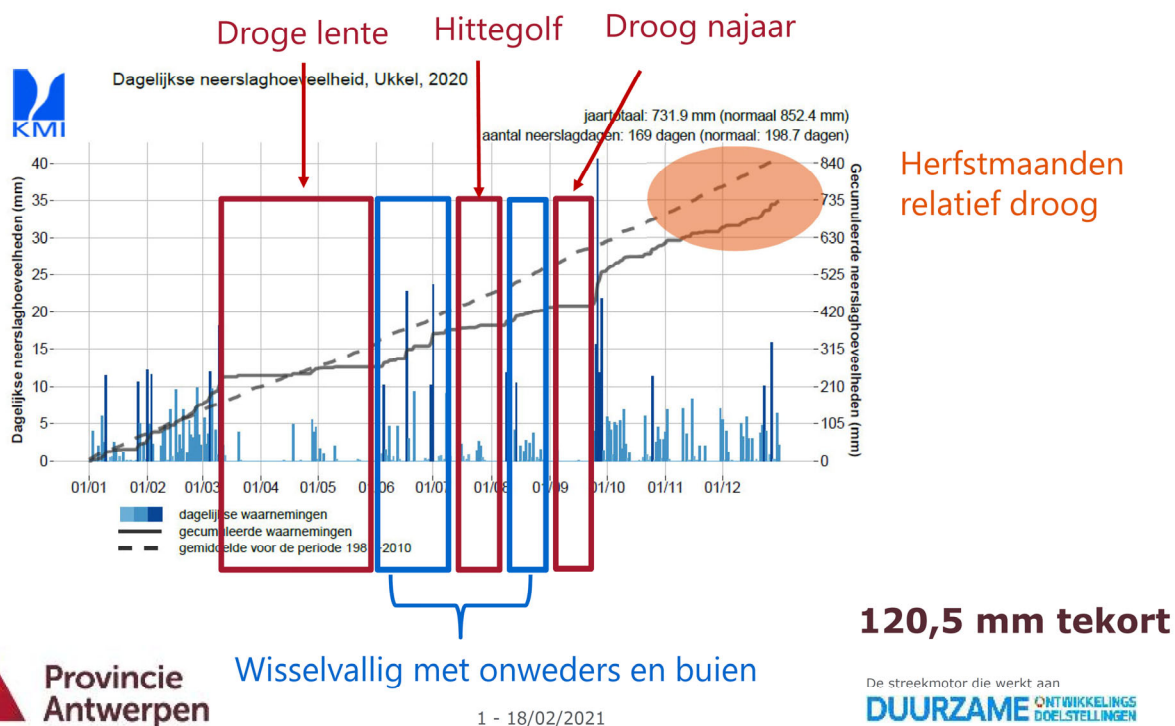
Figuur 18: impressie infomarkt in kader van het openbaar onderzoek

Dossier	Ontsluiting verkaveling Turnhout - Speelkaartenstraat
Initiatief	Stad Turnhout
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> - Buurtbewoners - School HT²O - Aannemer Aertssen - Stad Turnhout
Probleem	Dispuut over de ontsluiting van een grote werf (Klaverenboer).
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - Diverse overlegmomenten - Opmaak overeenkomst
Resultaat	Dossier is opgelost en werd bekrachtigd met een ondertekend akkoord tussen de betrokken partijen.

Om de sense of urgency bij de lokale besturen nog te vergroten organiseerden we op vraag van enkele burgemeesters op 5 juni 2020 een overleg over de droogteproblematiek met alle Antwerpse burgemeesters, de provinciale droogtecoördinator en VMM. We stonden achtereenvolgens stil bij¹¹:

1. toestand watersysteem
 - a. waterlopen
 - b. grondwater
 - c. drinkwater
2. beleid en maatregelen
 - a. Vlaams => lokaal
 - b. provinciaal
3. grondwaterwinningen / bemalingen
4. rol van de lokale besturen?

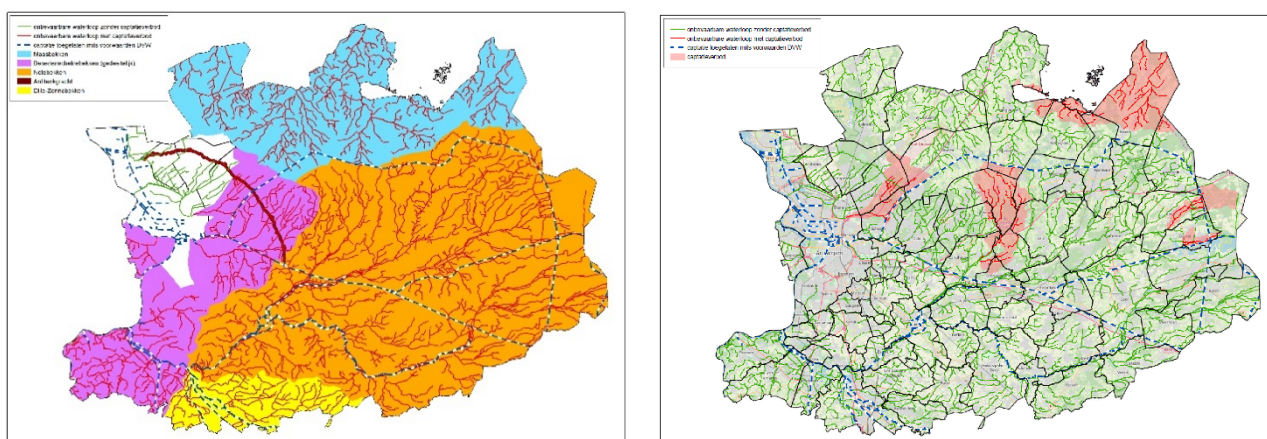
Maar uitsluitend over een (kurk)droge zomer spreken is eigenlijk niet correct. Zo was niet enkel de zomer droog. De analyse van Kris Huyskens, de provinciale droogtecoördinator toont aan dat het (opnieuw) een droog jaar was. De te droge periode begon begin maart en duurde tot diep in het najaar en was het resultaat van een structureel neerslagtekort.

Figuur 20: analyse neerslagtekort 2020 (bron: KMI / Kris Huyskens)

Kris Huyskens: “Droogte kan objectief worden beoordeeld aan de hand van het neerslagtekort. Voor de periode 1981 – 2010 is de gemiddelde cumulatieve neerslag doorheen het jaar weergegeven door de stippellijn. De grijze volle lijn geeft de effectieve cumulatieve neerslag weer voor het jaar 2020. We zien dat het jaar vrij normaal start met vooral een natte maand februari. De curve van 2020 komt boven het gemiddelde uit. Vanaf de lente zien we een duidelijke stijlbreuk. De ‘reserve’ die werd opgebouwd wordt in april-mei volledig omgebogen in een ernstig tekort. Een wisselvallig juni-juli zorgt niet voor een ommekeer, de cumulatieve neerslag blijft wel gelijke tred houden met het gemiddelde. Eind juli wordt het opnieuw droog en daar krijgen we in

¹¹ PPT en nota's beschikbaar via <https://1drv.ms/u/s!AkbAxoSATJnBgmvtUkpVVnK4P8Yq?e=X9UbnG>.

Figuur 21: evolutie captatieverboden 2020 in tijd en ruimte.

		AFKONDIGING		OPHEFFING		
nr	id	datum	van kracht	datum	besluit (id)	grondgebied / inhoud
1	2020_06	7/05/2020	8/05/2020	20/05/2020	2020_06	Captatieverbod in de stroomgebieden van de Laarse beek, Zwanebeek, Klein beek, Molenbeek, Tappelbeek, Delfte beek, Bosbeek, Rode Loop, Loijens Neetje en het Merkske.
2	2020_07	20/05/2020	21/05/2020	3/06/2020	2020_09	opheffen besluit 07/05/2020 - captatieverbod in de stroomgebieden van: Groot Schijn (gedeeltelijk); Weerijs (gedeeltelijk); Mark (gedeeltelijk); Kleine Nete (gedeeltelijk); Grote Nete (gedeeltelijk); Platte Beek. Uitzondering hierop is het beperkt capteren van water als drinkwater voor het eigen vee dat nog buiten staat en het beperkt capteren van aanmaakwater voor gewasbeschermingsmiddelen.
3	2020_09	3/06/2020	4/06/2020	10/06/2020	2020_11	opheffen besluit 20/05/2020 - captatieverbod in de stroomgebieden Groot Schijn (gedeeltelijk); Maasbekken; Netebekken (uitgezonderd segmenten Aa (1e categorie), Molenbeek/Bollaak (1ste categorie) en Grote Nete (1ste categorie)); Vrouwvliet; Grote Struisbeek (uitgezonderd segment Grote Struisbeek (1ste categorie)).
4	2020_11	10/06/2020	10/06/2020	16/07/2020	2020_12	technische correctie // opheffen besluit 03/06/2020 - captatieverbod in de stroomgebieden van: Groot Schijn (gedeeltelijk); Maasbekken; Netebekken (uitgezonderd segmenten Aa (1e categorie), Molenbeek/Bollaak (1ste categorie) en Grote Nete (1ste categorie)); Vrouwvliet; Grote Struisbeek (uitgezonderd segment Grote Struisbeek (1ste categorie)).
5	2020_12	16/07/2020	17/07/2020	12/08/2020	2020_18	opheffen besluit 10/06/2020 - captatieverbod op Groot Schijn (gedeeltelijk), Weerijs (gedeeltelijk), Mark (gedeeltelijk), Maasbekken, Netebekken Kleine Nete (gedeeltelijk), Grote Nete (uitgezonderd segment 1e categorie), Vrouwvliet en Antitankgracht.
6	2020_18	12/08/2020	13/08/2020	18/11/2020	2020_30	opheffen besluit 16/07/2020 - Het is verboden water te capteren uit alle onbevaarbare waterlopen in de stroomgebieden zoals opgenomen in bijlage. Het betreft de stroomgebieden van: · Maas; · Benedenschelde (gedeeltelijk); · Nete; · Antitankgracht; · Dijle-Zenne.

7	2020_30	18/11/2020	18/11/2020	18/12/2020	2020_36	opheffen besluit 12/08/2020 - Het is verboden water te capteren uit alle onbevaarbare waterlopen in de stroomgebieden zoals opgenomen in bijlage. Het betreft de stroomgebieden van: Maas (gedeeltelijk); Laarse Beek; Molenbeek (gedeeltelijk); Zwarte Neet; Voorste Neet en Achterste Neet.
8	2020_36	18/12/2020	18/12/2020			opheffen besluit dd. 18/11/2020

Tabel 4: evolutie captatieverboden 2020 in tijd en ruimte.

Voor een uitgebreide analyse en evaluatie van de droogte in 2020 verwijs ik naar de rapporten van CIW (zie <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/overleg/droogtecommissie/evaluatierapport-waterschaarste-en-droogte-2020>).

Provincie grijpt in na extreme droogte van afgelopen weken

Verbod om water op te pompen uit tien kwetsbare stromen

ANTWERPEN
Maartse buien, aprilse grillen? Sinds half maart heeft het niet meer geregend. En april kende, op de laatste dagen na, geen grillen. Daarom heeft de Antwerpse gouverneur Cathy Bex voor tien kwetsbare waterlopen in de provincie een verbod om water op te pompen uitgevaardigd.

ELEN VAN WYNSBERGHE

De Laarse Beek, Bosbeek, Zwavelbeek, Klein Beek, Molenbeek, Tappolbeek, Duffa Beek, Rode Loop, Loeijens Neetje en Merikse water oppompen uit deze tien kleine waterlopen mag niet meer. Het zijn allemaal stroomgebieden waar een tekort aan water grote gevolgen kan hebben voor de natuur. Op de website van de provincie Antwerpen wordt de situatie in real-time gevolgd.

"Dit zijn behoren tot een reeks van vijftien waterlopen die we van nabij opvolgen", zegt Kris Huijskens, droogtecoördinator van de provincie Antwerpen. "Allesmaal worden ze goed door grondwater. Dat waterpeil is sterk teruggezakkt omdat het de afgelopen anderhalve maand zo weinig heeft geregend. Het zijn dus kwetsbare waterlopen, waar bovendien zeldzame soorten leven die we goed moeten beschermen."

Schadelijk voor vissen
Want een te laag grondwaterpeil in combinatie met hoge temperaturen zorgt er ook voor dat de kwaliteit van het water afneemt. "Het leidt tot minder zuurstof in het water, en dat is schadelijk voor de vissen. Bovendien leven er in deze water-

CATHY BEX
PROVINCIEGOUVERNEUR
"Er zijn geen gevolgen voor bijvoorbeeld het bewateren van je gazons of het vullen van je zwembad, maar we moeten omzichtig omspringen met ons drinkwater"

lopen vissoorten die stroomlopend zijn en dus stroming nodig hebben. Soorten die vroeger in heel onze provincie voorkwamen, maar nu alleen nog leven in deze kleine beken. Voor de biodiversiteit is het belangrijk dat we hen tegen uitsterfing beschermen."

"Het gaat om de beekprik, de rivierdonderpad en de kleine modderkruiper. "Keepslooteren die we als indicatief beschouwen voor een hele biotoop die in stand moet worden gehouden", legt Bex uit. "Als we hen beschermen, beschermen we tegelijk de minder kwetsbare soorten die ook in die beken leven", vult Huijskens aan.

How lang het verbod van kracht blijft, is nog onduidelijk. "Vorig jaar moesten we zo'n verbod pas in juli uitvaardigen. Dat liep toen tot en met september", zegt Bex. "Pas als het waterpeil weer genormaliseerd is, zal het verbod worden opgeheven." Voorlopig ziet het er niet goed uit. "Ook de komende weken zal het droog blijven. Het KMI voorspelt amper één millimeter neerslag de volgende twee weken", zegt Huijskens.

Heeft het verbod ook gevolgen voor de landbouw? "De invloed op de landbouw is verwaarloosbaar", zegt Bex. "Het gaat om waterlopen en beken in natuurgebieden, met relatief weinig aansluitende landbouw. Er zijn ook geen gevolgen voor bijvoorbeeld het bewateren van je gazon of het vullen van je zwembad. In dat geval gaat het om drinkwatervoorziening. Daar doen zich op dit ogenblik nog geen problemen voor. Wel is het zo dat we omzichtig moeten omspringen met ons drinkwater. Ook dat volgen we nauw op."

Ecologische schade vermijden
Zijn dit soort verboden om water op te pompen het nieuwe normaal, nu we met een verstoord klimaat te maken hebben? "Het is vooral de bebouwing en preventie te werken. Zo'n captatieverbod gebruik je wanneer preventie niet leidt tot voldoende hoge waterstanden. Het uitvaardigen van een captatieverbod is geen duurzame maatregel, maar een manier om ecologische schade te vermijden", legt Bex uit. "Daarom discussiëren we nu om voor de meest kwetsbare waterlopen in onze provincie een structureel captatieverbod in te voeren. Zodat daar nooit meer water kan onttrokken worden, behalve voor toezieningen van de natuur."

Verbod om water op te pompen komt vroeger dan ooit

Uit tien Antwerpse beken en rivieren mogen landbouwers sinds vrijdag geen water meer oppompen. De droogte slaat vroeger toe dan ooit.

TOBE STEEL

De Antwerpse gouverneur Cathy Bex heeft vrijdag een captatieverbod afgekondigd voor tien beken en riviertjes in de Kempen die uitzonderlijk droog staan. Landbouwers mogen er enkel nog water oppompen om hun vee te laten drinken, maar niet meer om hun velden te besproeien. De provincie Antwerpen spreekt van 'een trieste primeur: het vroegste captatieverbod ooit'.

"Er is in april minder neerslag gevallen dan normaal waardoor veel kwetsbare beken al zeer droog staan", zegt Kris Huijskens, droogte- en hennewatercoördinator bij de provincie Antwerpen. "In tien van de vijftien Antwerpse stroomgebieden staat het water al onder de drempelverwachting, een fenomeen dat zich normaal pas in juni of juli voordoet. Volgens de voorspellingen blijven ook de komende twee weken droog. Dus hebben we besloten nu al in te grijpen."

Uitwerking met de andere provincies blijkt dat het waterpeil sterk verschild van rivier tot rivier en van regio tot regio. "Er is zeker niet overal sprake van droogte", zegt Huijskens. "In Antwerpen zien we dat vooral stroomgebieden getroffen zijn met veel bebouwing in de buurt. Waar veel bebouwing is, kan de weinige neerslag onvoldoende in de bodem dringen."

Met het oppompen verboden wil de provincie Antwerpen vermijden dat kleine waterstromen helemaal opdrogen. Beschermde vissoorten kunnen niet zomaar wegvemmen en sterven uit als de beken droog komen te staan zoals vorige zomer het geval was. "Nadat die droge jaren willen we liever anticiperen", zegt Huijskens.

De provincie Antwerpen probeert per waterlooppunt uit te maken of een oppomverbod voor landbouwers aangewezen is. © IRIS LUYTEN

Als beken zo laag staan als nu en een boer gebruikt het water om een hectare maïs te besproeien, dan trekt hij een beek in een paar uur leeg.

KRIS HUIJKENS
DROOGTECOÖRDINATOR
PROVINCIE ANTWERPEN

"Als beken zo laag staan als nu en een boer gebruikt het water om een hectare maïs te besproeien, trekt hij een beek in een paar uur leeg". De voorbije drie zomers werd meermaals een verbod ingevoerd om nog water op te pompen, gazons te besproeien of auto's te wassen. Vanuit de landbouw kwam meermaals kritiek omdat de maatregelen niet altijd rekening hielden met de specifieke lokale situatie. Ook bij stroompjes waar wel nog water was, zagen landbouwers hun gewassen verdorren. De provincie Antwerpen probeert aan de bekommernis tegemoet te komen door voor iedere waterweg afzonderlijk in te schatten of een captatieverbod nodig is.

Begin maart was er nog optimisme omdat de grondwaterstanden zich op de meeste plaatsen in Vlaanderen eindelijk hersteld hadden. Maar de heropleving was van korte duur. Door het uitblijven van de maartse buien en aprilse grillen zijn de buffers in twee maanden weer geslonken. In twee derde van de Vlaamse meetpunten is het grondwater weer gezakt tot niveau's die laag tot zeer laag zijn voor deze tijd van het jaar, maakte de Vlaamse Milieumantshap vrijdag bekend. De situatie is vergelijkbaar met de toestand in met vorig jaar toen op 68 procent van de meetplaatsen een lage tot zeer lage waterstand was.

Ook in Nederland en Duitsland is dit jaar erg vroeg sprake van droogte. De Rijn, een cruciale bevoorradingroute voor de Duitse industrie, kwam eind april al zo laag te staan dat schepen er niet meer volgeladen konden varen. Na een regenachtige week is het waterpeil er wat hersteld, maar er is weinig buffer.

Figuur 22: captatieverboden in de media (bron: HLN en de Tijd).

Blauwalgen

Een andere problematiek die nauw samenhangt met de klimatologische omstandigheden is het woekeren van de blauwalgen (zie www.blauwalgen.be). In 2020 werd in de schoot van CIW een nieuw kader uitgewerkt voor de aanpak van de blauwalgen. Op basis van dit kader werden in 2020 op het grondgebied van de provincie Antwerpen 3 politiebepalingen met betrekking tot blauwalgen uitgevaardigd. Hieronder een overzicht.

		AFKONDIGING		OPHEFFING		
nr	id	datum	van kracht	datum	besluit (id)	grondgebied / inhoud
1	2020_21	20/08/2020	20/08/2020	5/09/2020	2020_23	verbod op watercaptatie (besproeien van consumptie- en voedergewassen en drenken van vee) in Kanaal Bocholt-Herentals (provinciegrens tot kmp 31.1 (net opwaarts sluis 4, Dessel)); Kanaal naar Beverlo (van provinciegrens tot kmp 5 (ophaalbrug NV Nyrstar)).
2	2020_23	5/09/2020	5/09/2020	15/10/2020	2020_26	verbod op watercaptatie (besproeien van consumptie- en voedergewassen en drenken van vee) in kanaal Bocholt-Herentals (provinciegrens tot kmp 31.1 (net opwaarts sluis 4, Dessel)); kanaal naar Beverlo (van provinciegrens tot kmp 5 (ophaalbrug NV Nyrstar)); Netekanaal, dode arm ter hoogte van jachthaven VVW Nete
3	2020_26	15/10/2020	15/10/2020			opheffen besluit dd. 05/09/2020

Tabel 5: evolutie politiebepalingen met betrekking tot blauwalgen in 2020 in tijd en ruimte.

Rook- en vuurverboden

Mede als gevolg van de droogte en de hoge temperaturen kenden we in 2020 opnieuw periodes met een sterk verhoogd brandgevaar in de provincie Antwerpen. Drie keer werd er een rook- en vuurverbod afgekondigd:

- 3 april – 4 mei 2020;
- 20 mei – 5 juni 2020;
- 7 augustus – 17 augustus 2020.

ANTWERPEN

Gouverneur vaardigt algemeen vuur- en rookverbod uit voor natuurgebieden in de provincie

Vanaf vandaag geldt er een rook- en vuurverbod in de natuurgebieden van Antwerpen. Dat betekent dat kampvuuren op het volledige grondgebied van de provincie verboden zijn en dat ook roken in de natuur bestraft kan worden.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) paste de brandwaarschuwing-index verleden week aan naar fase oranje voor de provincie Antwerpen. Doordat het erg droog is in onze natuur-

en heidegebieden en bossen, is het brandgevaar er groot. Code oranje zal wellicht enige tijd van toepassing blijven, omdat er ook de komende periode weinig tot geen neerslag verwacht wordt. Daarom geldt er opnieuw een rook- en vuurverbod in deze gebieden. Omdat het ook elders in de provincie droog en brandgevaarlijk is, zijn kampvuuren op het volledige grondgebied van de provincie verboden. Van 3 april tot 4 mei was er al een eerste keer zo'n verbod ingesteld in onze provincie.

Bij code oranje is er een hoog brandgevaar. Als er een brand uitbreekt rukt de brandweer versterkt uit met meer materieel en mankracht. De brandtorens in de Kalmthoutse Heide en op het Groot Schietveld worden tijdens fase oranje dagelijks bemand. Om bos- en natuurbranden te voorkomen, kondigt gouverneur Cathy Berx vandaag een politiebepaling af dat een absoluut rookverbod oplegt in de natuur- en heidegebieden en bossen in de provincie Antwerpen, alsook een verbod om vuur in open

lucht te maken.

Cathy Berx, gouverneur van de provincie Antwerpen: «Aan al wie tijdens het lange en zonnige weekend buitenkomt en zich zal ontspannen in de natuur: doe dat verstandig en op veilige afstand. Heb maximale aandacht voor de maatregelen die van kracht zijn wegens het coronavirus en wees extra waakzaam en alert voor vuur in de natuur. Zorg goed voor jezelf, voor anderen, én ook voor onze bossen en heide- en natuurgebieden.» (CVDP)

Figuur 23: rook- en vuurverbod in media (bron: HLN).

3.4.4.2 Bekkenwerking

Als voorzitters van de bekkenstructuren staan gouverneurs op het kruispunt van de verschillende overheden en betrokken beleidsdomeinen. Het is het voorbeeld bij uitstek van een cruciale afstemming tussen een veelheid aan partners met eigen doelstellingen en (soms tegenstrijdige) belangen maar evenzeer met een gemeenschappelijk doel en gedeelde beleidsdoelstellingen. Deze aanpak kan een voorbeeld zijn voor andere beleidsdomeinen waar meer afstemming en coördinatie een meerwaarde kunnen betekenen (mobiliteit, Ruimtelijke ordening ...). Voor een uitgebreid verslag van de activiteiten in het kader van integraal waterbeleid verwijst ik naar de jaarlijkse wateruitvoeringsprogramma's (WUP) (zie o.a. www.netebekken.be,

www.maasbekken.be en www.benedenscheldebekken.be). Hieronder volgt een niet-limitatief overzicht van de in 2020 behandelde dossiers:

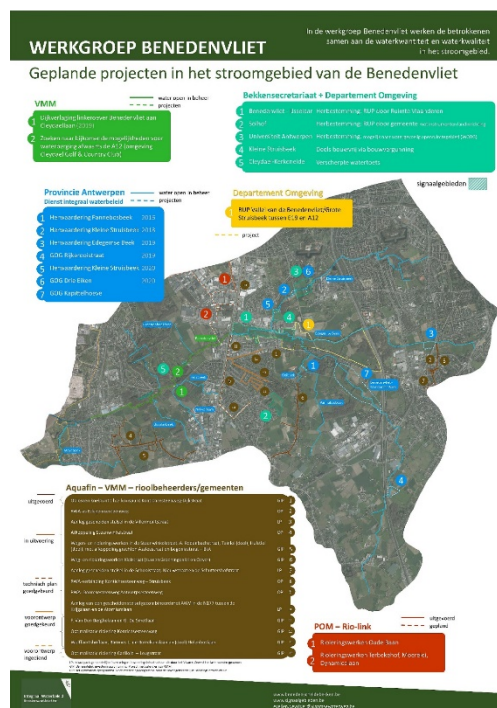
Netebekken:

- In 2020 werd de opmaak van het ontwerp bekken specifieke deel Netebekken van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 afgerond. De goedkeuring van het ontwerp bekken specifiek deel voor het bekkenbestuur gebeurde tijdens het (online) bekkenbestuur van 02/06/2020 (voorzeten door de gouverneur). Een overzicht van de gebieden met hun prioritering werd al eind 2019 besproken tijdens het bekkenbestuur.

Benedenscheldebekken:

- In 2020 werd de opmaak van het ontwerp bekken specifieke deel Benedenscheldebekken van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 afgerond. De goedkeuring van het ontwerp bekken specifiek deel voor het bekkenbestuur verliep schriftelijk. Een overzicht van de gebieden met hun prioritering werd al eind 2019 besproken in het bekkenbestuur.

- Gouverneur Cathy Berx zat op 8 september de werkgroep Benedenvliet voor. Deze werkgroep zoekt, samen met de gemeenten, waterbeheerders en andere betrokkenen, naar oplossingen voor de wateroverlastproblematiek in het stroomgebied van de Benedenvliet. Een aantal projecten zijn al uitgevoerd, andere zijn nog in volle voorbereiding. Ook de waterkwaliteitsproblemen in het stroomgebied worden aangepakt. De werkgroep Benedenvliet vormt een belangrijke katalysator voor wat betreft realisaties op het terrein. Tijdens de werkgroep van 8 november werden volgende dossiers besproken: (1) Mogelijkheden tot kruising van de A12 door warmtenet vanuit RWZI Struisbeek/ecoduiker/geoptimaliseerde doorstroming Benedenvliet, (2) Overstort Kruisbeemd (grens Kontich/Edegem) en impact op afwaarts gelegen retentiezone/natuurgebied (op vraag van gemeente Kontich).

Figuur 23: maatregelenkaart werkgroep Benedenvliet

- Aansluitend bij deze problematiek zat de gouverneur op 25 mei ook een overleg voor over de afwatering van de Benedenvliet in de Schelde in Schelle. Belangrijkste onderwerpen waren de werking van de gravitaire uitwatering en het pompstation ter bescherming van de gemeente Schelle tegen wateroverlast.

Figuur 24: Pompgemaal Benedenvliet

Maasbekken:

- In september organiseerden we een bijeenkomst over het integraal waterproject voor het Merkske. De actielijst die tijdens het tweede overleg door de leden werd aangebracht, werd tijdens deze vergadering besproken. Daarnaast werkte de werkgroep rond de aanpak van nutriëntrijke restlozingen uit de landbouw in het afstroomgebied van het Merkske (meer info vindt u [hier](#)). Er volgden 8 vergaderingen waarin checklists werden opgemaakt per landbouwbedrijfstype. Deze lijsten hebben als doel om landbouwers een hulpmiddel aan te bieden om het risico op (accidentele) watervervuiling in het omliggende gebied sterk te verkleinen, zich in regel te stellen met de wetgeving en tegelijk de bedrijfsvoering te verbeteren. De lijsten bieden een houvast om het eigen bedrijf kritisch te bekijken op het vlak van afvalwater. In het kader van deze werkgroep hebben de gemeenten een aanvraag voor een LEADER-project ingediend 'Grensboeren bewaken waterkwaliteit Merkske' dat eind 2020 werd goedgekeurd. Door dit LEADER-project kunnen landbouwers in het afstroomgebied van het Merkske gratis advies krijgen van een extern expert op maat van het bedrijf.

Onderstaande foto werd gemaakt tijdens één van de infosessies die in september 2020 werden georganiseerd voor de landbouwers in het gebied waarin de problematiek en de inhoud van het LEADER-project werden toegelicht.

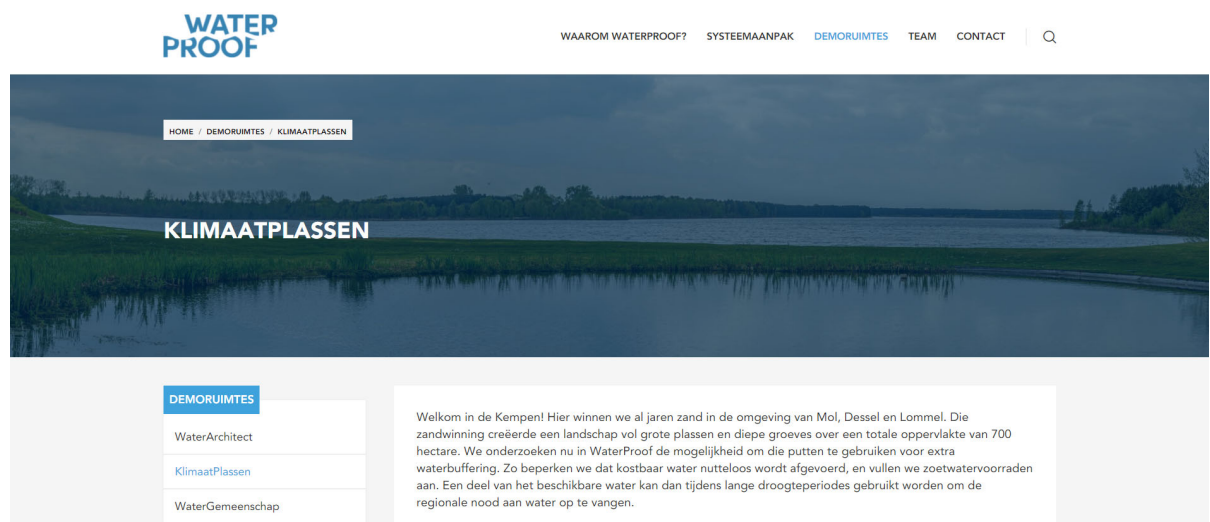
Figuur 25: infosessie integraal project Merkske - september 2020

- De Bestuursgroep Maasbekken Noord werd in 2020 op een schriftelijke manier georganiseerd aangezien we niet fysiek konden samenkomen omwille van corona en er slechts één punt op de agenda stond, nl. de goedkeuring van het ontwerp bekkenspecifiek deel Maasbekken in het volgende stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.

3.4.4.3. Klimaatplassen

In eerdere jaarverslagen rapporteerden we al over het project Klimaatplassen, een idee dat als actie werd opgenomen in het *Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021* van de Vlaamse Regering. Het doel: een onderzoek naar de beschikbaarheid en gebruiksmogelijkheden van water in de zandontginningsplassen in de Kempen.

In 2020 werd gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst tussen de financierende partners (VMM, Vlaamse Waterweg, PIDPA en VOKA) en finaal werd het haalbaarheidsonderzoek ingekanteld in het project “*Vlaanderen WaterProof*” (VITO, project in kader van de Blue Deal, zie <https://vito.be/nl/nieuws/vlaanderen-waterproof-project-moet-ons-wapenen-tegen-droogte>). De uitvoering van de haalbaarheidsstudie start in 2021.

Figuur 26: screenshot webruimte project Klimaatplassen (onderdeel van “*Vlaanderen Waterproof*”).

3.4.5. Jacht

3.4.5.1 Jacht

In juli 2014 besliste de Vlaamse Regering om de administratieve afhandeling van de jachtverloven en de jachtplannen van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur over te hevelen naar de Vlaamse Dienst van de gouverneur. Hieronder vindt u een gedetailleerde verslaggeving van de werkzaamheden in 2020. De werkzaamheden van de dienst jacht zijn op hoofdlijnen onder te brengen in volgende categorieën:

- jachtverloven
- jachtplannen
 - o goedkeuring
 - o uitkleuringen
- bemiddeling in jachtconflicten

Ook in thuiswerkmodus (COVID-19) verwerkte de Dienst Jacht alle aanvragen tijdig en correct. Hieronder vindt u een overzicht van de behandelde **aanvragen jachtverlof** (laatste 5 jaar) in de provincie Antwerpen.

<u>Jaar (01/01 tem 31/12)</u> <u>Jachtseizoen (01/07 tem 30/06)</u>	Jaar 2020 Jachtseizoen 2020-2021	Jaar 2019 Jachtseizoen 2019-2020	Jaar 2018 Jachtseizoen 2018-2019	Jaar 2017 Jachtseizoen 2017-2018	Jaar 2016 Jachtseizoen 2016-2017
Jachtverloven – alle dagen	2586 <small>Waarvan 11 nog Jachtseizoen 2019-2020</small>	2705 <small>Waarvan 28 nog Jachtseizoen 2018-2019</small>	2729 <small>Waarvan 11 nog Jachtseizoen 2017-2018</small>	2724 <small>Waarvan 16 nog Jachtseizoen 2016-2017</small>	2671 <small>Waarvan 13 nog Jachtseizoen 2015-2016</small>
Jachtverloven - zondag	35 <small>Waarvan 5 nog Jachtseizoen 2019-2020</small>	40 <small>Waarvan 0 nog Jachtseizoen 2018-2019</small>	33 <small>Waarvan 3 nog Jachtseizoen 2017-2018</small>	30 <small>Waarvan 5 nog Jachtseizoen 2016-2017</small>	32 <small>Waarvan 3 nog Jachtseizoen 2015-2016</small>
Jachtverloven - geweigerd	17 <small>Waarvan 0 nog Jachtseizoen 2019-2020</small>	30 <small>Waarvan 8 nog Jachtseizoen 2018-2019</small>	33 <small>Waarvan 3 nog Jachtseizoen 2017-2018</small>	16 <small>Waarvan 1 nog Jachtseizoen 2016-2017</small>	20
Jachtverloven - ingetrokken	8 <small>Waarvan 0 nog Jachtseizoen 2019-2020</small>	2 <small>Waarvan 0 nog Jachtseizoen 2018-2019</small>	0	10	7
Jachtvergunningen	43 <small>Waarvan 11 nog Jachtseizoen 2019-2020</small>	104 <small>Waarvan 5 nog Jachtseizoen 2018-2019</small>	129 <small>Waarvan 17 nog Jachtseizoen 2017-2018</small>	103 <small>Waarvan 16 nog Jachtseizoen 2016-2017</small>	126 <small>Waarvan 14 nog Jachtseizoen 2015-2016</small>

De verwerking van de **jachtplannen** gebeurt in eigen beheer rechtstreeks in het digitaal geoloket.

De jachtplannen werden op 29/06/2020 door de arrondissementscommissaris goedgekeurd en op 30/06/2020 verstuurd aan de indieners.

De goedgekeurde jachtplannen werden op 26/10/2020 gepubliceerd op www.geopunt.be. Op dit ogenblik is de frequentie van update ongeveer elk kwartaal.

Indiening jachtplannen	Totaal aantal jachtplannen	Ongewijzigd jachtplan	Gewijzigd jachtplan
Onafhankelijke jager	44	37	7
WBE	42	12	30
	86	49	37

De Dienst Jacht behandelt ook de aanvragen tot uitkleuring van een eigendom uit een jachtplan. Hieronder vindt u een overzicht van de ontvangen en verwerkte aanvragen tot uitkleuring.

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal percelen uitgekleurd	Oppervlakte uitgekleurd
2015	22	133	
2016	2	7	
2017	509	1556	
2018	384	1695	
2019	365	1396	
2020	288	1661	1728,46
totaal	1570	6448	1728,46 (vanaf 2020)

3.4.6. Diverse

Niet alle dossiers zijn onder te brengen onder de voorgaande thematieken. Hieronder volgt een overzicht van andere maar daarom niet minder boeiende en relevante dossiers waaraan we in 2020 onze bijdrage en steun verleenden.

<i>Dossier</i>	Woonwagengewoners, doortrekkersterreinen en pleisterplaatsen
<i>Initiatief</i>	Voormalig minister-president Geert Bourgeois
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeentebesturen - Provinciebestuur - Agentschap Integratie en Inburgering
<i>Probleem</i>	In opdracht van voormalig minister-president Geert Bourgeois vervult de gouverneur een coördinerende rol (inventarisatie, bemiddeling en doorverwijzing met weliswaar beperkte slagkracht) in de aanpak van doortrekkers. Via diverse kanalen sensibiliseren we burgemeesters en gemeentebesturen. Coördineren en verwijzen is immers pas mogelijk als gemeentebesturen rondtrekkenden op hun grondgebied toelaten, de problematiek erkennen, er niet bewust de ogen voor sluiten en al zeker niet doorschuiven naar een aanpalende gemeente. Het uiteindelijke doel is om voldoende pleisterplaatsen en doortrekkersterreinen op het grondgebied van de provincie Antwerpen te voorzien in geval doortrekkers er neerstrijken. Een evenwichtige spreiding door onderlinge solidariteit is waar we uiteindelijk naartoe willen. Bij specifieke problemen en in geval van meningsverschillen of twistpunten tussen gemeenten, neemt de gouverneur een bemiddelende taak op.
<i>Actie</i>	De gouverneur ontving in 2020 geen enkele vraag tot bemiddeling voor een pleisterplaats.
<i>Resultaat</i>	Dossier loopt permanent

<i>Dossier</i>	Bevoorradingzekerheid elektriciteit: nieuwe STEG-centrale
<i>Initiatief</i>	Energieproducent
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - energieproducent - VIP-cel - Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplannen en –projecten (dep. Omgeving) - Dienst omgevingsvergunningen (Provincie)
<i>Probleem</i>	<p>In het raam van de bevoorradingzekerheid voor elektriciteit, werkt de federale regering aan het opzetten van een federaal capaciteitsrenumeratiemechanisme, om zo te komen tot bijkomende flexibele energieproductie eenheden. In het kader hiervan werd ik door een energieproducent gecontacteerd in het kader van zijn evaluatie van een van zijn potentiële sites ter ontwikkeling van een nieuwe STEG-centrale.</p> <p>Voor de energieproducent was er onduidelijkheid over de exacte afbakening tussen natuur- en industriebestemming, de te verwachten ontwikkelingen (extern) en vergunbare ontwikkelingsmogelijkheden op terreinen in zijn eigendom.</p>

<i>Actie</i>	Er werd overleg georganiseerd tussen de Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplannen en –projecten, de VIP-cel en de provinciale omgevingsambtenaren voor Ruimte en Milieu, waarbij de knelpunten en kansen van deze site openlijk besproken werden.
<i>Resultaat</i>	De energieproducent was door de coördinatie en facilitering van het overleg met de diverse overheidsdiensten in staat om een realistische inschatting te maken van de ontwikkelingsmogelijkheden van het terrein.

<i>Dossier</i>	Umicore Hoboken
<i>Initiatief</i>	gouverneur
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Umicore - Dienst Noodplanning gouverneur - Dienst Noodplanning Stad Antwerpen - Brandweer Zone Antwerpen
<i>Probleem</i>	<p>Umicore Hoboken is een hogedrempel Seveso bedrijf dat zware metalen behandelt. De vestiging bevindt zich midden in een woonwijk waar veel gezinnen met kinderen wonen. Vverschillende incidenten tijdens de voorbije jaren leidden tot conflicten met en onbegrip bij de buurtbewoners. In de periode september 2018 en juli 2020 (dus in minder dan 2 jaar tijd) brak er op de terreinen van Umicore in Hoboken maar liefst 6 keer een brand uit.</p> <p>Omdat de werkzaamheden bij Umicore gevaarlijk kunnen zijn én omdat zij midden in een woonwijk zijn gevestigd, moet de lat extra hoog liggen voor wat betreft veiligheid en milieuzorg. Indien er zich toch een incident voordoet, moet het bedrijf hier op een correcte manier mee omgaan. Dit omvat een goed werkend noodplan, transparantie naar de overheid en duidelijke en snelle communicatie naar de buurtbewoners. Op al deze vlakken presteerde Umicore Hoboken in het verleden onvoldoende.</p>
<i>Actie</i>	<p>Naar aanleiding van de grote brand in maart 2020, nam de gouverneur het initiatief om de directie van Umicore uit te nodigen voor een gesprek. Doel van deze vergadering was om meer uitleg te krijgen over wat er fout ging maar vooral om na te gaan hoe het in de toekomst beter kan. Tijdens dit overlegmoment in juli 2020 kwamen o.a. volgende vragen aan bod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe komt het dat er telkens brand kon ontstaan? Welke preventieve maatregelen werden ondertussen (niet) genomen door het bedrijf om incidenten te voorkomen? Is er een probleem in de veiligheidscultuur? - Welke maatregelen werden genomen om toekomstige incidenten beter aan te pakken? - Welke andere maatregelen plannen zij nog te nemen om incidenten te voorkomen / beter te reageren bij toekomstige incidenten? Op welke termijn? <p>Sinds de eerste vergadering in juli 2020 werden er ongeveer maandelijks opvolgmomenten georganiseerd. Aan deze werkgroep m.b.t. veiligheid en noodplanning nemen volgende organisaties deel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Umicore - Dienst noodplanning gouverneur Antwerpen - Dienst noodplanning stad Antwerpen - Brandweer Zone Antwerpen <p>Tijdens deze overlegmomenten geeft Umicore toelichting bij de stappen die er genomen zijn, waarop de andere actoren feedback geven en bijsturen indien nodig.</p>

© BELGA

Gouverneur gaat samenzitten met Umicore na nieuwe brand bij metaalverwerkend bedrijf

Hoboken - Er vindt deze maand nog een overleg plaats tussen Umicore, gouverneur Cathy Berx, de stad Antwerpen en de Antwerpse brandweer. Zaterdag brak opnieuw een weliswaar beperkte brand uit bij het metaalverwerkend bedrijf in Hoboken. "Niet Umicore zelf, maar de omwonenden belden de brandweer en dat is niet wenselijk", zegt gouverneur Cathy Berx.

Figuur 27: brand Umicore in de media (bron: www.gva.be).

Resultaat

Umicore nam inmiddels al verschillende initiatieven om de veiligheid te verbeteren. Zo werd er een sirene geïnstalleerd die de buurtbewoners meteen alarmeert bij een incident, zodat zij weten dat ze binnen moeten blijven.

Daarnaast heeft het bedrijf ook de veiligheidscultuur drastisch omgevormd. Zo werden er verschillende medewerkers aangeworven om het veiligheidsbeleid mee uit te dragen en te implementeren. Zo werd er een crisismanager Fire Prevention & Protection aangesteld, en werd ook de bedrijfsbrandweer uitgebreid met extra personeel. Ook wordt er professionele opvolging georganiseerd voor de brandweermannen (fysieke proeven, ondersteuningstraject,...).

Alle afdelingen worden doorgelicht door een expert brandanalyse, die rapport opmaakt met aanbevelingen om de (brand)veiligheid te verbeteren.

Verder worden er ook opleidingen georganiseerd voor het interne crisisteam zodat ook zij zich kunnen verbeteren.

	Umicore Hoboken maakt dus volop werk van een betere veiligheidscultuur. In tussentijd blijven de maandelijkse opvolgvergaderingen plaatsvinden.
--	---

<i>Dossier</i>	Beleidsmatige gewenste ontwikkeling Beerse
<i>Initiatief</i>	Agentschap Binnenlands Bestuur
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Beerse - Provinciebestuur Antwerpen - Departement Omgeving - Agentschap Binnenlands Bestuur
<i>Probleem</i>	<p>Het gemeentebestuur wenste welbepaalde soorten vergunningsaanvragen tijdelijk (automatisch) te weigeren. Deze de facto bouwpaauze zou haar toelaten een brede beleidsvisie te ontwikkelen, gesteund op de gegevens uit een aantal nog lopende studies (o.a. op gebied van hemelwater, warmte, ruimtelijke ordening,...).</p> <p>Tegen deze werkwijze (gemeenteraadbeslissing) werd een klacht ingediend.</p>
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vernietiging van het gemeenteraadsbesluit. - Overleg met gemeentebestuur en provinciale en Vlaamse experts om na te gaan hoe het voornemen van de gemeente in een bruikbaar instrumentarium kan worden gegoten.
<i>Resultaat</i>	Dossier is afgehandeld

<i>Dossier</i>	Kleiputten / asbeststort Boom - toezicht
<i>Initiatief</i>	Provinciebestuur Antwerpen
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten Boom en Rumst - Provinciebestuur Antwerpen - Vlaamse Waterweg - Politie (PZ Rupel)
<i>Probleem</i>	<p>Dit dossier wordt behandeld door het provinciebestuur Antwerpen (https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/drem/dienst-gebiedsgericht-beleid/rupelstreek/sanering-terhagen.html en https://kleiputtenterhagen.be/).</p> <p>Specifiek voor de problematiek van de ongewenste betreding van het projectgebied werden de diensten van de gouverneur betrokken om een oplossing uit te werken.</p>
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Meermaals overleg met betrokken actoren. - Zoektocht naar en aanstelling van bijzondere veldwachters.
<i>Resultaat</i>	Bijzondere veldwachters werden aangesteld. Dossier is afgerond.

<i>Dossier</i>	Brandweerkazerne Heist-op-den-Berg
<i>Initiatief</i>	Gemeente Heist-op-den-Berg
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Heist-op-den-Berg

	<ul style="list-style-type: none"> - Provinciebestuur Antwerpen - Dienst Noodplanning van de gouverneur - Brandweer Rivierenland - Dept. Omgeving Vlaamse Overheid
<i>Probleem</i>	Zoektocht naar een locatie voor een nieuwe brandweerkazerne in Heist-op-den-Berg.
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Meermaals overleg met betrokken actoren. - Faciliteren zoektocht naar en debat over de inplanting van de nieuwe brandweerkazerne in Heist-op-den-Berg.
<i>Resultaat</i>	Dossier is lopende.

<i>Dossier</i>	Asielcentrum Kalmthout
<i>Initiatief</i>	FEDASIL en G4S
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Kalmthout - Provinciebestuur Antwerpen - VMM - FEDASIL - G4S - Agentschap Integratie en Inburgering Agentschap Wegen en Verkeer - Departement Omgeving - Brandweer Taxandria
<i>Probleem</i>	G4S werkt in opdracht van FEDASIL aan de oprichting van een asielcentrum in Kalmthout.
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Meermaals overleg met betrokken actoren over diverse problematieken die naar boven kwamen tijdens het vergunningentraject. - Problemen met brandveiligheid en behandeling van afvalwater werden opgelost.
<i>Resultaat</i>	Dossier is stopgezet (omdat de oprichting van het asielcentrum werd stopgezet).

<i>Dossier</i>	Gasloze ontwikkeling Malle
<i>Initiatief</i>	Ontwikkelaar
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelaar - Gemeente Malle - Provinciebestuur Antwerpen
<i>Probleem</i>	Ontwikkelaar wenst een gasloos bedrijventerrein te ontwikkelen maar ondervindt moeilijkheden aangezien de vergunning het voorzien van aardgas verplicht.
<i>Actie</i>	Overleg met provinciale en gemeentelijke experts.
<i>Resultaat</i>	Dossier is lopende.

Dossier	Stookolievervuiling Rode Loop / Oud-Turnhout
Initiatief	Provinciebestuur Antwerpen
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> - Provinciebestuur Antwerpen - Gemeente Oud-Turnhout - OVAM - Dept. Omgeving, Afdeling Handhaving - VMM - Bodemsaneringsdeskundigen - Brandweer
Probleem	<p>Een stookolievervuiling (lekkende tank) zorgde voor een permanente uitspoeling van stookolie naar de Rode Loop. Brandweer probeerde de effecten te milderen maar een structurele oplossing bleef uit onder andere gelet op een gebrek aan duidelijkheid over verantwoordelijkheden.</p> <p><u>Figuur 28</u>: voorlopige indamming stookolieverontreiniging Rode Loop</p>
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - Meermaals overleg met alle actoren - Aanduiden verantwoordelijken en opstellen aanmaning - Uitwerken saneringsdossier - Sanering
Resultaat	Sanering werd opgestart en inmiddels met succes afgerond. Momenteel wordt nagedacht over de nabestemming van de gesaneerde gronden.

<i>Dossier</i>	Overstromingsproblematiek Molenbeek-Bollaak – Tappelbeek – Netekanaal
<i>Initiatief</i>	De Vlaamse Waterweg
<i>Actoren</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Ranst; - Civiele Bescherming; - Vlaamse Milieumaatschappij; - Bekkensecretariaat Netebekken; - Dienst noodplanning; - Dienst Integraal Waterbeleid Provincie Antwerpen; - Waterwegen en Zeekanaal NV; - Brandweer; - Water-link.
<i>Probleem</i>	Steeds weerkerende overstromingen zorgen voor een waaier aan problematieken waaronder een bedreiging van de waterproductie in Oelegem.
<i>Actie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - organisatie van een overkoepelend overleg (onder voorzitterschap van de gouverneur) met alle actoren om te komen tot duurzame oplossingen; - afspraken maken over verwerving / onteigening van een aantal woningen met een steeds weerkerende overstromingsproblematiek; - Coördinatie crisissituaties bij hoog water.
<i>Resultaat</i>	Er werden in het verleden al diverse werkafspraken gemaakt en een structureel bedreigde woning werd opgekocht en afgebroken. Ook in 2020 werd het drempelpeil bereikt en trad het crisisbeheer in werking (coördinatie gouverneur). Er werden onder andere pompen van de Civiele Bescherming geplaatst.

Figuur 29: opstelling van de pompen van de Civiele Bescherming aan de sifon van de Tappelbeek onder het Albertkanaal (13/03/2020)

Dossier	Synagoge Heide (Kalmthout)
Initiatief	Kabinet voormalig Vlaams minister Geert Bourgeois
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> - vzw Synagoge Heide (vzw) (met vertegenwoordiging Shomre Hadas) - Israëlitische Orthodoxe Gemeente Machsike Hadas van Antwerpen - Gemeente Kalmthout - Kempens Landschap vzw
Probleem	In mei 2012 werd door Vlaams minister Geert Bourgeois, bevoegd voor het beleidsdomein Onroerend Erfgoed, de vraag gesteld om te bemiddelen in het dossier van de synagoge in Kalmthout-Heide. Dit gebouw, beschermd als monument sinds 2007, verkeert in zeer slechte staat. Een grondige renovatie is noodzakelijk. Maar omwille van de zeer complexe eigenaarssituatie is een samenstelling en indiening van een restauratiedossier niet eenvoudig. Op dit ogenblik zijn er maar liefst 68 eigenaars, waarvan een groot deel in het buitenland verblijft.
Actie	<p>In 2019 kwam de werkgroep synagoge verschillende keren samen met het architectenbureau Erfgoed en Visie, om de opmaak van het aanvraagdossier (Nota Open Erfgoed) en het beheersplan te bespreken.</p> <p>November 2019: verlenging mandaat Koen Maenhout als beheerder + belangrijke uitbreiding bevoegdheden (o.a. bevoegdheid om aannemers aan te stellen) door Rechtbank van Eerste Aanleg Antwerpen.</p> <p>Eind 2019 werden nota Open Erfgoed en Beheersplan Synagoge voorbereid door alle betrokkenen (vzw synagoge, Machsike Hadas, gemeente Kalmthout).</p> <p>Na een eerste revisie door begeleidend architectenbureau Erfgoed & Visie, was het nodig de nota Open Erfgoed nog verder bij te sturen en aan te vullen. Omwille van de zeer specifieke joods-religieuze elementen en thema's, werden er enkele overlegmomenten georganiseerd waarbij alle partners en ook medewerkers van het architectenbureau Erfgoed & Visie aanwezig waren. Samen werden zo de <i>historische nota met de bouwkundige analyse</i>, de <i>inventaris van de erfgoedelementen</i> en de <i>beschrijving van de erfgoedwaarde</i> verder uitgediept en aangevuld.</p> <p>Eind februari worden de nota Open Erfgoed en het Beheersplan voorgelegd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. De erfgoedconsulente die ons dossier daar opvolgt, legt het dossier voor aan de erkenningscommissie van 3 maart. In deze erkenningscommissie zetelen zowel deskundigen van het Agentschap Onroerend Erfgoed als externe experts (het toegankelijkheidsbureau Inter, Herita, Toerisme Vlaanderen en de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed).</p> <p>Begin maart informeert de erfgoedconsulente van het Agentschap Onroerend Erfgoed beheerder Koen Maenhout dat het synagogeproject erkend werd als open erfgoed. Uit het verslag van de commissievergadering volgend belangrijk aandachtspunt voor de toekomst: de vraag om bij de ontsluiting ook voldoende aandacht te besteden aan de ontsluiting van het gebouw zelf als monument en niet enkel te focussen op het (zeer boeiende en waardevolle) verhaal van de Joden in Heide en de jodenvervolging. Voor een erkenning als open erfgoed moeten immers alle erfgoedwaarden ontsloten zijn die geleid hebben tot de bescherming van het monument. Dit zijn hier naast de cultuurhistorische waarde (geschiedenis van Joodse aanwezigheid) ook de architectuurhistorische en sociaal-culturele waarden. Bij het ontsluitingsconcept moet ook hiervoor aandacht zijn.</p>

	<p>Half mei: na overleg tussen de erfgoedconsulente van Agentschap Onroerend Erfgoed en architectenbureau Erfgoed en Visie dat ook het meubilair mee beschermd is. De erfgoedarchitecte heeft daarop het project van beheersplan aangepast. De goederen onroerend door aard en de cultuurgoederen zijn vanaf nu mee opgenomen.</p> <p>In september vindt er een overleg plaats met alle partners om te praten over het verzamelen van de benodigde middelen. Immers, buiten een erfgoedpremie die 70% zal dekken (regeling Open Erfgoed), zijn er ook kostenposten van de restauratie (erelonen, technieken zoals installatie lift,...) die niet in aanmerking komen voor de premieregeling. Er moet dus bijkomende financiering gezocht worden. Verder wordt er ook beslist om na te gaan of samenwerking met vzw Kempens Landschap –relevante expertise, ook reeds een partner van gemeente Kalmthout- mogelijk zal zijn. Tijdens dat overleg haalt beheer Koen Maenhout aan dat de premieregeling vanaf 2021 aanzienlijk zal veranderen. Dat kondigde bevoegd Vlaams minister Matthias Diependaele aan.</p> <p>In december 2020 verlengt de Voorzitter van de Rechtbank het mandaat van beheerder Koen Maenhout met opnieuw een jaar, en bovendien wordt hij gemachtigd om de overeenkomst te tekenen met vzw Kempens Landschap, waarbij hij optreedt als vertegenwoordiger van alle eigenaars.</p>
<i>Resultaat</i>	Dit dossier is momenteel lopende.

3.5 Regiovorming

Het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024 stelt dat:

We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit worden opgebouwd en gedragen door de lokale besturen. De burgemeesters van de betrokken lokale besturen vormen de spil van deze regiovorming. Om tot een grotere coherentie te komen en deze regiovorming te stimuleren, zal de Vlaamse regering, verder bouwend op de reeds uitgevoerde regioscreening, vaste regio's afbakenen waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking, zowel de bestaande als nieuwe, moeten plaatsvinden (behoudens zij die op een hogere schaal georganiseerd zijn). Dit moet de huidige verrommeling tegengaan en leiden tot minder mandaten. We werken bestaande drempels weg die verhinderen dat samenwerkingsverbanden fuseren. De Vlaamse overheid zal de eigen regionale afbakeningen afstemmen op deze regio's. Er wordt een kader uitgewerkt dat bijkomende instrumenten bevat om de regiovorming te ondersteunen (bv. rond herverdelingsproblematieken tussen de betrokken lokale besturen).

Om invulling te geven aan dit voornemen, keurde de Vlaamse Regering op 9 oktober 2020 een nota goed met de nadere visie op en het raam voor de verdere aanpak van de regiovorming (zie VR 2020 0910 DOC.1096/1BIS en <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/regiovorming>).

Deze nota van de Vlaamse Regering bevat ook een “eerste aanzet tot afbakening van de referentieregio's (met het oog op het participatief traject onder leiding van de gouverneurs)”. De gouverneurs krijgen de opdracht om de lokale gesprekken over de regioafbakening te faciliteren en een advies te formuleren over de afbakening van de referentieregio's op basis van de bestaande fora op bovenlokaal niveau en de input van de lokale besturen.

De gouverneur informeerde de burgemeesters een eerste maal over de regiovorming tijdens het halfjaarlijkse overleg met de burgemeesters van 28/10/2020. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) gaf een toelichting over de regiovorming waarna een eerste reflectie volgde (verslag halfjaarlijks burgemeestersoverleg, zie bijlage 1).

Gouverneur Berx organiseerde vervolgens 3 afzonderlijke gesprekken met de gemeenten van de resp. ontwerp-referentieregio's.

De gesprekken vonden plaats op:

- Zaterdag 5/12/2020, 9.00u. (referentieregio Kempen);
- Dinsdag 15/12/2020, 9.00u. (referentieregio Rivierenland);
- Dinsdag 22/12/2020, 9.00u. (referentieregio Antwerpen);

Werden uitgenodigd voor de gesprekken:

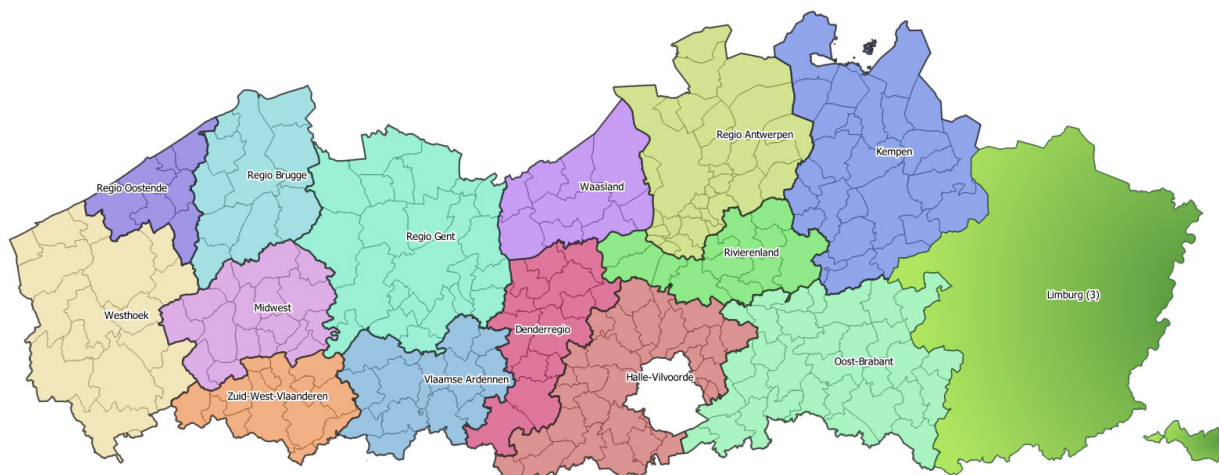
- de burgemeesters van de betrokken referentieregio;
- de burgemeesters van de gemeenten van provincie Antwerpen die grenzen aan de betrokken referentieregio;
- ABB.
- kabinetschef gouverneur en arrondissementscommissaris

Indien burgemeesters het wensten, konden zij ook steeds deelnemen aan de gesprekken van en met de gemeenten van de andere referentie-regio's. Vertegenwoordigers van intercommunales en andere samenwerkingsverbanden werden niet uitgenodigd en konden ook niet deelnemen aan deze eerste overlegronde. Gelet op de opdracht werd er expliciet en bewust voor gekozen om het gesprek enkel met de burgemeesters aan te gaan. Ter voorbereiding van de overlegmomenten, legden we de burgemeesters enkele behoorlijk open vragen voor om het gesprek enigermate onderbouwd te stroomlijnen.

Het advies dat ik in het raam van de regiovorming opstelde moet eerder worden gelezen als een synthese van de bedenkingen en overwegingen die geformuleerd werden tijdens voormelde besprekingen. Het advies bevat bovendien een aantal vaststellingen en conclusies m.b.t. de afbakening van referentieregio's alsook een aantal beschouwingen m.b.t. de intergemeentelijk samenwerking.

Omwille van de mogelijke impact van de regiovorming op de gerechtelijke organisatie, besprak ik de regiovorming en de voorlopige indeling in referentieregio's ook met de Procureur des Koning en de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg (een nota in dat kader werd bij het advies gevoegd). Tot slot, en in het bijzonder ook op hun vraag, voegde ik een nota van de deputatie van de provincie Antwerpen evenals een aantal beschouwingen na overleg met de gedeputeerden toe aan het advies.

Mijn advies is, samen met de adviezen van de andere gouverneurs én alle relevante info met betrekking tot de regiovorming, raadpleegbaar op <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/regiovorming>.

Figuur 30: Referentieregio's zoals door de Vlaamse Regering definitief vastgelegd in de kadernota van 12 maart 2021.

3.6 Machtiging gebruik explosieven

De gouverneur is bevoegd voor het geven van een (tijdelijke) machtiging voor het houden en het gebruik van springstoffen. In het verleden ontbrak (structureel) overleg met relevante actoren (hulpdiensten, beheerders van naburige infrastructuren, ...) wat kan leiden tot:

- gemiste kansen om relevante randvoorwaarden op te nemen in de machtiging van de gouverneur;
- een gebrek aan draagvlak voor de machtiging en/of ongenoegen over het gebrek aan betrokkenheid.

Omwille van die redenen werkten we een eigen werkwijze uit waarbij we streven naar maximale afstemming en draagvlak en waar nodig randvoorwaarden voor de uitvoering.

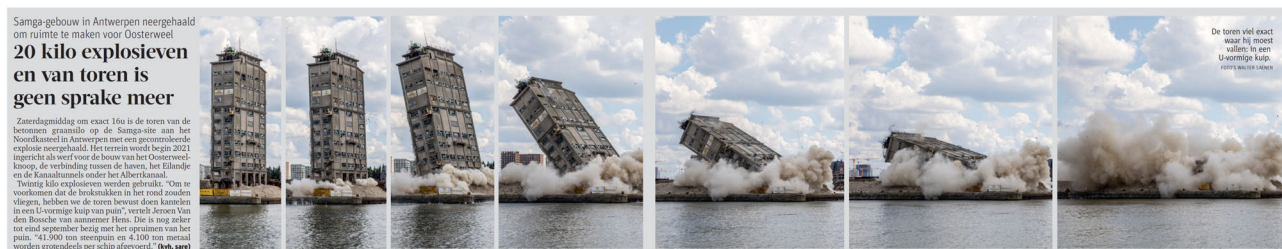
De ervaring die we de voorbije jaren opbouwden, leert immers dat minstens het opleggen van randvoorwaarden een noodzaak is. Randvoorwaarden kunnen zijn:

- afstemmend overleg met hulpdiensten;
- communicatie (op voorhand, onmiddellijk na de explosie, ...);
- afstemming met nabije infrastructuren (Infrabel, ...) en gevoelige locaties (RVT, ...);
- timing explosie;
- ...

Deze aanpak moet de verschillende betrokken overheden toelaten om de impact van de werkzaamheden te beoordelen en de nodige voorzorgsmaatregelen binnen hun bevoegdheden te nemen.

Dossiers behandeld in 2020:

- MLSPR-2020-0001: bvba Wolf SPRL - 2030 Antwerpen, Noorderlaan 401 - slopen watertoren
- MLSPR-2020-0003: Schlumberger op terreinen nv Janssen Pharmaceutica - 2340 Beerse, Turnhoutseweg 30 - farmaceutisch bedrijf: werken met explosieven.
- MLSPR-2020-0005: bvba Wolf - 2030 Antwerpen, Boerinnestraat 2 - slopen silogebouw SAGMA
- MLSPR-2020-0006: bvba Wolf - 2030 Antwerpen, Noorderlaan 401 - Slopen vloerplaat voormalige Opel-site
- MLSPR-2020-0008: bvba ADHD (Wolf) - 2030 Antwerpen, Van der Sweepstraat 40 - Afbraak appartementsgebouw
- MLSPR-2020-0010: nv Fluxys Belgium - 2990 Wuustwezel, Vorssingersweg 1 - ondergrondse aardgasopslagplaats: dichten 2 putten met springstoffen.

Figuur 31: Gebruik van explosieven in de media (bron: GvA)

4. Openingsrede 2020

Ieder jaar spreek ik de provincieraadsleden toe na afloop van de begrotingsbesprekingen. Meer info over de openingsredes vindt u op <https://www.cathyberx.be/over-cathy-berx/openingsrede.html>. De ambitie van mijn openingsrede is om telkens in te spelen op concrete, actuele en maatschappelijk relevante uitdagingen en opportuniteiten. Evenzeer ichtacht ik ook steeds ook de veelal Vlaamse beleidsdoelstellingen verder te vertalen naar concrete maatregelen die haalbaar en realiseerbaar zijn.. Aanvullend bij het thema lucht in 2019 handeldede rede van 2020 over het thema bodem.

Openingsrede 2020: Onze (Antwerpse) bodem: dé hefboom voor een circulaire economie

Op 4 december, aan de vooravond van Wereldbodemdag, sprak ik mijn jaarlijkse 'state of the province' uit over: onze (Antwerpse) bodem: dé hefboom voor een circulaire economie. Dat de Food and Agriculture Organisation van de VN dit jaar op World Soil Day heel in het bijzonder aandacht vraagt voor een levende bodem en de bescherming van onze biodiversiteit, vormde een dankbaar aanknopingspunt voor mijn rede over bodemzorg en een circulaire economie.

Onze bodem biedt ruimte. Is rijk aan eindige grondstoffen. Levert ecosysteemdiensten en -functies. Draagt en omvat het natuurlijk- en ons cultuurhistorisch erfgoed. Een bestaan, leven zonder bodem, zonder ondergrond is ondenkbaar. En toch is hij voor velen even onbekend als onbemind. Wat mogelijk nog verontrustender is, is dat die bodem overal, van Antwerpen over Vlaanderen tot Europa en de rest van de wereld, onder druk staat. Goede bodemzorg is daarom nodig en noodzakelijk. Over wat die goede zorg zou kunnen en moeten inhouden, waarom we ons economisch model daaraan moeten aanpassen en over het belang van goede afweging, gedeelde bodemkennis en samenwerking, ging ik in gesprek met vier co-auteurs. Deze rede kwam mede tot stand dankzij hun zeer gewaardeerde bijdragen:

- Professor Karen Vancampenhout, Bodemwetenschapper aan de KULeuven en vicevoorzitter van de Soil Science Society Belgium;
- Professor Karl Vrancken, onderzoeksleider duurzaam materialenbeheer en circulaire economie en bodem bij VITO en Universiteit Antwerpen;
- Eddy Wille, hoofdadviser afdeling Bodembeheer van de OVAM;
- Guy Janssens, Chief Corporate Affairs van de Haven van Antwerpen.

Na mijn korte inleiding over bodemzorg, de circulaire economie en de visies van gewezen EU-commissaris prof. dr. Janez Potočnik en Brits econome Kate Raworth over ontkoppeling, de donuteconomie gaven zij, elk vanuit hun expertise, verdere toelichting bij een bijzonder deelaspect van het fascinerende onderwerp, met bijzondere aandacht voor onze Antwerpse bodem: de uitdagingen, maar vooral de opportuniteiten en kansen die ermee verbonden zijn. Heel specifiek ging het daarbij over koolstofsinks en -opslagplaatsen in de Kempen, over circulair materiaalbeheer en -gebruik, over actief stortplaatsbeheer, bodemsaneringsbeleid en over een slim, ondergronds transportbeleid in onze Antwerpse haven en regio.

Met acht heldere en vooral haalbare voorstellen waarmee ik mijn openingsrede besluit, moet het mogelijk zijn om deze ambitieuze bodemdoelstellingen versneld waar te maken:

1. We maken van onze bodemkaart (de meest gedetailleerde ter wereld) weer een prioritair beleidsdocument voor bovengronds en ondergronds ruimtegebruik. We investeren verder in beleidsrelevant bodemonderzoek om onze specifieke Antwerpse bodems maximaal te laten renderen. We maken onze bodemkaart tot een dagdagelijkse tool bij onze Antwerpse beleidsmedewerkers zodat we ecosysteemdiensten optimaal met hun geschikte bodems kunnen verknopen.
2. Met gerichte campagnes stimuleren we de inzameling van elektronisch afval en dragen we bij tot de systematische verbetering van de balans tussen de verkochte en

- ingezamelde elektronica, de levensduur ervan en de behoefte aan (hergebruikte) grondstoffen met het oog op de productie ervan.
3. Vanaf 2022 monitoren we de verharding en het ruimtebeslag in onze provincie in real time. We stellen jaarlijkse degressieve doelstellingen op voor het vergunbare ruimtebeslag en de verharding, met een jaarlijks aan te scherpen verhardingsmaximum (-10% / jaar) en onthardingsminimum (+10% / jaar).
 4. Vanaf 2022 wordt ondergronds transport via pijpleidingen opgenomen in de Vlaamse cijfers bij de berekening van de Antwerpse modal split.
 5. Tussen nu en 2024 integreren we een ruimtelijk beleid voor de ondergrond en voorzien we in bouwvrije ruimte voor de gecombineerde aanleg van leidingstraten en groenblauwe corridors.
 6. Vanaf 2025 stoppen we de netto-toename van verharding en ruimtebeslag.
 7. Uiterlijk in 2025 stoppen we de verdroging van veengronden. En realiseren we een jaarlijks groei van de CO2-captatie in de bodem.
 8. Ten laatste in 2030 ontginnen we actief onze energie- en grondstofrijke voormalige stortplaatsen.

Aan dat rijtje voegde ik nog een negende, overkoepelend voorstel toe:

9. Belang van een multidisciplinaire dialoog. Boven- en ondergrondse bodembelangen vragen om nog betere afstemming, afweging en creatieve(re) samenwerkingsverbanden. Als steeds focussen we daarbij liever op opportuniteiten dan op de beperkingen.

*“Onze bodem biedt ruimte en bron van zowel eindige grondstoffen als cruciale ecosysteemdiensten en -functies. Hij draagt en omvat het natuurlijk en ons cultuurhistorisch erfgoed. Een bestaan, een leven zonder **gezonde** bodem is ondenkbaar. En toch is hij voor velen even onbekend, als onbemind. Wat verontrustender is, is dat die bodem overal, van Antwerpen over Vlaanderen tot Europa en de rest van de wereld, onder druk staat. Net daarom wilde ik in deze rede stilstaan bij het belang van een robuuste, veerkrachtige bodem als hefboom voor een circulaire economie. Het belang, de kansen en opportuniteiten van onze (Antwerpse) bodem en de ondergrond ervan zijn namelijk nochtans niet te overschatten. De kennis is er, nu komt het er vooral op neer om concreet werk te maken van duurzame bodemzorg, om de paradigmashift naar de circulaire donuteconomie, vervat in de duurzame ontwikkelingsdoelen waar te maken. Het verheugt me dat Provincie Antwerpen de duurzame ontwikkelingsdoelen of SDG's koos als uitgangspunt en toetssteen van haar beleid en hierin met slim gebiedsgericht (bodem)beleid een sterke rol opneemt. Maar zoals steeds: meer is mogelijk en nodig. Bijkomende verharding en ruimtebeslag terugdringen vergt bv. nóg betere afweging, kennisdeling en samenwerking als we onze bodemambitie: onze (Antwerpse) bodem als dé hefboom voor een circulaire economie willen waarmaken.”*

U kan de voorstellen alsook de uitgebreide tekst, de toespraak en de presentatie van de openingsrede raadplegen via <https://www.cathyberx.be/over-cathy-berx/openingsrede/openingsrede-2020--onze--antwerpse--bodem--de-hefboom-voor-een-c.html>.

Ik blijf buitengewoon geïnteresseerd in uw nuttige aanvullingen, kritische bedenkingen en suggesties bij de tekst. Die blijven welkom op: kabinet.gouverneur@provincieantwerpen.be.

2020

AARDE
Opentingsrede

Onze (Antwerpse) bodem: dé hefboom voor een circulaire economie

Veranderingen in de natuur.

Niets houdt zijn aanschijn.

De vernieuwster aller dingen,
Moeder Natuur, laat elke vorm
ontstaan uit andere vormen.

Geen enkel ding in dit heelal,
geloof me, gaat teloor,
maar alles wisselt en vernieuwt.

Ovidius, Metamorphosen

Figuur 32: Rede 2020

**Provincie
Antwerpen**

5. Bijlagen

Bijlage 1: Rapportage Bestuurlijke Toezicht 2020 (ABB)

Bijlage 2: Rapportage strategisch project Kleine Nete

Bestuurlijk toezicht Antwerpen 2020

Verslag ten behoeve van gouverneur Cathy Berx

INHOUD

1	TOEZICHT	3
1.1	Klachten	4
1.1.1	<i>Klachtendossiers – beeld voor Vlaanderen</i>	4
1.1.2	<i>Klachtendossiers – Antwerpen</i>	5
1.2	Meldingsplichtige besluiten	7
1.2.1	<i>Algemeen toezicht meerjarenplannen en aanpassingen</i>	7
1.2.2	<i>Goedkeuringstoezicht jaarrekeningen</i>	7
1.2.3	<i>Goedkeuringstoezicht jaarrekening eredienstbesturen</i>	7
1.2.4	<i>Fiscale reglementen</i>	8
1.3	Adviesvragen	8
1.3.1	<i>Adviesvragen – beeld voor Vlaanderen</i>	8
1.3.2	<i>Adviesvragen – Antwerpen</i>	9
1.4	Audit lokale besturen	11
1.5	Eedafleggingen burgemeesters	11
1.6	Eretekens	12
1.7	Tucht lokale mandatarissen	12
1.8	Structurele onbestuurbaarheid	12
2	STRATEGISCHE PROJECTEN	12
2.1	Regiovorming	12
3	NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN	13
3.1	Taxi- en VVB-dossiers	13

1 TOEZICHT

Voor de lokale besturen is er één toezichthoudende overheid, met name de Vlaamse Regering, bij delegatie de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, of de provinciegouverneur, als commissaris van de Vlaamse regering. Het Agentschap Binnenlands Bestuur staat in voor de dossiervoorbereiding en de ondersteuning van deze toezichthoudende overheid in het kader van het bestuurlijk toezicht op de lokale en provinciale besturen. Dit verslag bevat de cijfers over het bestuurlijk toezicht uitgevoerd door gouverneur Cathy Berx in het jaar 2020.

Het **bestuurlijk toezicht op de lokale besturen** is sinds 1 januari 2019 ingrijpend gewijzigd door het **Decreet over het Lokaal Bestuur (DLB)** van 22 december 2017. Het DLB vervangt de decreten die de organisatie en de werking van de Vlaamse lokale besturen regelden: het Gemeentedecreet, het OCMW-decreet, het decreet Vrijwillige Samenvoeging van Gemeenten en het decreet Intergemeentelijke Samenwerking.

Het hervormde bestuurlijk toezicht heeft in eerste instantie betrekking op de gemeenten en wordt maximaal doorgetrokken naar de andere lokale besturen, nl. de autonome gemeentebesturen, de politiezones, de hulpverleningszones, de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS) en andere samenwerkingsvormen.

De basisprincipes van de nieuwe toezichtregeling zijn o.m:

- er is nog 1 toezichthoudende overheid: de provinciegouverneur of de Vlaamse Regering (bij delegatie de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur). Slechts één van beiden wordt gevat als toezichthoudende overheid en zal het bestuurlijk toezicht uitoefenen. Hoe en door wie het toezicht wordt uitgeoefend, maakt het voorwerp uit van werkafspraken tussen de minister en de provinciegouverneurs over een goede praktijkregeling;
- er is nog 1 toezichtmaatregel: enkel de vernietiging, de schorsing als toezichtmaatregel is afgeschaft;
- het goedkeuringstoezicht werd beperkt. Het goedkeuringstoezicht op de jaarrekeningen van de besturen die de beleids- en beheerscyclus moeten toepassen, werd evenwel behouden.

Daarnaast oefent de gouverneur ook **toezicht uit op de erkende eredienstbesturen**. De toezichtregeling op de erkende eredienstbesturen is geïnspireerd op het bestuurlijk toezicht op de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals dit vroeger geregeld was in het Gemeentedecreet en het OCMW-decreet. Het bestuurlijk toezicht op de eredienstbesturen staat op eenzelfde beleidslijn als het toezicht over de andere lokale besturen: een ruim algemeen en een beperkt bijzonder toezicht.

De jaarrekeningen en de eindrekening van de penningmeester zijn onderworpen aan de goedkeuring van de provinciegouverneur. De provinciegouverneur doet ook uitspraak over het beroep tegen een (door de gemeente) niet-goedgekeurd of aangepast meerjarenplan, meerjarenplanwijziging, budget of budgetwijziging.

Het schorsings- en vernietigingstoezicht is van toepassing op alle besluiten waarvoor geen goedkeuringstoezicht georganiseerd is. Dit kunnen besluiten zijn van de kerkraad, van het centraal kerkbestuur of van de voorzitter en de secretaris van de kerkraad, als ze samen optreden.

1.1 KLACHTEN

Het toezicht wordt voornamelijk uitgeoefend op basis van klachten van raadsleden of burgers tegen besluiten van het lokaal bestuur.

Klachten zijn echter niet altijd gericht tegen een besluit als dusdanig. Ook een handeling of een al dan niet optreden van bestuurders kan het voorwerp van een klacht zijn. Na onderzoek van het dossier kan een klacht resulteren in een vernietiging van een besluit, een brief met opmerkingen aan het bestuur of een brief zonder opmerkingen. In sommige gevallen is de toezichthoudende overheid niet bevoegd. Dan kan het volstaan om de klachtindiener door te verwijzen naar de bevoegde instantie.

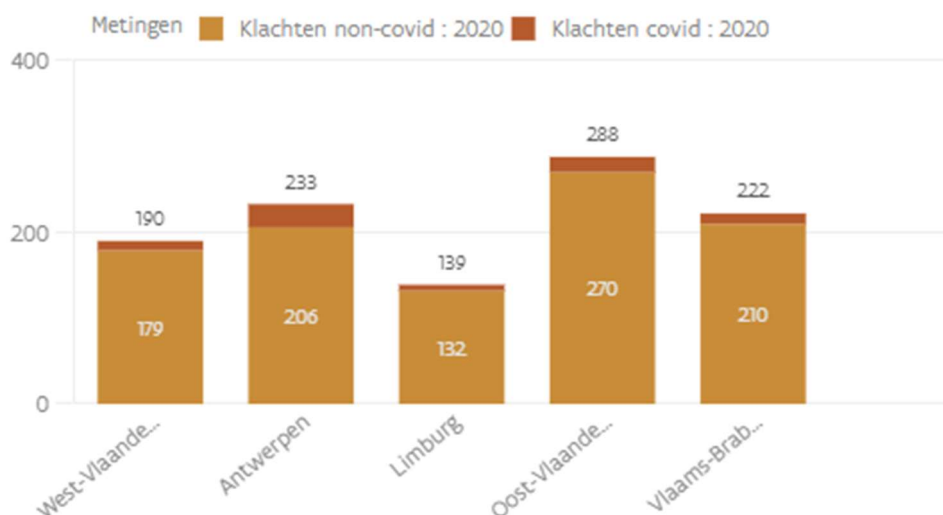
1.1.1 Klachtendossiers – beeld voor Vlaanderen

Het aantal klachten zit al een aantal jaar in stijgende lijn. De grafiek rechts geeft de evolutie van het totaal aantal klachten over alle beleidsdomeinen heen dat door ABB is behandeld.

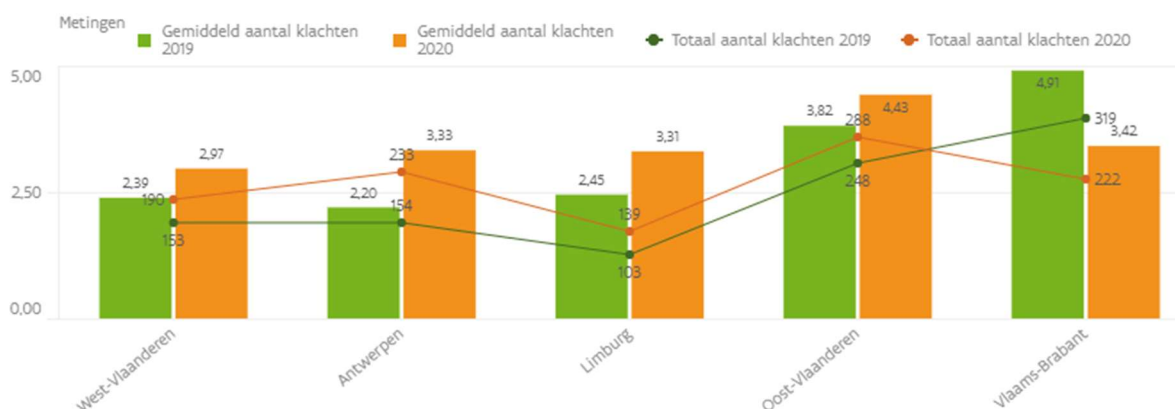
Onderstaande grafieken tonen het totaal aantal klachten voor Lokale Organisatie en Werking (LOW), Lokale samenwerking, Verzelfstandiging & Personeel (LSVP) en Lokale Financiën en Fiscaliteit (LF) samen. We vergelijken 2019 met 2020 en onderscheiden de corona gerelateerde en niet corona-gerelateerde klachten.

In 2020 werden **1072 klachten** behandeld, in 2019 was dit 977. LOW behandelde 15% meer klachten én 77 van de 80 corona gerelateerde klachten. De afdeling LSVP behandelde 11% minder klachten dan in 2019. De afdeling LF behandelde 8% minder klachten.

Per provincie steeg het aantal klachtendossiers in vergelijking met 2019, uitgezonderd voor Vlaams-Brabant. Dit is te verklaren doordat er in 2019 rond 1 bepaald dossier heel veel klachten werden ingediend. Dit gaf een uitzonderlijke piek in het aantal klachten in 2019 en verklaart de grote daling in 2020 voor Vlaams-Brabant. In Antwerpen werden 233 klachten in 2020 behandeld, 79 meer dan in 2019.

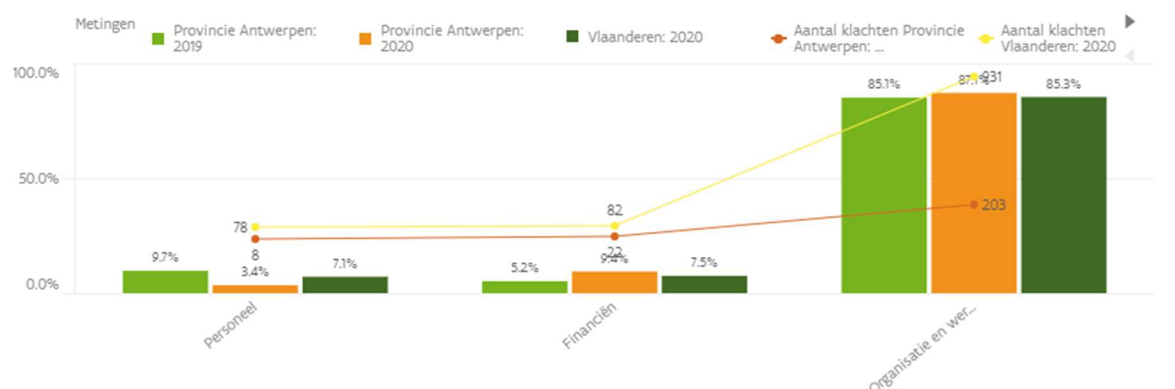

De verticale balken geven het gemiddeld aantal klachten per gemeente weer.

1.1.2 Klachtendossiers – Antwerpen

1.1.2.1 Naar afdeling en thema

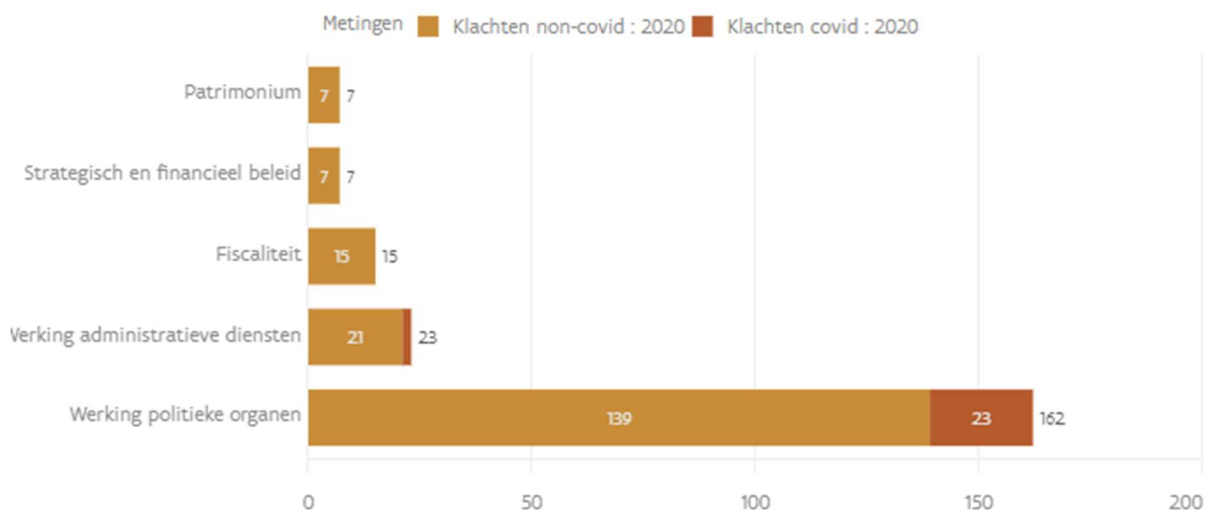
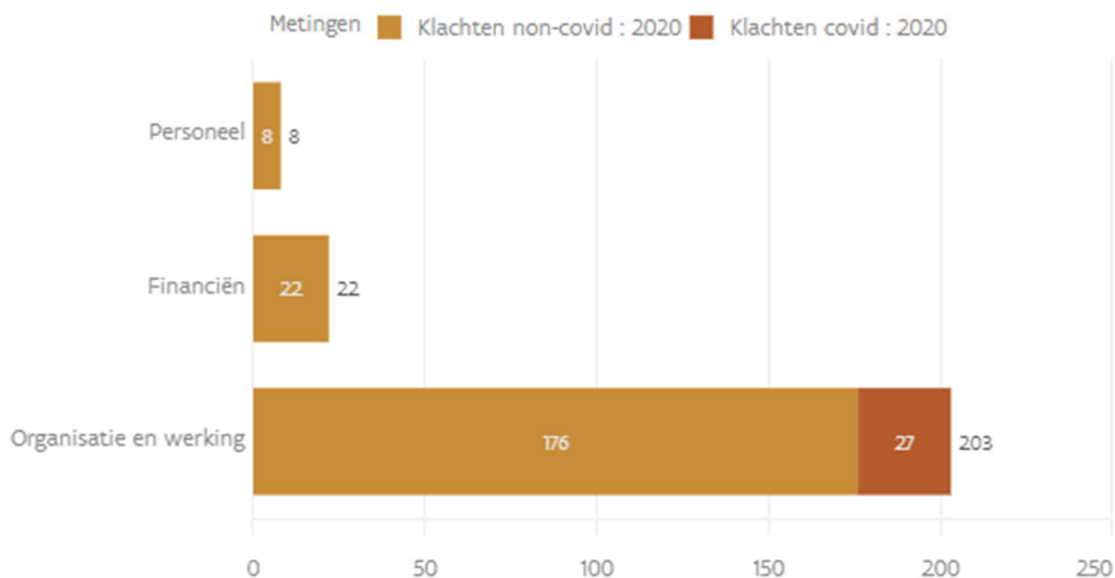
In totaal werden in Antwerpen in 2020 233 klachten behandeld. Het merendeel van de klachten is voor de afdeling Lokale Organisatie en Werking, zij namen 87% van alle klachten binnen Antwerpen voor hun rekening.

De 2 grafieken op volgende pagina geven de verdeling van niet-corona gerelateerde en corona gerelateerd klachten weer, op niveau van de afdelingen en de top 5 onderwerpen.

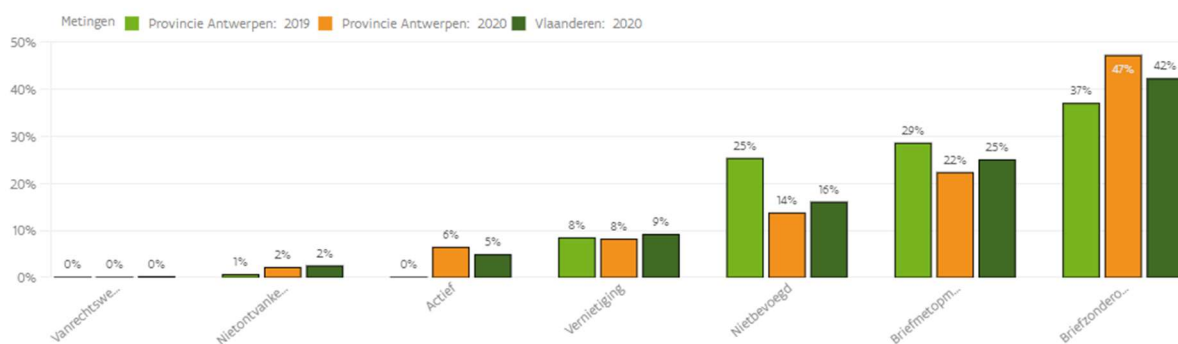
Over alle provincies heen gingen de meeste corona-gerelateerde klachten over de werking van de politieke organen, het ging daarbij over

- het beperken van het vragenrecht van de raadsleden;
- de schending van de verplichte openbaarheid van de gemeenteraad en de OCMW-raad;
- het niet voorzien in een livestream;
- de inbreuken op de social-distancing tijdens de fysieke gemeenteraad;
- de technische problemen bij de digitale toepassing waarmee vergaderd wordt.

1.1.2.2 Naar resultaat

In 2020 leidde 8% van de ingediende klachten in Antwerpen tot een vernietiging. In 14% van de klachten was de gouverneur niet bevoegd. 22% van de klachten resulteerde in een brief aan het bestuur met opmerkingen.

1.2 MELDINGSPLICHTIGE BESLUITEN

De verplichte bekendmaking op de gemeentelijke webtoepassing maakt de informatie meteen ook digitaal beschikbaar voor de toezichthoudende overheid. Van een aantal beslissingen moet er ook melding gemaakt worden van de publicatie op de webtoepassing aan de toezichthoudende overheid. De meldingsplicht vervangt de oude inzendingsplicht. De publicatie en melding aan de toezichthoudende overheid start de termijn voor de uitoefening van het toezicht.

1.2.1 Algemeen toezicht meerjarenplannen en aanpassingen

De cijfers hebben betrekking op de meerjarenplannen 2020-2025 en de aanpassingen ervan die in 2020 zijn afgehandeld. Dossiers die werden ontvangen in 2019, maar afgehandeld in 2020, zijn ook meegeteld. De dossiers die eind 2020 werden ontvangen, maar pas in 2021 werden afgehandeld, zijn niet in de cijfers vervat.

	Gemeente- en ocmwbestuur	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	122	14	73	209
Toezichtsmaatregel	1	0	0	1
Totaal	123	14	73	210

1.2.2 Goedkeuringstoezicht jaarrekeningen

Voor de jaarrekening gaat het om de rekeningen over het boekjaar 2019 die in 2020 zijn ontvangen en afgehandeld. De jaarrekeningen 2019 die zijn ontvangen in 2020, maar afgehandeld in 2021, zijn niet vervat in de cijfers.

	Gemeentebestuur	OCMWbestuur	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Goedkeuring	76	55	13	52	196
Niet-goedkeuring	0	0	0	0	0
Totaal	76	55	13	52	196

1.2.3 Goedkeuringstoezicht jaarrekening eredienstbesturen

Voor de jaarrekening gaat het om de jaarrekeningen over het boekjaar 2019 die in 2020 zijn ontvangen en afgehandeld. De jaarrekeningen 2019 die zijn ontvangen in 2020, maar afgehandeld in 2021, zijn niet opgenomen in de cijfers.

Goedkeuring	338
Niet-goedkeuring	0
Totaal	338

1.2.4 Fiscale reglementen

De retributiereglementen goedgekeurd door de raad van bestuur van een AGB zijn sinds de invoering van het Decreet Lokaal Bestuur niet meer meldingsplichtig. Een ambtshalve toetsing in het kader van het bestuurlijk toezicht gebeurt enkel nog ten aanzien van de belasting- en retributiereglementen goedgekeurd door de gemeenteoverheid.

	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	1044
Geen toezichtsmaatregel, opmerking aan bestuur	218
Vernietiging	2
Totaal	1264

1.3 ADVIESVRAGEN

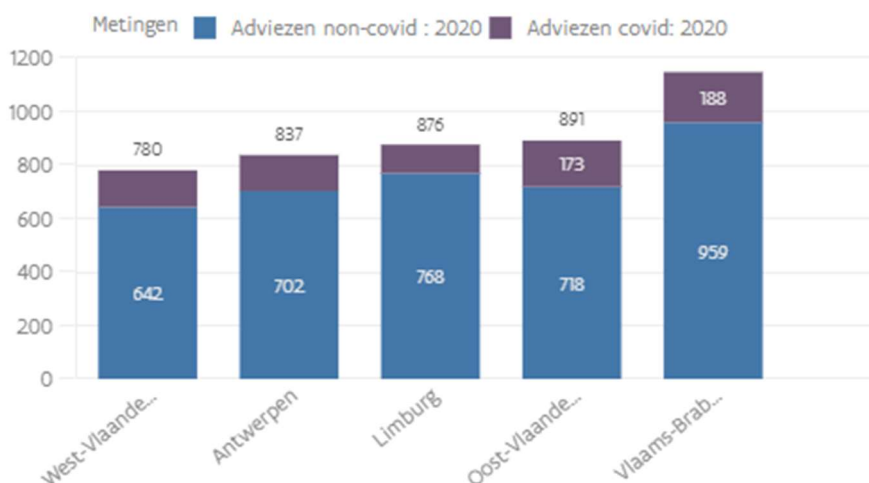
Lokale besturen kunnen ook bij de gouverneur terecht voor adviesvragen. Adviesvragen gaan veelal uit van de lokale besturen zelf, slechts een kleine minderheid van vragen wordt gesteld door mandatarissen of burgers.

1.3.1 Adviesvragen – beeld voor Vlaanderen

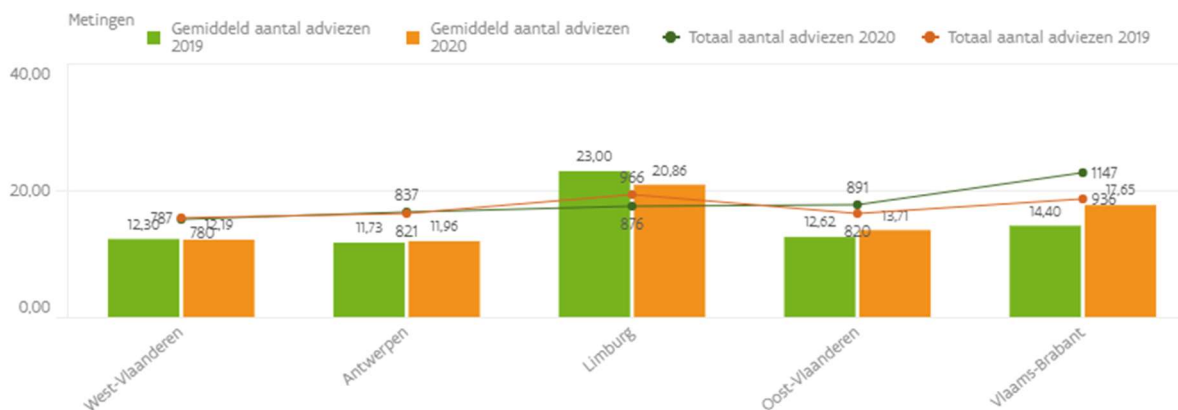
Het aantal adviesvragen zit al een aantal jaar in stijgende lijn. De grafiek rechts geeft de evolutie van het totaal aantal adviesvragen over alle beleidsdomeinen heen dat door ABB is behandeld.

Onderstaande grafieken tonen het totaal aantal adviesvragen voor **Lokale Organisatie en Werking (LOW)**, **Lokale samenwerking, Verzelfstandiging & Personeel (LSVP)** en **Lokale Financiën en Fiscaliteit (LF)** samen. We vergelijken 2019 met 2020 en onderscheiden de corona-gerelateerde en niet corona-gerelateerde adviesvragen.

In 2020 werden **4 531 adviesvragen** behandeld, in 2019 was dit 4 330. LOW behandelde 29% meer adviesvragen, LSVP 13% minder en LF 6% minder dan in 2019.

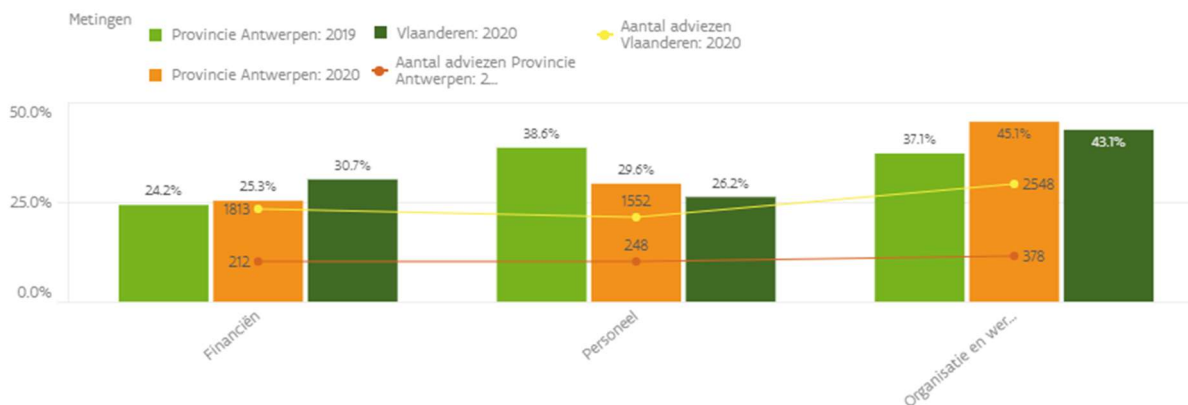

Antwerpen ontving in 2020 837 adviesvragen. De verticale balken geven het gemiddeld aantal adviesvragen per gemeente weer.

1.3.2 Adviesvragen – Antwerpen

In totaal werden in Antwerpen in 2020 837 adviesvragen behandeld. Het merendeel van de adviesvragen is voor de afdeling Organisatie en Werking, goed voor 45%. Personeel behandelde 29,6% van de adviezen, Financiën 25,3%

De 2 grafieken op volgende pagina geven de verdeling van niet-corona gerelateerde en corona gerelateerd adviesvragen weer, op niveau van de afdelingen en de top 5 onderwerpen.

De meeste corona-gerelateerde adviesvragen zijn voor **Organisatie en Werking** en gingen over de werking van de politieke organen.

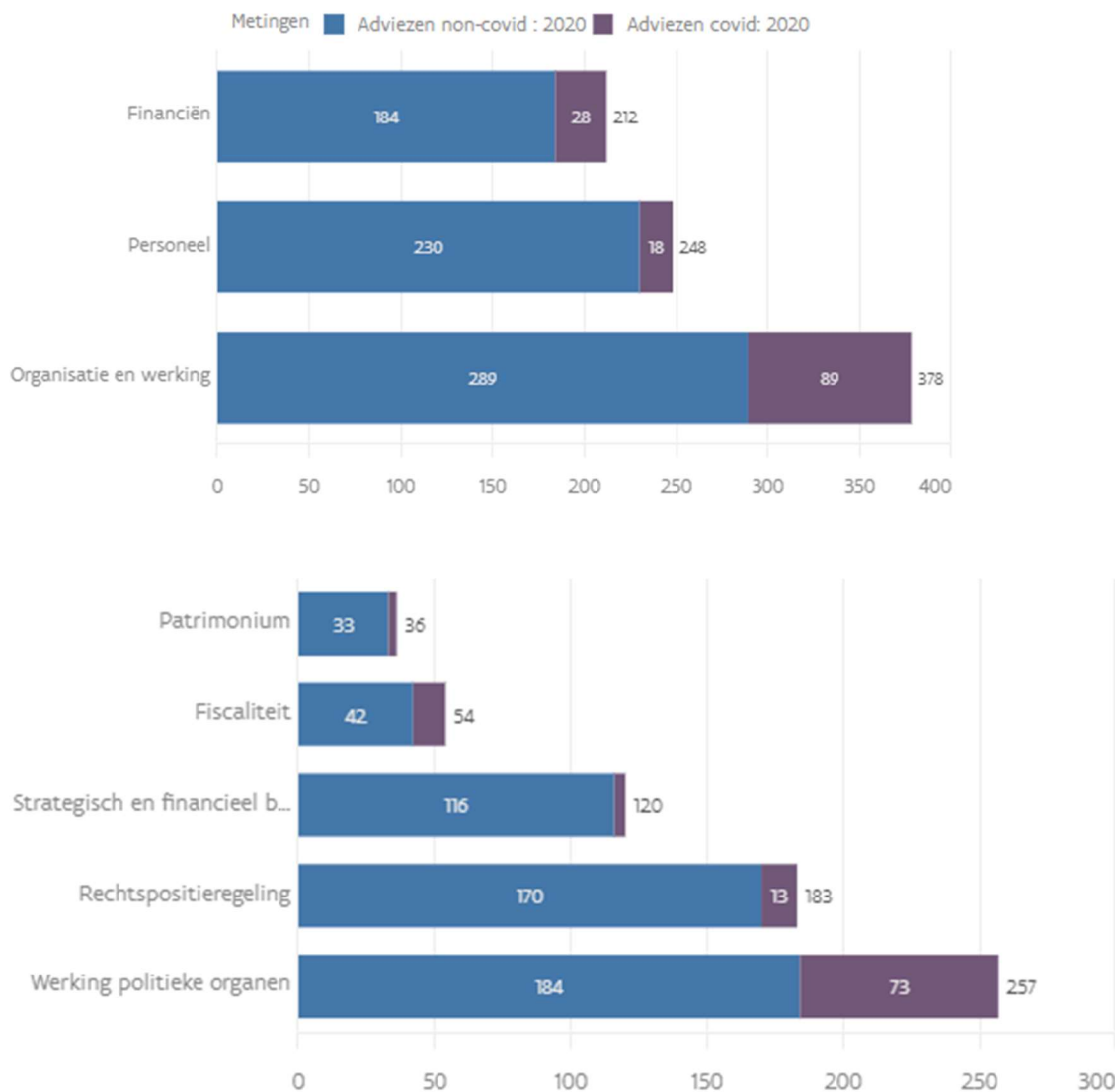
Over alle provincies heen betrof dit ook het merendeel van de corona gerelateerde adviesvragen (hierbij ook de vragen over o.m. de algemene vergadering en de raad van bestuur bij de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden gerekend – worden centraal behandeld door het team Lokale samenwerking en Verzelfstandiging). De vragen gingen voornamelijk over:

de digitale vergaderwijze of het hybride vergaderen. Deze 'nieuwe' vormen van vergaderen brachten praktische vragen met zich mee, zoals het verzekeren van de

openbaarheid van de vergadering, de wijze van stemming en in het algemeen de naleving van de democratische principes;

de mogelijkheid tot fysieke samenkomst van de organen. Die vragen gingen onder andere over:

- o de mogelijkheid om de gemeenteraad terug fysiek te laten doorgaan;
- o het maximum aantal personen dat in de vergaderruimte is toegelaten;
- o de locatie waar de fysieke vergadering kon/mocht doorgaan;
- o of publiek en pers waren toegelaten op de fysieke vergadering;
- o het toestaan of gebruik van plexiwandenglazen;
- o de voorschriften die van toepassing zijn tijdens de fysieke vergadering (bijv. het dragen van een mondkapje; ventilatie,...).

Binnen **Personeel** gingen de corona gerelateerde adviesvragen voornamelijk over:

- verloven en afwezigheden: corona-ouderschapsverlof, de impact van tijdelijke werkloosheid op de vakantiedagen, wat na de terugkeer uit een rode zone
- toelagen en vergoedingen: mogelijke vergoeding voor het telewerk, aanvulling vergoeding voor tijdelijke/technische werkloosheid, impact van tijdelijke/technische werkloosheid op toelagen zoals de eindejaarspremie

De afdeling Lokale **Financiën** ontving heel wat vragen over de impact van de coronacrisis op het strategisch en financieel beleid zoals de impact van de coronacrisis op de meerjarenplannen (financieel evenwicht), de verlenging van de termijn voor de indiening van de jaarrekening en de codes waaronder de verschillende steunmaatregelen moesten worden geboekt.

Team fiscaliteit kreeg voornamelijk vragen over de mogelijkheden om de belastingdruk te verminderen via een wijziging, opheffing of intrekking van de belasting- en retributiereglementen.

1.4 AUDIT LOKALE BESTUREN

Sinds 1 januari 2014 voert Audit Vlaanderen audits uit bij (onder meer) lokale en provinciale besturen. Als onafhankelijke en objectieve partner wil Audit Vlaanderen de lokale besturen ondersteunen bij de beheersing van financiële, wettelijke en organisatorische risico's. Het evalueren van de organisatiebeheersing van de lokale besturen gebeurt met vier verschillende soorten audits: organisatie-audits, thema-audits, detectie-audits en forensische audits.

Wanneer Audit Vlaanderen bij een gemeente- of OCMW-bestuur een schending van het recht vaststelt, wordt dit meegedeeld aan de minister van Binnenlands Bestuur. Indien het dossier door Audit Vlaanderen ook wordt overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie bezorgt de minister een kopie van het auditrapport aan de gouverneur. Hierbij verzoekt de minister de gouverneur het betrokken bestuur uit te nodigen voor een persoonlijk gesprek over de noodzakelijk te nemen maatregelen. Na het gesprek met het betrokken bestuur kan de gouverneur van mening zijn dat een verscherpt toezicht nodig is. In dat geval legt de gouverneur bijkomende maatregelen op waaraan het bestuur moet voldoen. De regelgeving somt niet de maatregelen op die als verscherpt toezicht kunnen opgelegd worden. De gouverneurs zijn bijgevolg vrij in het opleggen van maatregelen die volgens hen noodzakelijk zijn om aan de vastgestelde onregelmatigheid te remediëren.

De gouverneur heeft in opdracht van minister Bart Somers in 2020 1 ocmw-bestuur uitgenodigd voor een overleg, naar aanleiding van vaststellingen tijdens zowel forensische als organisatie-audits. De vastgestelde schending van het recht betrof:

- schending van de wetgeving overheidsopdrachten, belangenvermenging

Aan dit overleg werden vervolgafspraken gekoppeld.

(noot: omwille van het vertrouwelijk karakter van deze dossiers worden er geen verdere details in dit verslag opgenomen)

1.5 EEDAFLEGGINGEN BURGEMEESTERS

Na de ondertekening van hun benoemingsbesluit door de minister van Binnenlands Bestuur, leggen de burgemeesters de eed af in handen van de gouverneur. In 2020 vonden er geen eedafleggingen plaats.

1.6 ERETEKENS

De gouverneur geeft advies over voorstellen tot toekenning van onderscheidingstekens (burgerlijke eretekens en eretekens in de Nationale Orden).

Type aanvraag	Aantal	Gunstig	Ongunstig
Nationale Orden (gewoon personeel + mandatarissen)	7	7	
Burgerlijk Eretken (gewoon personeel + mandatarissen)	9	9	
geneesheren (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu)	-	-	
Koninklijke Vlaamse Voetbalbond (BLOSO)	-	-	
fanfares (Agentschap Sociaal- Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassen)	-	-	

1.7 TUCHT LOKALE MANDATARISSEN

In overeenstemming het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris kan de provinciegouverneur van de Vlaamse Regering de opdracht krijgen om een tuchtonderzoek te voeren, een tuchtverslag op te maken en een tuchtdossier samen te stellen. De gouverneur geeft in dat geval een advies over het gepaste gevolg dat volgens hem aan de feiten moet worden gegeven. Daarnaast formuleert hij ook een voorstel van straf indien hij meent dat een tuchtprocedure moet worden opgestart.

In de loop van 2020 heeft de gouverneur geen dergelijke onderzoeksoopdrachten uitgevoerd.

1.8 STRUCTURELE ONBESTUURBAARHEID

De structurele onbestuurbaarheid van artikel 46 DLB werd in 2013 door de wetgever ingevoerd om het herstel van de bestuurbaarheid van de gemeente toe te laten. Wanneer een gemeenteraad bij volstreekte meerderheid van stemmen de structurele onbestuurbaarheid van de gemeente vaststelt, brengt die de Vlaamse Regering daarvan op de hoogte. Op grond van die kennisgeving geeft de Vlaamse Regering aan de provinciegouverneur een bemiddelings-opdracht. Hij brengt de Vlaamse Regering op de hoogte van het resultaat van de bemiddeling.

In de loop van 2020 heeft de gouverneur geen dergelijke bemiddelingsopdracht uitgevoerd.

Deze procedure wordt in 2021 vervangen door de constructieve motie van wantrouwen.

2 STRATEGISCHE PROJECTEN

2.1 REGIOVORMING

Op 9 oktober 2020 keurde de Vlaamse Regering een kadernota goed die de visie op regiovorming weergeeft en het kader voor de verdere aanpak deze regeerperiode (VR 2020 0910 DOC.1096). De nota bevat ook een eerste aanzet tot afbakening van referentieregio's.

De gouverneurs kregen de opdracht de lokale gesprekken over de regioafbakening te faciliteren en een advies te formuleren over de afbakening van de referentieregio's op basis van de bestaande fora op bovenlokaal niveau en op basis van de input van de lokale besturen.

Op 28 oktober 2020 informeerde de gouverneur de burgemeesters een eerste maal over regiovorming. ABB gaf een toelichting, waarna een eerste reflectie volgde. Vervolgens organiseerde de gouverneur op 5, 15 en 22 december 2020 aparte gesprekken met de

burgemeesters van de ontwerp-referentieregio's. ABB zorgde voor de verslaggeving en beantwoordde waar nodig vragen over regiovorming.

Op 15 januari 2021 bezorgde de gouverneur haar advies aan de minister, een geactualiseerd advies volgde op 28 januari 2021.

3 NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN

Kleinschalige niet-bestuurskundige dossiers worden in regel behandeld en opgevolgd door de Vlaamse Dienst van de gouverneur. De taakstelling is beschreven in een nota aan de Vlaamse Regering (VR 2011 2312 DOC.1423/1). ABB bouwt gestaag haar ondersteunende rol in deze dossiers af. Sporadisch doet de gouverneur nog een beroep op ABB.

3.1 TAXI- EN VVB-DOSSIERS

Sinds 1 januari 2020 valt het taxivervoer onder het decreet van 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer i.p.v. het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg. In het nieuwe decreet van 29 maart 2019 is geen rol meer weggelegd voor de provinciegouverneurs bij procedures tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van een taxivergunning. In het nieuwe decreet is de taxivergunning niet langer beperkt tot de gemeente, waar de vergunning werd toegekend, maar geldig voor het ganse Vlaamse grondgebied. De regeling rond oneigenlijk gebruik van de taxivergunningen is bijgevolg weggefallen.

Het nieuwe decreet voorziet wel in een overgangsbepaling (artikel 43) voor exploitanten die hun activiteiten nog uitvoeren op basis van een vergunning, verleend krachtens het oude decreet. In die gevallen kan er wel nog aangeklopt worden bij de provinciegouverneurs (zowel beroep tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van de vergunningen en klachten over oneigenlijk gebruik van de vergunning).

Er werden in 2020 geen dossiers behandeld.

EINDRAPPORTAGE

April 2021

STRATEGISCH PROJECT

—
Veerkracht in de vallei
van de Kleine Nete

Van coördinatie naar
coproductie

In samenwerking met:

INHOUDSOPGAVE

A. INHOUDELIJK DEEL	2
1. Inleiding	2
2. Situering en projectstructuur	2
2.1. Situering	2
2.2. Projectstructuur	4
2.3 Projectcoördinator	5
3. Gebiedsdekkende acties.....	6
3.1 Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.....	7
3.1.1 GRUP ‘Openruimtegebieden Beneden-Nete’	7
3.1.2 GRUP ‘Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk’	11
3.2 Integraal waterbeleid	15
3.3 Sigmaphan	18
3.4 Europese natuurdoelen Natura 2000.....	18
3.5 Erfgoed landschapsatlas.....	20
3.6 Kempische Noordzuidverbinding	21
3.7 Verwervingssubsidies strategisch project.....	22
3.7.1. Verwervingssubsidies 2019	22
3.7.2. Verwervingssubsidies 2020	23
3.8 Communicatie	24
3.8.1. Bezoeken gemeentebesturen	24
3.8.2. Logo, huisstijl en website	25
3.8.3. Evenementen	26
3.8.4. Promofilm Kempense Heuvelrug	28
3.9 Nieuwe aanvraag strategisch project.....	30
4. Globaal overzicht stand van zaken	32
4.1 Landschapspark Pallieterland (trekker: stad Lier i.s.m. Regionaal Landschap Rivierenland en ANB).....	32
4.2 Vallei van de Kleine Nete tussen Molternetebrug en Lier	36
4.3 Graafweide – Schupleer: het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa	43
4.4 Vallei van de Aa: een multifunctioneel landbouwlandschap	46
4.5 Groenblauwe dooradering Herentals.....	50
4.6 Zeggeloop (en andere zijlopen van de Kleine Nete tussen Geel en Herentals)	56
B. FINANCIËEL DEEL.....	59
C. BIJLAGEN	60

A. INHOUDELIJK DEEL

1. Inleiding

Dit rapport geeft de voortgang van het strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete' weer. Het project kadert binnen de strategische projecten ter realisatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en is opgestart op 9 april 2018.

In uitvoering van de intentieverklaring Kleine Nete bereidden de verschillende partners in 2017 een aanvraag tot erkenning en subsidiëring als strategisch project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor. De basis voor deze aanvraag werd in 2016 gelegd in een reeks werkateliers en het kansenrapport dat daaruit voortvloeide.

Het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete diende namens de verschillende partners (provincie Antwerpen, gemeenten Kasterlee, Geel, Olen, Herentals, Lille, Vorselaar, Grobbendonk, Zandhoven, Ranst, Nijlen en Lier, Kempens Landschap, De Vlaamse Waterweg, Boerenbond, Natuurpunt, Regionaal Landschap Rivierenland, Regionaal Landschap De Voorkempen en Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete) in augustus 2017 de aanvraag in. Op 15 december 2017 besliste de minister bevoegd voor Omgeving, Natuur en Landbouw over te gaan tot erkenning en subsidiëring van het strategisch project waarmee de loon- en werkingskosten van de projectcoördinatie mogelijk wordt. De projectcoördinator ging op 9 april 2018 van start voor een periode van 2 jaar, tot april 2020. Vanaf juni 2020 ging de nieuwe projectcoördinator van start tot het einde van het Strategisch Project op 30 april 2021.

2. Situering en projectstructuur

2.1. Situering

Het projectgebied omvat de vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Lier op het grondgebied van elf gemeenten in de provincie Antwerpen: Kasterlee, Geel, Olen, Herentals, Lille, Vorselaar, Grobbendonk, Zandhoven, Ranst, Nijlen en Lier. Het projectgebied is een aaneengesloten gebied van ca. 11.000 ha dat een op Vlaams niveau bepalende openruimtestructuur vormt. Het omvat het valleisysteem van de Kleine Nete vanaf de N19 tot Lier. De Kleine Nete stroomt binnen het projectgebied door de kleinstedelijke gebieden Herentals en Lier en kruist ter hoogte van Grobbendonk het Albertkanaal.

Belangrijke delen van de Kleine Nete behoren tot het Natura 2000-netwerk, het Vlaams Ecologisch Netwerk en zijn opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas. De vallei is ook een belangrijk landbouwgebied waarbij er aaneengesloten gebieden langs de Kleine Nete en in de vallei van de Aa liggen.

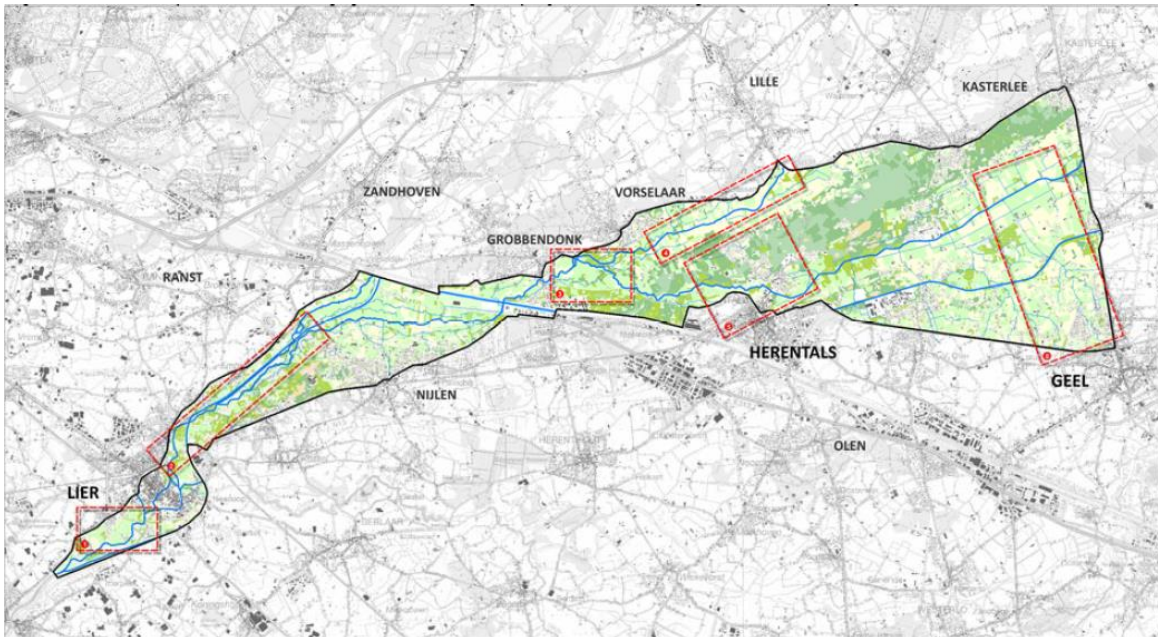
De vallei ligt in een dicht bevolkt gebied met een sterk verspreide bebouwing waardoor de open ruimte gefragmenteerd is en onder druk staat. Verstedelijkingsprocessen hebben landbouw-, natuur- en bosgebieden sterk versnipperd waardoor het moeilijker wordt essentiële openruimtefuncties zoals voedselproductie, waterberging, klimaatregulatie en het behoud van biodiversiteit goed samen te laten functioneren. Om de effecten van klimaatveranderingen op te vangen moet de ruimte veerkrachtig zijn. De landbouw-, natuur- en bosgebieden in de vallei moeten tegen een stootje kunnen

en in zekere mate mee kunnen bewegen met de sterk wisselende omstandigheden zoals meer intense regenbuien en langere periodes van droogte. Dat vraagt een aangepaste inrichting van de vallei, maar ook een goed doordachte visie op stedelijke ontwikkelingen langs de Kleine Nete in Herentals en Lier. Daarom zijn er al verschillende entiteiten erg actief in de vallei. Grote lopende projecten zijn de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, het bekkenbeheerplan, het sigmaplan, de uitvoering van de Europese natuurdoelen, het nemen van compenserende maatregelen in het kader van de Kempische Noordzuidverbinding, ...

Gouverneur Cathy Berx kreeg in 2012 de coördinatieopdracht van de Vlaamse regering om de verschillende lopende processen beter op elkaar af te stemmen. Het strategisch project moet dit complex samenspel mee vorm geven door een ambitieus beleidsniveau- en beleidsdomeinoverschrijdend samenwerkingsverband neerzetten met als doel de vallei van de Kleine Nete zo in te richten en te beheren dat ze de toekomstige schokken inzake klimaatverandering kan opvangen en tegelijkertijd kan blijven instaan voor voedsel-, water- en energievoorziening, waterberging en behoud van biodiversiteit, erfgoed en landschappelijke kwaliteit. Het actieprogramma van het strategisch project focust op korte termijn op de realisatie van zes hefboomprojecten die de ambitie om synergiën tussen bestaande initiatieven of nieuwe ideeën tot stand te brengen door de projecten te verbreden en meerdere doelen vanuit een gebiedsgerichte en geïntegreerde benadering te realiseren, concreet moeten maken.

Het strategisch project omvat de volgende zes hefboomprojecten:

1. Landschapspark Pallieterland: Ontwikkeling van een randstedelijk groengebied langs de Benedennete stroomafwaarts Lier om bezoekers kennis te laten maken met een groene omgeving met o.a. speelbos, volkstuintjes en speelnatuur en om in te zetten op het realiseren van waterbergingsgebieden en topnatuur in het zuidelijke deel.
2. Vallei van de Kleine Nete tussen Molternetebrug (N116) en Lier: Versterken van de samenhang van het gebied en verbeteren van de water- en natuurfuncties van het door (verblijfs)recreatie versnipperde valleigebied tussen Nijlen en Lier en realiseren van recreatieve en functionele verbindingen.
3. Graafweide-Schupleer: het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa: Inzetten op de realisatie van Natura 2000- doelen door middel van een inrichtingsproject waarbij ook de landschaps- en erfgoedwaarden versterkt worden, de verwevenheid tussen landbouw, natuur en landschap vorm krijgt en de recreatieve infrastructuur wordt uitgewerkt.
4. Vallei van Aa: Vrijwaren van de Aa-vallei als verwevingsgebied voor de functies landbouw en water en het aanbod aan trage verbindingen tussen de dorpskernen uitbreiden met inclusie van de erfgoedsites.
5. Groenblauwe dooradering Herentals: Vrijwaren van de Netevallei ter hoogte van Herentals door niet te ontwikkelen delen van woonuitbreidingsgebied in te inrichten als groenblauwe ruimte. Het versterken van de relatie tussen het stedelijke gebied en de omliggende openruimtestructuren en inrichten van de Kempense Heuvelrug.
6. Zeggeloop (en andere zijlopen van de Kleine Nete tussen Geel en Herentals): Versterken groenblauwe dooradering van het bebouwde gebied en het landbouwgebied tussen Geel centrum en de Kleine Nete door het ontwikkelen van de Zeggeloop, Larumseloop en eventueel andere zijlopen.

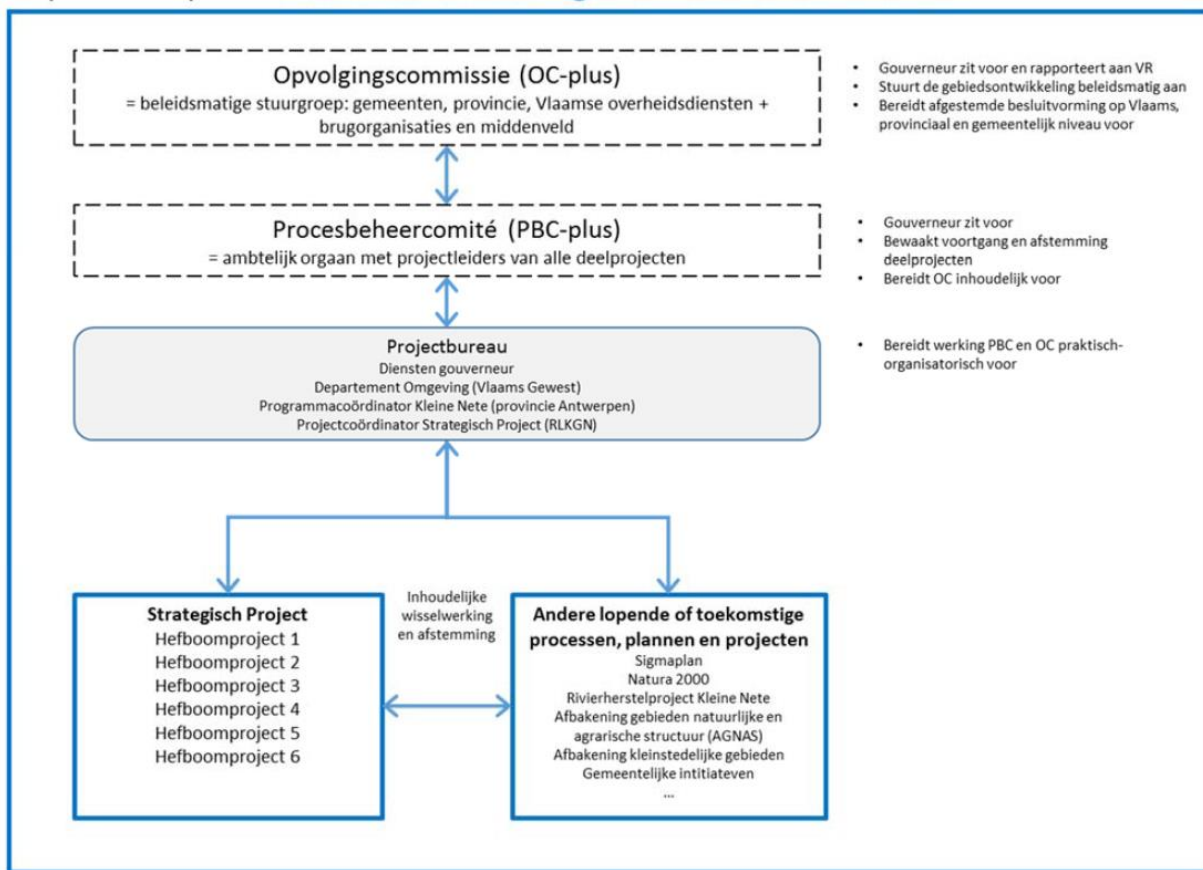

Situering projectgebied met de 6 hefboomprojecten

2.2. Projectstructuur

Het strategisch project is een resultaat van het partnerschap dat is ontstaan in het raam van de coördinatieopdracht van de gouverneur. Met dit strategisch project willen de projectpartners met de gouverneur als procesbegeleider in co-productie (verder) werken aan de vallei (realisatie en verbreding geplande en nieuw te ontwikkelen projecten, gemeenschappelijke communicatie...).

De zes hefboomprojecten vormen het voorwerp, de inhoudelijke kern van het strategisch project. De hefboomprojecten vereisen elk een eigen dynamiek, een specifiek aanpak en governance maar zijn elk voorbeelden van de globale beleidsambitie om een veerkrachtig valleisysteem vorm te geven en kunnen dus niet los gezien worden van het geheel. Er werd een tweeledige maar eenvoudige, overkoepelende overlegstructuur opgezet die geënt is op de bestaande overlegstructuren in het raam van de coördinatieopdracht: de Opgvolgingscommissie (OC) en het Procesbeheercomité (PBC), beiden voorgezeten door de gouverneur als procesbegeleider. Het projectbureau (PB) is de motor achter de organisatie van het PBC en OC. De projectcoördinator maakt deel uit van zowel het PB, PBC als het OC en zorgt in deze overlegorganen voor de terugkoppeling van de voortgang in de verschillende hefboomprojecten, en het bespreken van knelpunten.

Projectstructuur

2.3 Projectcoördinator

De nieuwe projectcoördinator ging van start in juni 2020. De projectcoördinator nam de voorbije periode de volgende rollen op:

- Inwerken in het project en de verschillende hefboomprojecten.**
De projectcoördinator organiseerde verschillende terreinbezoeken en kennismakingsgesprekken met de verschillende actoren binnen de projectperimeter.
- Vorbereiding en opvolging van de opvolgingscommissie (OC), het projectbeheercomité (PBC) en het projectbureau.**
De projectcoördinator zorgt voor de voorbereiding (opmaak voorstel agenda, contacteren leden, voorbereiding presentaties, gezamenlijke opmaak verslag,...) en nadien voor de opvolging van de genomen beslissingen. Bewaking van de voortgang van het project.
- Vorbereiding en opvolging projectwerkgroepen**
Binnen het strategisch project zijn er naast de projectcoördinator ook een gebiedscoördinator en enkele trekkers. Samen met de trekkers worden overlegmomenten voorbereid en worden actiepunten uit het overleg opgenomen en uitgevoerd. De projectwerkgroepen bereiden strategische acties voor die worden teruggekoppeld met het PBC en OC. De projectcoördinator zorgt voor de doorstroming van deze acties en eventuele knelpunten naar PBC en OC en stemt daar verder af met de partners. De rol van de projectcoördinator is de verschillende partners te verbinden en te stimuleren tot een gebiedsgerichte aanpak.
- Organiseren en afstemmen van nieuwe projecten**
Voor een aantal hefboomprojecten werd er geen trekker aangeduid. De projectcoördinator neemt daar de trekkersrol op (o.a. recreatieve luik in de Vallei van de Aa, dynamiek Kempense

Heuvelrug, uitvoering inrichtingsnota en informeren/begeleiden landbouwers Graafweide - Schupleer, onderzoek Kneutersloop en opportuniteitsonderzoek hefboomproject 6,...).

- **Opvolgen en adviseren van initiatieven die van invloed zijn op het project**

De projectcoördinator volgt alle initiatieven op die samenhang hebben met het strategisch project. Het gaat daarbij om initiatieven op verschillend schaalniveau (bebossingsvisie Herentals, Natuurinrichtingsproject Graafweide-Schupleer, GRUP 'Kleine Nete en Aa', ...).

- **Inspelen op vragen en ondersteunen van trekkers en partners**

De projectcoördinator is een permanent aanspreekpunt voor partners, organisaties en burgers over (acties van) het strategisch project. De neutrale positie van de coördinator is een grote meerwaarde bij het ontmijnen van conflicten in een gebied waar op het eerste zicht vele tegengestelde belangen spelen.

- **Uitwerken van nieuwe subsidiedossiers en financiële samenwerkingen**

Stimuleren en mee opmaken van subsidiedossiers is uitermate belangrijk om finaal tot realisaties te komen. Binnen het project werd al ingezet op volgende subsidiekanalen: Natuur in je Buurt, onthardingsproject, PDPO Beek.Boer.Bodem, Interregproject, erfgoedpremie Kasteelhoeve, Momenteel wordt er volop ingezet op projectideeën voor ontharding, verwervingssubsidie, PSN, Natuur in je buurt, LEADER, Platteland+, hefboomprojecten voor Natte Natuur

- **Volgen van vormingsdagen en opleidingen relevant voor het project**

Eerste projectcoördinator – Kirsten Schoonaert

In 2018 werd de opleiding 'Gebiedsontwikkeling' gevolgd bij VRP. De projectcoördinator volgde verschillende vormingen/workshops/infodagen (ArcGIS, DIPLA, 10 jaar strategische projecten, Leermoment strategische projecten, landschapsbiografie in de praktijk (RCE Amersfoort), CIGO Multipartijssimulatie, VRP lab Groenblauwe klimaatoplossingen in het buitengebied,...).

Tweede projectcoördinator – Jef De Schutter

Door corona zijn veel opleidingen en workshops uitgesteld. De projectcoördinator volgde wel reeds een aantal online vormingen en workshops (ArcGIS, natuurbeheer, workshop rond bebossing binnen Strategische Projecten, ...)

- **Communicatie over het strategisch project**

De projectcoördinator zorgt voor de communicatie van het project zowel intern als extern teneinde draagvlak te vinden voor de verschillende initiatieven. In samenwerking met de partners werd een logo ontworpen en werd de inhoud van de website samengesteld. De vernieuwde website www.kleinenete.be ging in september 2019 online. De projectcoördinator houdt de website up-to-date. Communicatie naar het brede publiek gaat eveneens via kanalen van de betrokken partners. Om het strategisch project na de verkiezingen onder de aandacht te brengen van de (nieuwe) gemeentebesturen werden deze bezocht samen met de trekkers van de verschillende hefboomprojecten en de gebiedscoördinator van de provincie. De projectcoördinator trekt samen met de gebiedscoördinator de organisatie van de Netedagen.

3. Gebiedsdekkende acties

Onder de gebiedsdekkende acties worden die acties begrepen die over meerdere hefboomprojecten lopen. Het gaat voornamelijk om de sturende Vlaamse gebiedsprocessen (zie ook www.kleinenete.be) en om acties binnen het strategisch project die plaatsvinden binnen de hele projectperimeter.

Het gaat om volgende acties :

- de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) (regio Neteland);

- het inrichten van overstromingsgebieden in uitvoering van de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan Nete;
- het inrichten van overstromingsgebieden in uitvoering van het Geactualiseerd Sigmaphan;
- het realiseren van de Europese Natuurdoelen in het habitatrichtlijngebied (SBZ-H) 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' (deelgebieden 1, 10 en 11);
- het aanduiden van ankerplaatsen en de ruimtelijke verankering ervan als erfgoedlandschappen in ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- het realiseren van compenserende maatregelen in functie van de waterhuishouding naar aanleiding van de aanleg van de Kempische Noord-Zuid-verbinding (N19g) door de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Geel;
- uitwerken projectideeën voor de verwervingssubsidie;
- communicatie via website, infodagen, nieuwsbrieven, Netedagen;
- opmaak nieuwe aanvraag strategisch project (oproep 2020)

3.1 Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

3.1.1 GRUP 'Openruimtegebieden Beneden-Nete'

Op 1 maart 2019 werd het GRUP 'Openruimtegebieden Beneden-Nete' definitief vastgesteld door de Vlaamse regering. De doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is tweeledig:

- uitvoering geven aan de richtinggevende en bindende bepalingen het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Neteland;
- de realisatie van een aantal ingrepen rond waterbeheer, veiligheid en natuurdoelstellingen in de vallei van de Kleine Nete, zone Beneden-Nete mogelijk maken zoals vastgelegd in het geactualiseerd Sigmaphan.

Het plan legt de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vast op perceelsniveau.

In overeenstemming met het geactualiseerd Sigmaphan en de Langetermijnvisie Schelde-estuarium wordt voor de Beneden-Nete te Lier, conform de beslissing van de Vlaamse Regering van 28 april 2006, hoogwaardige natte natuur (wetland) afgebakend en ingericht, ruimte aan de rivier gegeven en worden maatregelen genomen om maximaal water op een gecontroleerde manier te bufferen en ongewenste overstromingen te vermijden. In de Beneden-Nete zal er ongeveer 65 hectare nieuwe natte natuur komen, met slikken en schorren, riet en open water. Zo hoopt men beschermde rietvogels, zoals de roerdomp, opnieuw te kunnen verwelkomen.

Deze beslissing van 2006 werd geactualiseerd met de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 april 2014. Vanuit de overkoepelende opvolgingscommissie en een ambtelijk procesbeheercomité voor het geheel van gewestelijke plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier, is sinds 2013 divers overleg en onderzoek gebeurd. De doelstellingen werden herbekeken op basis van o.a. een landbouweffectenrapport en een alternatievenonderzoek (2012-2013). Er werd zowel de verplaatsing van veiligheidsdoelstellingen als natuurdoelstellingen bestudeerd. Het studiewerk heeft

uiteindelijk een geoptimaliseerd scenario opgeleverd waarbij de oorspronkelijk vooropgestelde natuurdoelstellingen voor open water en riet in Varenheuvel-Abroek deels gealloceerd werden in het deelgebied Beneden-Nete (Hof van Lachenen- Anderstadt – Polder van Lier), deels in het deelgebied Mondingsgebied Grote Nete en deels in de cluster Kalkense Meersen.

Dit betekent concreet dat voor het deelgebied Beneden-Nete gesteld werd dat er ongeveer 10 ha estuariene natuur bijkomt i.p.v. de vooropgestelde 15 ha en dat er ongeveer 65 ha roerdompbiotoop gecreëerd kon worden. Dit met de bedenking dat:

- de Polder van Lier (25 ha) moerasvegetatie krijgt i.p.v. schrale natte graslanden, zoals oorspronkelijk beslist door de Vlaamse Regering;
- dat er bijkomend 25 ha nieuwe natte natuur gecreëerd wordt.

Op basis van bovenstaande resultaat werd de concrete afbakening van de gebieden aangepast.

In Anderstadt 1 en 2 en de Polder van Lier werden in de jaren tachtig al gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) aangelegd. Met de nieuwe ingrepen wordt de veiligheid – gelet op de klimaatwijzigingen – ook in de toekomst bestendig. Bovendien wordt de natuur nog waardevoller met getijdennatuur in de vorm van slikken en schorren.

In de gebieden Zone Hof van Lachenen en de Vijvers aan Anderstadt worden geen overstromingsgebieden aangelegd. Ze krijgen een inrichting als wetland. Dat is natte natuur die niet onder invloed van het getij staat: een uniek leefgebied voor heel wat planten en dieren.

Anderstadt 1 (12 hectare), gelegen op de linkeroever van de Beneden-Nete, wordt ontpolderd. Dat wil zeggen dat de rivier het gebied gedeeltelijk terugkrijgt en dat dat stuk onder invloed van het dagelijkse getij komt. Het gebied ten westen van Anderstadt 1, gelegen tussen de Beneden-Nete en het Netekanaal, wordt eveneens ontpolderd. Zo blijven de stad Lier en omgeving ook in de toekomst beschermd tegen wateroverlast en ontstaan op die plaats waardevolle getijdennatuur en specifieke paaipplaatsen voor de fint.

In Anderstadt 2 (11 hectare) krijgt het bestaande overstromingsgebied een invulling als wetland met vijvers en brede rietkragen. Vandaag heeft dat gebied al een hoge natuurwaarde.

Het bestaande GOG Polder van Lier (26 hectare) ligt op de rechteroever van de Beneden-Nete. Hier komt wetland in de vorm van prachtig rietland. Op dit ogenblik is de polder in landbouwgebruik. Het deelgebied Zone Hof van Lachenen (15 hectare) bevindt zich eveneens op de rechteroever. Dit gebied wordt ook als wetland ingericht. De ondiepe vijvers worden momenteel omringd door rietkragen, groen en beboste percelen met loofhout. Aansluitend liggen er enkele laaggelegen weilanden. In de toekomst komt hier een wetlandhabitat voor de roerdomp.

De Vlaamse Regering nam op 31 maart 2017 een beslissing over een aantal signaalgebieden in de vallei van de Nete rond Lier:

- NET-07 Polder van Lier, Anderstadt, Hof van Lachenen (bouwvrije opgave);
- NET-08 Ouderijstraat (bouwvrije opgave).

De Vlaamse Regering keurde op 31 maart 2017 de startnota voor het signaalgebied 'Polder van Lier – Anderstadt – Hof van Lachenen' goed. Daarin wordt geconcludeerd dat grote delen van het signaalgebied gekenmerkt worden door een grote overstromingskans. Deelgebieden 1 worden aangeduid als onderdeel van het Sigmaproject. Voor deelgebied 2 wordt gesteld dat het herbestemd moet worden als onderdeel van het Landschapspark Pallieterland, waarbij voldoende ruimte voor (extra) waterbuffering wordt voorzien. Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat daarvoor opgemaakt wordt, moet in een nieuwe functionele invulling van het deelgebied voorzien. Daarbij moet rekening gehouden worden met de toekomstige bergingsnoden door afkoppeling van het regenwater van het rioleringsstelsel.

De Vlaamse Regering keurde eveneens op 31 maart 2017 de startnota voor het signaalgebied 'Ouderijstraat' goed. Daarin wordt geconcludeerd dat het signaalgebied deels effectief overstromingsgevoelig is en dat een nieuwe functionele invulling van het gebied gerealiseerd wordt via het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat in het kader van de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgemaakt wordt voor het gebied in afstemming met het 'Landschapspark Pallieterland', een gezamenlijk initiatief van de stad Lier en het ANB. Hierbij dienen zowel de huidige maar ook de toekomstige bergingsnoden door afkoppeling van het regenwater van het rioleringsstelsel in rekening gebracht.

Het plangebied omvat een deel van het Habitatrichtlijngebied BE2300006 'Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent'. De realisatie van deze Europese natuurdoelstellingen wordt opgenomen in het Sigmaproject.

Hierbij moet rekening gehouden worden met de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 april 2014, waarbij op basis van bijkomend onderzoek, de oorspronkelijke natuurdoelstellingen voor Anderstadt II, Polder van Lier en een deel van de Kalkense Meersen, gewijzigd is naar roerdomphabitat en bijkomend de oorspronkelijke doelstellingen voor Polder van Lier en deel van de Kalkense Meersen, verplaatst zijn naar Varenheuvel-Abroek.

Met de verschuivingen van natte natuurdoelstellingen binnen de grote cluster van projecten rond Nete en Kleine Nete, als gevolg van de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 april 2014, zal maximaal bijgedragen worden aan de realisatie van de Europese natuurdoelstellingen en zal voldaan zijn aan de kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden om de gunstige lokale staat van instandhouding te kunnen bereiken voor de habitats en soorten van het Habitatrichtlijngebied BE2300006 'Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent'.

De gewenste ruimtelijke structuur wordt opgebouwd aan de hand van 4 ruimtelijke principes:

1. Behoud en herstel van uitgesproken natuurwaarden in bovenlopen van waardevolle beekvalleien

De ecologische processen die aan de basis liggen van de natuurlijke structuur in de vallei van de Nete vormen het uitgangspunt voor het behoud en de ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden binnen dit plangebied. De opname van de vallei en haar omgeving in het Vlaams Ecologisch Netwerk ondersteunt hierbij de doelstellingen vanuit het buitengebiedbeleid zoals ze uitgewerkt werden in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de doelstellingen voor water en natuur zoals zij geformuleerd zijn in het geactualiseerd Sigmaplan. De waterrijke gronden vervullen een belangrijke rol als rustgebieden voor vogels.

De bestemmingen, zoals weergegeven op het gewestplan, waaronder 'zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut', 'zone voor ambachtelijke bedrijvigheid en KMO's', worden in voorliggend plan herbestemd om de rol van deze gebieden in die natuurlijke structuur te kunnen waarmaken.

De gebieden worden bestemd als 'natuurgebied' met overdruk 'grote eenheid natuur'.

- Gebieden 1, 2 en 3. Vallei van de Lachenenbeek en Nete. Het gebied zal ingericht worden met open water en rietvegetatie, als leefgebieden voor roerdomp.
- Gebied 4. Vallei van de Nete met gecontroleerde overstromingsgebieden Anderstadt 1 en Anderstadt 2. Anderstadt 1 zal door ontpoldering slikken en schorren ontstaan. Anderstadt 2 wordt ingericht als leefgebied voor roerdomp.
- Gebied 5. Vallei van de Nete met vijvers van Anderstadt. Het gebied zal ingericht worden met open water en rietvegetatie, als leefgebieden voor roerdomp.
- Gebied 6. Vallei van de Nete – Polder van Lier. Dit gebied wordt ingericht als gecontroleerd overstromingsgebied, met openwater en riet, als leefgebied voor roerdomp.
- Gebied 7. Ecologisch waardevol bos binnen de stadsring.

2. Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

De karakteristieke landschapselementen en –componenten dienen maximaal behouden en versterkt te worden om de diversiteit en de herkenbaarheid van het landschap te bewaren. Het bouwkundig erfgoed dat in dit gebied het landschap sterk typeert, werd hiervoor bestemd als ‘gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde’. De bestaande (bedrijfs)activiteiten (woning, horeca,...) kunnen behouden blijven binnen het bestaand cultuurhistorisch kader.

- Gebied 8. Hof van Lachenen. Behoud en versterking van het bouwkundig erfgoed en de landschappelijke waarde van de gehele site met dreven, grachten en bomen.
- Gebied 9. Kasteel van Ringenhof, voormalige hoeve Waterschans en omgeving. De nieuwe parkuitbreiding ten westen van het kasteel is aangelegd in de stijl van het overige deel van het oorspronkelijke park en versterkt op die manier de cultuurhistorische waarde van de site. De nieuwe uitbreiding is een herstel van het verloren gegane parkgedeelte in het oosten van het park ten gevolge van de ontwikkeling van het woongebied. Behoud en versterking van de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van de site staan voorop.
- Gebied 10. Domein Anderstadt. Behoud van het nog aanwezige landschappelijke erfgoed van de omgrachte hoeves staat voorop. De huidige woonfunctie van de site blijft behouden.

3. Behoud van randstedelijke openruimtegebieden

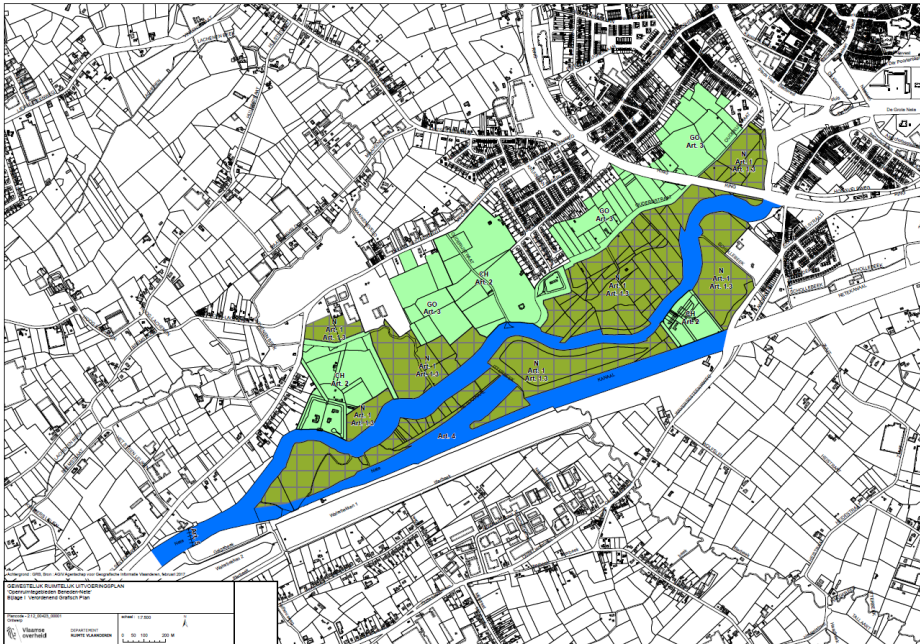
De vijver Kangieter wordt aangeduid als ‘gemengd openruimtegebied’ waar de bestaande visvijver behouden kan blijven. De vijver behoudt zijn laagdynamische karakter, afgestemd op de draagkracht van de vallei van de Grote Nete.

- Gebied 11. Het gemengd openruimtegebied tussen de Lachenebeek, N14 en het kasteel van Ringenhof. Behoud van de openruimte staat voorop. Het gebied zal ontwikkeld worden in kader van het Landschapspark Pallieterland, waarbij gestreefd wordt naar de verhoging van de ecologische waarde van het gebied, met bebossing, ontwikkeling van ruigtes, graslandbeheer, enz. Daarnaast wordt ruimte geboden aan recreatie, zodat de zone zijn rol als randstedelijk groengebied kan opnemen.
- Gebied 12. Het openruimtegebied tussen de Ringehofwijk, de ring en de Ouderijstraat. Behoud van de openruimte nabij de stad staat voorop. Inrichtingsmaatregelen die in kader van het Landschapspark Pallieterland worden voorzien, zullen de belevingswaarde verhogen (bijv. avonturenpad) en de landschappelijke en ecologische kwaliteit ten goede komen vb. aanwezigheid van boomgaarden, versterken kleinschalige landschapselementen, aanplant bos, aanleg waterpartijen...
- Gebied 13. Het openruimtegebied tussen de ring en de stad Lier zal ook invulling geven aan het Landschapspark Pallieterland. Het gebied wordt gevrijwaard van verdere bebouwing, zodat het zijn functie als openruimtegebied binnen de stad kan behouden. Daarnaast zal het zijn rol vervullen als randstedelijk groen, met bvb. de inrichting van stadstuinen.

4. Bestaande waterwegen

De Nete en het Netekanaal worden aangeduid als ‘waterloop’ waarbij de waterdragende functie van de bevaarbare waterloop wordt erkend.

- Gebied 14. Nete en Netekanaal

Plangebied GRUP openruimtegebieden 'Beneden-Nete' (bron: dept.Omgeving, VO)

Voor de Raad van State werd de vernietiging gevorderd van het volledige gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Openruimtegebieden Beneden-Nete'. Deze procedure is nog lopende.

3.1.2 GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'

Op 15 maart 2019 keurde de Vlaamse regering de startnota goed voor het geïntegreerd planproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'. Het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan omvat de vallei van de Kleine Nete en Aa en een aantal aansluitende openruimtegebieden op grondgebied van de gemeenten Kasterlee, Geel, Olen, Herentals, Lille, Vorselaar en Grobbendonk.

Het plan geeft uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met betrekking tot de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Neteland daarvoor is uitgewerkt en waarvoor de Vlaamse Regering op 21 december 2007 een operationeel programma goedkeurde;
- de tussentijdse beslissingen van de Vlaamse Regering over de voortgang van de Vlaamse plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete van 20 juli 2012, 4 april 2014, 3 april 2015, 23 december 2016 en 25 januari 2019.

In 2011 vond een eerste plenaire vergadering plaats over een voorontwerp RUP Kleine Nete en Aa. Op deze plenaire vergadering bleek dat er weinig lokaal draagvlak bestond voor een aantal planonderdelen en kwam vanuit de lokale actoren de vraag om de verschillende gewestelijke initiatieven in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier beter op elkaar af te stemmen. Daarom besliste de Vlaamse Regering op 20 juli 2012 gouverneur Cathy Berx aan te stellen als procesbegeleider om de verschillende gewestelijke planningsinitiatieven en projecten in de vallei van de Kleine Nete op elkaar af te stemmen (VR20120720 DOC.089/1).

De Vlaamse Regering nam op 20 juli 2012 reeds een principiële beslissing over een aantal inhoudelijke elementen van het RUP voor de vallei van de Kleine Nete en Aa. De regering besliste:

- de compromisvoorstellen voor de AOG's (actieve overstromingsgebieden) Grobbendonk en De Zegge goed te keuren en te verankeren in het RUP;
- een natte natuurkern van ca. 150 ha (waarvan ca. 100 ha huidig agrarisch gebied) in het gebied Graafweide-Schupleer te voorzien in het RUP en samen met het RUP een plan van aanpak voor het gebied Graafweide-Schupleer goed te keuren dat aangeeft met welke instrumenten en middelen dit gerealiseerd kan worden;
- de definitief aangeduide ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug' op te nemen als erfgoedlandschap in het RUP;
- aaneensluitende delen van het agrarisch gebied in de vallei van de Aa tussen Lichtaartsesteenweg en het habitatrictlijngebied te differentiëren met overdruk natuurverwevingsgebied, evenals de gebieden Eisterlee en Nederviersel;
- het op het gewestplan voorziene ontginningsgebied Watervoort en (delen van) het recreatiegebied tot hoogte van het Peertsbos te schrappen voor het behoud van de bestaande bos- en landbouwgebieden.

Deze punten zijn als volgt opgenomen:

- het AOG Grobbendonk werd ondertussen gerealiseerd, voor het AOG De Zegge werd een omgevingsvergunning verleend;
- op 25 januari 2019 keurde de Vlaamse Regering het (bijgestuurd) voorkeursscenario en het 'plan van aanpak' voor het gebied Graafweide-Schupleer goed en besliste het instrument 'natuurinrichting' in te zetten voor de realisatie van de natte natuurkern (VR 2019 2501 DOC.0073/1);
- de aanduiding van de ankerplaats als erfgoedlandschap is zoals voorzien opgenomen in het voorgenomen plan;
- de differentiatie van de vallei van de Aa met overdruk natuurverweving is opgenomen in het voorgenomen plan; de gebieden Eisterlee en Nederviersel zijn niet opgenomen in het plan en komen in een latere fase aan bod gelet op het nog lopende onderzoek rond de buffering van het bedrijventerrein Beverdonk;
- de schrapping van het ontginningsgebied Watervoort en delen van het recreatiegebied aan het Peertsbos zijn opgenomen in het voorgenomen plan.

Het voorstel van startnota is in 2018 opgesteld door het Departement Omgeving in overleg met vertegenwoordigers van het Departement Landbouw en Visserij, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Milieumaatschappij.

Op 30 januari 2019 heeft de Opvolgingscommissie Kleine Nete kennisgenomen van het voorstel van startnota voor het RUP Kleine Nete en Aa. De Opvolgingscommissie Kleine Nete (OC) besliste akkoord te gaan de startnota voor goedkeuring voor te leggen de Vlaamse Regering zodat de publieke consultatie daarover in 2019 georganiseerd kan worden. In de opvolgingscommissie zitten o.a. alle betrokken gemeentebesturen, het provinciebestuur, de betrokken Vlaamse departementen en agentschappen en de natuur- en landbouworganisaties.

Op basis van een aantal vragen vanuit leden van de opvolgingscommissie werden na het OC van 30 januari 2019 drie kleine gebieden toegevoegd aan het voorgenomen plan: (1) een voorstel voor het herbestemmen van een niet-ontwikkeld woongebied naar bosgebied voor het behoud van een waardevol bos (gebied Wijngaard/Kruisberg Herentals), (2) een voorstel voor gebied voor dagrecreatie

(gebied Dikberd, Herentals) voor het behoud van de bestaande zonevreemde recreatie en eventuele herlokalisatie van andere zonevreemde recreatieve activiteiten in de gemeente Herentals, (3) een voorstel voor het bevestigen van een nog niet herbevestigd agrarisch gebied Heibloem en aangrenzend bosgebied.

In de startnota worden de plandoelstellingen als volgt geformuleerd:

- de ruimtelijk-functioneel samenhangende en goed gestructureerde landbouwgebieden langs de Kleine Nete in Kasterlee en Geel en ten oosten van Herentals vrijwaren voor grondgebonden landbouw;
- het behoud en de versterking van het gevarieerde, halfopen valleilandschap van de vallei van de Aa stroomopwaarts Vorselaar met ruimte voor waterberging, landbouw en natuur;
- het vrijwaren van het bouwvrij karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit van de van nature overstroombare valleien van de Kleine Nete en Aa;
- het versterken van de natuurlijke structuur en het voorzien van ruimte voor natuurontwikkeling om de Europese natuurdoelen te realiseren voor de Natura 2000-gebieden in de vallei van de Kleine Nete en Aa;
- het vrijwaren van landschappelijk waardevolle gebieden en erfgoedwaarden in de vallei van de Kleine Nete en Aa;
- het behoud en versterken van ecologische en landschappelijke waarden verweven met landbouw in het kleinschalige mozaïeklandschap ten zuiden van de Zegge;
- het vrijwaren van een openruimteverbinding tussen Herentals en Olen voor land- en tuinbouw en het creëren van ruimte voor behoud en uitbreiding van de bestaande bosstructuur in deze openruimteverbinding.
- het afstemmen van de ontwikkelingsperspectieven van een aantal toeristisch-recreatieve en openbare nutsvoorzieningen op de randvoorwaarden en doelstellingen vanuit de natuurlijke en agrarische structuur.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met betrekking tot de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Neteland daarvoor is uitgewerkt;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 over de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de differentiatie van het agrarisch gebied met overdruk natuurverweving voor de vallei van de Aa, tussen Lichtaartsesteenweg en samenvloeiing met Kleine Nete;
- de doelstelling van het onroerenderfgoedbeleid door het aanduiden van erfgoedlandschappen voor items uit de vastgestelde landschapsatlas in de zin van het onroerenderfgoeddecreet, met name de vastgestelde landschapsatlasrelicten:
 - 'De Zegge' (Geel) (MB 1 november 2011)
 - 'Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug' (Herentals, Grobbendonk, Vorselaar) (MB 10 mei 2012);
- de doelstellingen van het natuurbeleid door het herbestemmen van gebieden naar natuur- of bosgebied om de realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal deelgebieden van speciale beschermingszones aangeduid als vogel- en habitatrichtlijngebied mogelijk te maken;
- aan de beslissingen van de Vlaamse Regering over de herbestemming van zgn. 'signaalgebieden', zijnde overstromingsgevoelige gebieden waarvan de bestemming gewijzigd moet worden om ze als openruimtegebied te vrijwaren;

- het beleid inzake het vrijwaren van bestaande ecologisch of maatschappelijk waardevolle bossen of gerealiseerde natuurgebieden in niet-groene herbestemmingen door deze te herbestemmen naar natuur- of bosgebied;
- de doelstellingen van het integraal waterbeleid door het rivierherstelproject Kleine Nete en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden zoals voorzien in het stroomgebiedbeheerplan Netebekken mogelijk maken.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen tot op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg (i.c. het gewestplan) vervangen.

Gelet op het reeds doorlopen vooroverleg en onderzoek in het kader van de coördinatieopdracht van gouverneur Berx sinds 2012 en de verschillende tussentijdse beslissingen van de Vlaamse Regering, bevat de startnota reeds een gedetailleerd uitgewerkt 'voorgenomen plan' met concrete voorstellen voor de verschillende bestemmingen op perceelsniveau. Op basis van de resultaten van het in het vervolgtraject uit te voeren milieueffectenonderzoek, de inspraakreacties en het verder detailonderzoek en overleg zal in een volgende fase een concreet voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan opgesteld kunnen worden en aan plenaire vergadering voorgelegd kunnen worden (voorzien in 2021).

Plan startnota GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' (bron: Dept. Omgeving, VO)

De vereiste adviezen over bovengenoemde startnota werden ingewonnen en de betrokken gemeenten werden geïnformeerd. De publieke consultatie liep van 30 april tot 28 juni 2019 met de volgende publieke participatiemomenten: 4 juni 2019 in Herentals, 6 juni 2019 in Sint-Jozefs-Olen, 12 juni 2019 in Grobbendonk en 13 juni 2019 in Lichtaart. Er zijn ongeveer 100 inspraakreacties waaronder zeer veel individuele reacties van eigenaars/gebruikers. Vaststelling is dat zowel de landbouwsector als de natuursector ook fundamentele opmerkingen maakten.

Volgende stappen

- Opmaak plan-MER: momenteel lopende, afronden begin 2021

- Publicatie scopingsnota: begin 2021
- Opmaak voorontwerp RUP: eerste helft 2021
- Voorleggen voorontwerp RUP aan plenaire vergadering in loop van 2021
- Voorleggen ontwerp RUP voor voorlopige vaststelling aan Vlaamse Regering in 2021

3.2 Integraal waterbeleid

Bekkenbeheerplan

In uitvoering van het bekkenbeheerplan Netebekken zal de Vlaamse overheid twee overstromingsgebieden inrichten via dijkverplaatsingen langs de Kleine Nete: in Grobbendonk en ter hoogte van Watering De Zegge. De coördinatie wordt uitgevoerd door de Vlaamse Milieumaatschappij.

AOG Grobbendonk

De dijk langs de rechteroever van de Kleine Nete, net stroomopwaarts van de dorpskom van Grobbendonk bood onvoldoende bescherming tijdens hoogwaterperiodes. De Vlaamse Milieumaatschappij voerde daarom in de periode 2013-2014 een project uit om de dorpskern van Grobbendonk duurzaam te beschermen tegen overstromingen via een versteviging van de dijk op Sigma-hoogte.

Naast duurzame bescherming werd ook gezocht naar bijkomende ruimte voor water met respect voor het huidige landgebruik.

Op de rechteroever werd een winterbed van zo'n 17 m aangelegd dat over de volledige lengte (vanaf de watermolen in het noordoosten tot aan de Troonbrug in het Zuidwesten) een natuurlijke inrichting kreeg. De oevers werden verflauwd en voorzien van stromingsluwe zones, er werd houtachtige vegetatie, ruigte met struweel en moerasvegetatie aangelegd of aangeplant en de afgesneden meander werd opnieuw in contact gebracht met de waterloop.

AOG De Zegge

De huidige dijklichamen hebben over aanzienlijke lengtes een deel van hun profiel verloren waardoor aanpassingswerken noodzakelijk zijn. De Vlaamse Milieumaatschappij startte daarom een project om deze dijklichamen duurzaam te verbeteren.

Naast duurzame bescherming werd ook gezocht naar bijkomende ruimte voor water rekening houdend met het feit dat de Kleine Nete hier door een intensief landbouwgebied loopt. Het project werd reeds opgenomen in het eerste Bekkenbeheerplan van de Nete, later overgenomen in de Stroomgebiedbeheerplannen, als één van de actief aan te leggen overstromingsgebieden (AOG Zegge). Het oorspronkelijk voorstel besloeg een ruimte van 20 m landinwaarts. Deze strook van 20 m werd aan beide zijden van de waterloop niet herbevestigd als agrarisch gebied.

Binnen de structuren van het integraal waterbeheer werd een maatschappelijk debat gevoerd over enkele uitvoeringsaspecten van het project. Op 19 december 2011 werd een consensus gevonden.

Voor de technische uitvoering van de werken wordt verwezen naar het Bekkensecretariaat Netebekken

Het oorspronkelijke project AOG De Zegge werd opgenomen binnen het voorontwerp RUP 'Vallei van de Kleine Nete van Kasterlee tot Grobbendonk' om de voorziene ruimte planologisch vast te leggen. Sinds 1 september 2012 kan voor handelingen van algemeen belang met een beperkte

ruimtelijke impact de stedenbouwkundige vergunning afgeleverd worden na een projectvergadering.

De project-MER ontheffing voor het project werd goedgekeurd op 27/4/2015. Het onteigeningsbesluit werd goedgekeurd door minister Schauvliege op 22/7/2015 en de krachtlijnen voor de vergunningsvoorwaarden werden vastgelegd op een Projectvergadering van 24/11/2015. Het onteigeningsbesluit werd aangevochten voor de Raad van State. De Projectvergadering verliep (voorwaardelijk) gunstig. De grondverwerving gebeurde onder leiding van de VLM. Het merendeel van de benodigde gronden werd in der minne aangekocht (70%). Voor enkele innames (overige 30%) lukte het niet om via onderhandelingen tot een minnelijke verwerving te komen. Hiervoor loopt momenteel de gerechtelijke procedure.

De stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd op 20/6/2017 en niet aangevochten zodat deze definitief uitvoerbaar is.

Andere voor het plangebied relevante acties binnen het bekkenbeheerplan Netebekken (zie ook rivierherstelprogramma):

- Actie A1. Vernatten Vlaams natuurreservaat Olens Broek-Langendonk;
- Actie A9 (uitbreiding in stroomgebiedsbeheerplan Schelde). Herinrichting van de vallei van de Kleine Nete ter hoogte van de doorgang van de nieuwe N19g (Kasterlee-Geel);
- Actie A13. Herinschakelen van enkele oude meanders langs de Kleine Nete te Herentals en Lichtaart;
- Actie A14. Afgraven van een opgespoten terrein en uitgraven van een meanderend traject van de Kleine Nete ter hoogte van het gehucht Hellekens te Herentals.

Rivierherstelprogramma Kleine Nete

In het kader van de Europese projecten 'NO REGRET, right measures to avoid watershortage' (Interreg IIIB North Sea Program) en ALFA (Adaptive Land Use for Flood Alleviation) (Interreg IVB NWE program), werd enerzijds een ambitieus rivierherstelproject voor de Kleine Nete stroomopwaarts van de kern van Herentals uitgewerkt (No Regret) en anderzijds (gedeeltelijk) uitgevoerd.

Project Hellekens

In het kader van het ALFA-project voert de VMM belangrijke aanpassingen uit aan de Kleine Nete om waterberging, natuurherstel en recreatie te verbeteren. Een belangrijke factor hierin is het gedeeltelijk herstellen van de historische situatie van de waterloop. Zo verbetert niet alleen de afwatering, maar kan ook de natuurlijke plantengroei zich herstellen. De afgegraven aarde uit het Albertkanaal werd in de jaren 70 opgespoten tot een gebied dat men 'de Hellekens' doopte. Dit gebied verstoort de waterhuishouding grondig. Stroomopwaarts is er te weinig water voor de moerasvegetatie in het natuurreservaat Langendonk-Olens Broek. Stroomafwaarts is er overstromingsgevaar voor enkele woonwijken in Herentals.

Door de Hellekens terug te brengen tot het niveau van de winterbedding van de Kleine Nete, krijgt de waterloop opnieuw meer ruimte. Het overtollige water zal bij stormen in de vallei lopen, zodat de woonwijken onbedreigd blijven. Anderzijds zal een nieuwe meander de rivier langer maken en ervoor zorgen dat ze meer water kan bergen. Zo is het water langer onderweg en zal een lichte opstuwung plaatsvinden, wat het drainerend effect in het stroomopwaarts gelegen natuurgebied tegenwerkt. In een eerste fase, werd de vegetatie op het terrein verwijderd. De gracht die rondom het gebied ligt, werd eveneens geruimd, zodat het water weer vlot kan afvloeien. In een

tweede fase werd een groot gedeelte van de drie meter hoge grondophoging afgegraven en weggevoerd. In een latere derde fase krijgt het gebied opnieuw vorm. Daarbij wordt een (nieuw te graven) meander aangesloten op de Kleine Nete. In de Kleine Nete wordt een drempel geplaatst om het water bij normale lage afvoeren doorheen de meander te laten stromen. In de meander komen enkele vispasseerbare drempels. Zo ontstaat er opstuwning zonder een vismigratieknelpunt te creëren. De opstuwning in de meander zorgt voor een vernatting van het stroomopwaarts gelegen natuurgebied Olens Broek en voor een betere natuurontwikkeling van dit gebied.

Tweede onderdeel van de geplande werken omvat het opnieuw aansluiten van afgesneden meanders ter hoogte van Olens broek Langendonk.

Projecten Korte Heide, Ark van Noë en Bobbejaanland

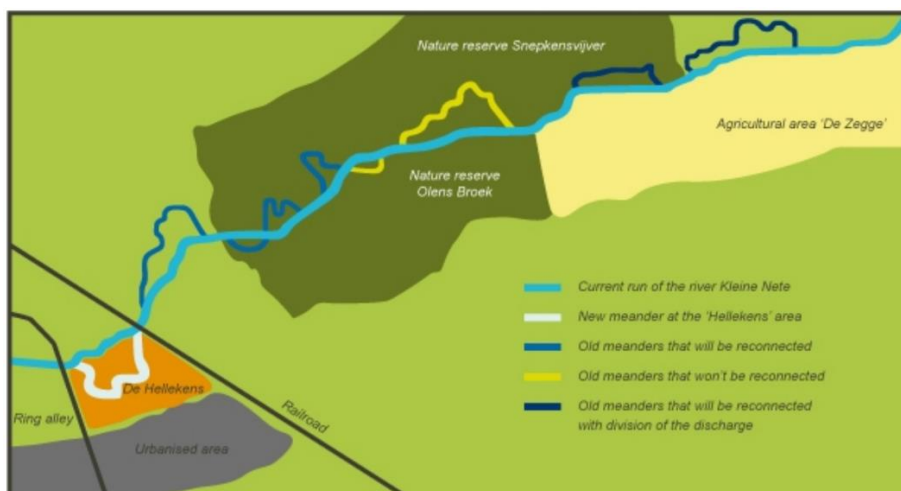
De verdere invulling van de ecologische waterbergingszones ter hoogte van Bobbejaanland, Camping Korte Heide en Ark Van Noë krijgt vorm via het Interregproject 'Building with nature'. Binnen dit project worden ontwerpen opgemaakt die rekening houden met de vooropgestelde doelstellingen voor de vallei maar tevens met de belangen van de exploitanten. Met het verwerken van alle informatie uit de consultatiemomenten zit het project in de ontwerpfase. Voor de Ark van Noë werd het voorontwerp afgerond en is een technisch ontwerp in opmaak (2019-2020). Voor camping Korte Heide is het voorontwerp eveneens afgerond en is verdere afstemming met het lopende GRUP belangrijk. Voor Bobbejaanland wordt het voorontwerp opnieuw bekeken.

Project hermeandering thv N19g

De uitvoering van de werken van de hermeandering van de Kleine Nete ter hoogte van de N19g is gestart in juli 2018. Na het vellen van enkele bomen en het archeologisch veldonderzoek werden de effectieve graafwerken en inrichtingswerken van het terrein gestart. Deze inrichtingswerken zijn momenteel afgerond. Op 8 oktober 2019 werd het hermeanderingproject officieel ingehuldigd in aanwezigheid van de provincie gouverneur en de betrokken burgemeesters. Tijdens de inhuldiging was er de mogelijkheid om een rondleiding in het gebied te volgen.

Volgende stappen

- Dijkherstel + aanleg winterbed: vervolgstappen onteigeningen volgens nieuwe onteigeningsdecreet;
- Afgraving Hellekens: plaatsen stuw op huidige arm Kleine Nete en brug voor runderen;
- Ecologische waterbergingszones in recreatiegebied: Verdere ontwerp onderzoek en opvolging.

Situering van het project rivierherstel Kleine Nete (bron: VMM)

3.3 Sigmaplan

Met het Sigmaplan wil Vlaanderen van de Schelde en haar bijrivieren een veilige, toegankelijke en natuurlijke rivier maken. De verhoging en versteviging van dijken en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden bieden bescherming tegen stormvloeden. Door deze zones in te richten als natuurgebied wordt de Schelde opnieuw een ecologisch waardevolle biotoop met kansen voor zachte recreatie. Ook landbouw krijgt een plaats in dit verhaal.

In het kader van het Sigmaplan voert de Vlaamse overheid de komende jaren werken uit langs de Netes. Het doel: de directe omgeving en de rest van Vlaanderen een betere bescherming geven tegen overstromingen én tegelijk de unieke topnatuur langs de Netes herstellen en opwaarderen.

Oorspronkelijk was het Sigmaproject Nete en Kleine Nete opgedeeld in twee zones: Beneden Nete en Varenheuvel-Abroek (beslissing Vlaamse Regering 28 april 2006).

Beneden Nete is gelegen op grondgebied van de stad Lier en de gemeente Duffel. Hier werd een natuurinvulling vooropgesteld voor de reeds bestaande gecontroleerde overstromingsgebieden Anderstadt I en II en Polder van Lier. In Anderstadt I en II werd de veiligheidsfunctie van een overstromingsgebied – waar het water gecontroleerd wordt opgevangen – gecombineerd met het herstel van zeldzame getijdennatuur. Op het ritme van eb en vloed stroomt er tweemaal daags water in dit gebied. Anderstadt II heeft al een hoge natuurwaarde. Deze wordt ook in de toekomst bestendig. Het gebied Anderstadt I wordt vergroot door toevoeging van de nu omdijkte top van het gebied. Hier komt een gecontroleerde ontpoldering waardoor de Nete via de getijdenwerking een nevengeul doorheen het gebied zal krijgen. Naast estuariene natuur zal dit een extra meerwaarde bieden als paaigebied voor onder meer de Fint. In het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Polder van Lier komt er een beperkte en gecontroleerde grondwaterstandverhoging. Hier wordt vismigratie met de Beneden Nete mogelijk gemaakt.

Een tweede zone, Varenheuvel-Abroek, is gelegen op grondgebied van de gemeenten Grobbendonk, Nijlen en Zandhoven. Hier was eerst een natuurinvulling met rietland en open water voorzien. Omdat de gevolgen voor de landbouwsector te groot zouden zijn, werd een deel van de natuurinvulling verschoven naar andere locaties. Zo kan een gebied van 75 ha ten zuiden van de Kleine Pulse Beek toch behouden blijven voor landbouw.

Na bijkomend onderzoek werd de natuurdoelstelling rietland en open water deels verschoven naar een derde zone, het Mondingsgebied Grote Nete en deels naar de Beneden Nete bij Lier (beslissing Vlaamse Regering 4 april 2014).

3.4 Europese natuurdoelen Natura 2000

In uitvoering van de Europese vogel- en habitatrichtlijnen legde Vlaanderen in 2014 Europese Natuurdoelen (de vroegere Instandhoudingsdoelstellingen) vast voor Speciale Beschermingszones die samen het Natura 2000-netwerk vormen.

Het 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' (kortweg SBZ Kleine Nete) is aangeduid als Speciale Beschermingszone. De coördinatieopdracht 'Kleine Nete' en het strategisch project loopt in twee deelgebieden van dit SBZ. Voor deze deelgebieden zijn gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen (kortweg S-IHD of Europese Natuurdoelen) voor de Europees te beschermen habitattypes en soorten geformuleerd, die in de komende jaren gerealiseerd zullen moeten worden. Het eerste deelgebied omvat het gebied rond de samenvloeiing van de Kleine

Nete en de Aa met de Graafweide en het Schupleer, het tweede gebied omvat de vallei van de Kleine Nete tussen Viersel en Lier.

In Graafweide-Schupleer wordt een natte alluviale natuurkern van ca. 150 ha ontwikkeld. Prioritair is de uitbreiding van het aandeel waterlopen met helder, zuurstofrijk water en goed ontwikkelde waterplantenvegetaties en van de populaties van de vissoorten kleine modderkruiper, rivierdonderpad, rivierprik en beekprik. Binnen de natuurkern wordt ook een kwaliteitsverbetering en uitbreiding voorzien van elzenbroekbossen, vochtige schrale graslanden, voedselrijke ruigtes en laagveen.

In de vallei van de Kleine Nete tussen Viersel en Lier is de ontwikkeling van een natte alluviale natuurkern van ca. 300 ha voorzien, bestaande uit een mozaïek van elzenbroekbossen, beekvegetaties, van nature voedselrijke plassen met verlandingsvegetaties (vegetatietypes op de grens van water en land), vochtige schrale graslanden, voedselrijke ruigtes, zoetwaterslikken en -schorren, rietmoerassen, enz. Deze natuurkern vormt een geschikt leefgebied voor o.m. kleine modderkruiper, rivierdonderpad, rivierprik, bittervoorn en fint.

Voor al de vermelde habitattypes en vissoorten is de SBZ Kleine Nete in Vlaanderen prioritair volgens de Gewestelijke Instandhoudingsdoelstellingen.

De opmaak van het ontwerp van gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen (ontwerp-S-IHD) voor de SBZ Kleine Nete volgde een vooraf met de maatschappelijke belangengroepen afgesproken traject met veel aandacht voor participatie en inspraak. De maatschappelijke belangengroepen waren verenigd in de Vlaamse IHD-overleggroep. Dit traject werd volledig doorlopen en op 20 juli 2012 werd het aanwijzingsbesluit voor deze SBZ met daarin de ontwerp-S-IHD een eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Na een onderlinge toetsing van de verschillende ontwerp S-IHD voor alle Speciale Beschermingszones en rekening houdend met de activiteiten van andere sectoren, zijn de doelen waar nodig bijgesteld. Op 19 juli 2013 werden de aangepaste S-IHD een tweede maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op 23 april 2014 werden ze definitief goedgekeurd.

Voor het gebied Graafweide-Schupleer keurde de Vlaamse Regering in haar beslissing van 4 april 2014 het voorkeurscenario goed als basis voor de opmaak van een plan van aanpak voor de realisatie van de natuurbestemmingen.

De eerste stap was de uitvoering een ecohydrologisch onderzoek. Na een grondige inventarisatie werd een grondwatermodel en een oppervlaktewatermodel opgebouwd waarmee hydrologische scenario's en een knelpuntenanalyse uitgewerkt werden. In 2017 werd de ecohydrologische studie opgeleverd. Aan de hand van de resultaten werden de potenties voor de ontwikkeling van habitattypes per perceel onderzocht. Op basis van de ecohydrologische studie kunnen mogelijk nog grenscorrecties aan het voorkeurscenario worden doorgevoerd.

Parallel liep de opmaak van een inrichtingsnota door het Agentschap voor Natuur en Bos en de Administratie Duurzame Landbouwoontwikkeling onder begeleiding van de Vlaamse Landmaatschappij. Deze inrichtingsnota bevat een projectsituering, een formulering van doelstellingen en gewenste maatregelen, een instrumentenafweging, een uitvoeringsprogramma en een financieringsplan.

Intussen werd het op basis van het ecohydrologisch onderzoek gewijzigde voorkeurscenario goedgekeurd door de Vlaamse regering op 25 januari 2019. In dezelfde beslissing vraagt de Vlaamse regering aan de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw om een natuurinrichtingsproject in te stellen.

Daarnaast startten het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij, in overleg met de terreinbeherende verenigingen, met gerichte aankopen om de natuurdoelen te realiseren.

Om het ecologisch valleierstel in de vallei van de kleine en grote nete verder te faciliteren werd er in 2020 een aanvraag voor een life project ingediend bij Europa. In dit project wensen de waterloopbeheerders en terreinbeheerders de handen in elkaar te slaan om de Europese natuurdoelen in de Kleine Netevallei te realiseren en de vallei klaar te maken voor de toekomst. De concept note werd in juli 2020 ingediend.

Volgende stappen

De verdere aanpak met betrekking tot de Managementplannen ligt momenteel voor op het politieke niveau. Op initiatief van lokale partners kan parallel reeds verder uitvoering gegeven worden aan de doelen zoals vastgelegd in de S-IHD-besluiten. Een concreet voorbeeld hiervan is de instelling van het natuurinrichtingsproject voor het deelgebied Graafweide-Schupleer, na consensus vanuit het lokaal overleg. De opstart van het Natuurinrichtingsproject wordt verder besproken onder de titel 4.3.

3.5 Erfgoed landschapsatlas

Binnen de vallei van de Kleine Nete, tussen Herentals en Lier, liggen verschillende 'items uit de vastgestelde landschapsatlas', namelijk:

- Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug
- Dal van de Kleine Nete tussen Nijlen en Grobbendonk

Omwille van de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische, ruimtelijk-structurende en socio-culturele waarden werd de ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug' bij ministerieel besluit van 10 mei 2012 definitief aangeduid. Conform het Onroerend-erfgoeddecreet wordt deze ankerplaats nu beschouwd als een vastgesteld landschapsatlasrelict. Het behoud en beheren van deze kenmerken en waarden blijft de hoofddoelstelling.

Op 27 januari 2015 werd de ankerplaats 'Dal van de Kleine Nete tussen Nijlen en Grobbendonk' definitief aangeduid door de minister. Conform het Onroerend-erfgoeddecreet wordt deze ankerplaats nu beschouwd als een 'vastgesteld landschapsatlasrelict'. Ook hier is behoud en beheer van de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische en ruimtelijk-structurende waarden de doelstelling.

De opname van het landschapsatlasrelict 'Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug' in de vastgestelde landschapsatlas kaderde in de voorbereiding van een ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de regio Neteland. Dat GRUP kadert op zijn beurt in de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS).

Dit waardevolle gebied omvat de beekvalleien van de Aa en de Kleine Nete gelegen tussen de dorpskernen van Grobbendonk, Vorselaar en Herentals, het tussen beide rivieren hoger gelegen 'interfluvium' en de ten zuiden ervan gelegen gronden van de voormalige Britse militaire basis. De combinatie van de natte, open alluviale beekvalleien met de tussenliggende en aangrenzende hoger gelegen hoofdzakelijk beboste zandgronden zorgt voor een opvallende landschappelijke verscheidenheid. De ondergrond, de bodem, het reliëf en de waterhuishouding liggen aan de basis van dit nog vrij gaaf bewaard Kempisch landschap.

De belangrijkste elementen van de oorspronkelijke structuur van het landschap zijn:

- de alluviale beekvalleien van Kleine Nete en Aa met hun bijbeken;
- de uitlopers van de Kempische heuvelrug;
- de landduinen en podzolbodems op de heuvelrug;
- het verspreid aanwezige veensubstraat in de beekvalleien.

De ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempische Heuvelrug' werd definitief aangeduid bij ministerieel besluit van 10 mei 2012. Conform het Onroerend-erfgoeddecreet wordt deze ankerplaats nu beschouwd als een 'vastgesteld landschapsatlasrelict'. Het behoud en beheren van deze kenmerken en waarden blijft de hoofddoelstelling.

Op 27 januari 2015 werd de ankerplaats 'Dal van de Kleine Nete tussen Nijlen en Grobbendonk' definitief aangeduid door de minister. Conform het Onroerend-erfgoeddecreet wordt deze ankerplaats nu beschouwd als een 'vastgesteld landschapsatlasrelict'.

Dit waardevolle gebied omvat de vallei van de Kleine Nete tussen Viersel, Nijlen en Eisterlee. Centraal lopen de Kleine Nete als typische laaglandbeek met meanderend patroon en parallel de Kleine Pulse Beek en Laak. Het Netekanaal is een belangrijk relict van de kanalisatiegeschiedenis van de Kleine Nete en vormt de overgang naar de voormalige vloeibeemden van het Viersels Gebroekt. Hier stromen ook de Molenbeek en Kleine Beek te midden van de graslanden. In de Netevallei liggen oude graslanden, afgewisseld met concentraties akkerland en verspreide bospercelen. Op de pleistocene donken in de vallei en op de overgang naar de gehuchten op de valleirand liggen verspreide hoeves. Het landschap getuigt van de intense relatie tussen beek en beekvallei en de wisselwerking tussen natuur en menselijke activiteit die verschillende landschapstypes heeft opgeleverd.

Volgende stappen

De omzetting van het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempense Heuvelrug' naar een erfgoedlandschap is gekoppeld aan de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de vallei van de Kleine Nete en Aa tussen Kasterlee en Grobbendonk in het kader van AGNAS. In dat GRUP zullen de landschapswaarden en kenmerken vertaald worden naar stedenbouwkundige voorschriften. Daarbij wordt afgestemd met de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrictlijngebied Graafweide-Schupleer.

De omzetting van het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Dal van de Kleine Nete tussen Nijlen en Grobbendonk' naar een erfgoedlandschap zal gekoppeld worden aan een GRUP voor het deel van de vallei tussen Albertkanaal en Lier ter realisatie van de projecten van het Sigmaplan.

3.6 Kempische Noordzuidverbinding

De N19 vormt een noord-zuidverbinding door de Antwerpse Kempen en verbindt de stedelijke gebieden Geel en Turnhout met de hoofdwegen E34 en E313. Op 10 juli 2008 besliste de Vlaamse Regering om de Kempense noord-zuidverbinding volgens het basistracé (N19g) aan te leggen (tussen Geel en Kasterlee).

Aan de keuze voor dit tracé werden enkele voorwaarden gekoppeld omdat de nieuwe weg negatieve effecten heeft op de natuur- en bosstructuur van de Kempische Heuvelrug en de vallei van de Kleine Nete en het landschap aantast. Daarnaast zijn er langs de Kleine Nete ook compenserende maatregelen voorzien om het verloren aandeel waterbergend vermogen en infiltratiecapaciteit (waterkwantiteit) te milderen.

Ter hoogte van de kruising N19g – Kleine Nete is door middel van afgraving een plas-draszone voorzien en de heraansluiting van een oude Netemeander. Zo wordt de vallei ter hoogte van de doorgang van de nieuwe N19g op een duurzame manier heringericht. Deze herinrichting van de vallei van de Kleine Nete sluit aan bij het ontwerp voor de dijkverplaatsing in de Watering De Zegge. Beide worden gecoördineerd vanuit de Vlaamse Milieumaatschappij.

De uitbreiding van het project van hermeandering langs de Kleine Nete ter hoogte van N19g in functie van mildering wordt in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) van de vallei van de Kleine Nete en Aa mee opgenomen.

3.7 Verwervingssubsidies strategisch project

Binnen elk strategisch project bestaat er de mogelijkheid om verwervingssubsidies aan te vragen voor het verwerven van constructies en gronden of om erfpachtovereenkomsten af te sluiten. Binnen de looptijd van het strategisch project van 3 jaar kan er maximum 500.000 € verwervingssubsidie verkregen worden. Deze subsidie is goed voor 40% van de verwervingskosten.

De mogelijkheid om verwervingssubsidies aan te vragen binnen het strategisch project werd met alle partners besproken tijdens verschillende Opvolgingscommissies.

3.7.1. Verwervingssubsidies 2019

Aan alle partners werd gevraagd om samen met de projectcoördinator en de trekkers op zoek te gaan naar opportuniteiten binnen het strategisch project. De voorstellen werden door de jury onder voorzitterschap van de gouverneur beoordeeld aan de hand van 4 criteria: functie/publiek karakter, strategisch karakter, financiële haalbaarheid en partnerschap. Op de Opvolgingscommissie van 18 juni 2019 werd in samenspraak met alle partners beslist om 2 kansrijke projecten voor eind oktober 2019 in te dienen bij het departement Omgeving met name, Pallieterland en Kasteelhoeve en omgeving. De verwervingsaanvragen worden bijgevolg ondersteund door alle partners van het strategisch project. De aanvragen werden op 30 oktober aan het departement Omgeving bezorgd.

Samenvatting van de 2 verwervingsvoorstellen:

- Perceel in Pallieterland te Lier: De aankoop van het perceel is noodzakelijk voor de realisatie van randstedelijk groen en conform de goedgekeurde visienota Pallieterland. Dit deelgebied wordt de groene long voor de inwoners en bezoekers van Lier waarin recreëren en natuurbeleving centraal staan. Om deze groene long te kunnen realiseren wordt via het GRUP 'Beneden-Nete' o.a. woonuitbreidingsgebied gewijzigd naar de functie gemengd openruimtegebied. Het kunnen verwerven van dit perceel is cruciaal om de inrichtingsplannen van dit deelgebied te kunnen realiseren. Dit perceel sluit aan bij de groep van percelen die reeds in eigendom zijn van de stad en het OCMW van Lier. Verwerving maakt het mogelijk om de inrichting in één beweging te kunnen doorvoeren, wat de inrichtingskwaliteit ten goede komt. Voor deze verwerving werd 19.600 euro verwervingssubsidie aangevraagd.

- Kasteelhoeve te Grobbendonk: De destijds verlaten en vervallen kasteelhoeve werd in erfpacht genomen met de bedoeling de site te redden van verder verval en te revitaliseren. De potenties van de site zijn, onder andere toeristisch-recreatief ontegensprekelijk erg groot, onder andere ook om uit te groeien tot een volwaardige en publieke poort voor het bestaande en toekomstige gebied Graafweide – Schupleer, momenteel in volle herontwikkeling in het bijzonder en voor de gehele vallei van de Kleine Nete in het algemeen. De toekomst van de site van de kasteelhoeve zal mede gericht zijn op de openstelling voor het publiek, het behoud en de verdere ontwikkeling van de natuur- en erfgoedwaarden, en het realiseren van een nieuwe functie in het gebouwenpatrimonium met respect voor de draagkracht en de waarden van het domein. Voor deze verwerving werd 217.000 euro subsidie aangevraagd.

GROBBENDONK

Minister steunt aankoop van hoeve d'Ursel

Het gemeentebestuur van Grobbendonk krijgt van Vlaams minister van Toerisme Zuhal Demir (N-VA) een subsidie van 217.000 euro voor de aankoop van kasteelhoeve d'Ursel en de omliggende bossen. "Een belangrijke stap in de realisatie van het toekomstproject voor de hoeve", meent schepen van Financiën Eric Van Meensel.

Alweer vijf jaar geleden ondertekenden de adellijke familie d'Ursel, het gemeentebestuur van Grobbendonk en de stichting Kempens Landschap een erfpachtvereenkomst. Toen al wer-

den plannen gemaakt om de hoeve een tweede leven te geven. Door het gebied in eerste instantie gewoon te huren, kochten de erfpachtnemers tijd om na te gaan of hun ideeën praktisch en financieel haalbaar waren.

"Ondertussen is beslist dat we ervoor willen gaan", weet schepen Van Meensel (N-VA). "De aankoopprijs bedraagt zo'n 900.000 euro, maar het bedrag dat we de voorbije jaren al hebben betaald aan huur mogen we daarvan aftrekken. De minister legt nu nog eens 217.000 euro bij, waardoor de aankoop haalbaar is. Het is nog wel geen uitgemaakte

De kasteelhoeve gaat een nieuw leven tegemoet. FOTO MARC PETERS

zaak of de gemeente alles alleen zal aankopen of in partnerschap met Kempens Karakter. Een deel van de omliggende bossen gaat in een latere fase naar Natuurpunt,

die het gebied ook zal beheren." Minister Demir steunt het project onder de noemer 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'. "De site in Grobbendonk zal een

toeristische poort vormen voor de vallei van de Kleine Nete met een educatieve onthaalfunctie, horeca-aanbod voor recreanten en bezoekers tijdens hun tocht, gemeentelijke musea, een zorgboerderij en enkele zalen voor plechtigheden door het gemeentebestuur, tentoonstellingen, culturele activiteiten en voor plaatselijke verenigingen."

De plannen om dit alles praktisch te realiseren kunnen nu aangezwengeld worden.

Suske Verhaegen is maar een van de Grobbendonkenaren die op het puntje van hun stoel zitten. Het is nog steeds de droom van de stichter van het Kempens Wielermuseum om een deel van zijn collectie wielermemorabilia in een gerestaureerde kasteelhoeve te kunnen tonen. (mph)

Krantenknipsel uit de GvA over aankoop van de kasteelhoeve

Over beide verwervingssubsidiedossiers die ingediend zijn in 2019 is meegedeeld dat deze zijn goedgekeurd.

3.7.2. Verwervingssubsidies 2020

Op de opvolgingscommissie van 20 mei 2020 werden nog 3 mogelijke dossiers voorgesteld. Deze 3 voorstellen werden door de jury onder voorzitterschap van de gouverneur beoordeeld aan de hand van 4 criteria: functie/publiek karakter, strategisch karakter, financiële haalbaarheid en partnerschap. 2 van de 3 voorstellen werden weerhouden door de jury:

- Percelen te Pallieterland in Lier: Verschillende deelgebieden in het Pallieterland buiten de ring van Lier worden (deels) ontwikkeld in het kader van sigmawerken. Verder is vormgegeven aan een speelbos binnen de ring. De verwerving van het terrein biedt mogelijkheden om de toegankelijkheid vanuit de omliggende wijken te vergroten. Bovendien kan zo invulling gegeven worden aan de creatie van grotere wandellussen en bijkomende speelnatuur. Voor deze verwerving werd 44.000 euro subsidie aangevraagd.
- Percelen in Graafweide-Schupleer te Vorselaar: In het kader van de natuurinrichtingsvisie van het natuurgebied Graafweide-Schupleer wordt getracht om de kern van het natuurgebied zo veel mogelijk te vrijwaren van (zachte) recreatie. In de omliggende gebieden echter wordt actief werk gemaakt van een uitbreiding van de mogelijkheden voor zachte recreatie. Verwerving van deze percelen zullen het de gemeenten Grobbendonk en Vorselaar, ism Natuurpunt, mogelijk maken om een voetgangersverbinding te creëren tussen de

Kasteelhoeve-site in Grobbendonk en de Schapenstal in Vorselaar. Op termijn zullen bovendien grotere wandellussen gemaakt kunnen worden. Voor verwerving van deze percelen werd 45.000 euro subsidie aangevraagd.

Het derde voorstel diende in eerste instantie verder te worden uitgewerkt door de jury. Bij een tweede beoordeling door de jury werd akkoord gegaan om in te dienen:

- Percelen stadsrandbos in Herentals: De stad Herentals heeft een bebossingsvisie opgesteld. Op een kaart is aangeduid welke percelen binnen de gemeentegrenzen van Herentals geschikt zijn voor bosuitbreiding of –compensatie. Bovendien heeft Herentals de ambitie om boscompensatie o.w.v. ontwikkelingsprojecten binnen de gemeente te houden. Enkele percelen gelegen tussen de Kleine Nete en het Kanaal Bocholt-Herentals ten oosten van de stadskern van Herentals zijn momenteel in handen van Umicore. Deze percelen kunnen een groene verbinding vormen tussen de vallei van de Kleine Nete en de bossen net ten zuiden van het kanaal, en zou zo ingeschakeld kunnen worden voor projecten waarvoor boscompensatie noodzakelijk is. Bovendien zou de ligging van dit stadsrandbos kansen bieden om stadsbewoners aan te trekken of zelfs om als toegangspoort te fungeren tot de Kleine Nete vallei of de Kempense Heuvelrug. De jury beoordeelde dit project als positief, echter een verdere uitwerking was noodzakelijk. Daarna zijn diverse stappen gezet: een verkoopsakkoord met Umicore werd bereikt, ANB en RLKGN werden betrokken in het uitwerken van een visie rond dit bos en de bosgroep en lokale partners werden bereid gevonden om mee te werken aan aanplantingsacties in de toekomst. Bij een tweede juryronde werd een gunstig advies gegeven om het dossier in te dienen. Voor verwerving van deze percelen werd 174.400 euro aangevraagd

Uitsluitel over de verwervingssubsidies van 2020 volgt in de loop van 2021.

Met de indiening van de 2 projecten in 2019 en de 3 projecten in 2020 is het maximum bedrag van 500.000 euro verwervingssubsidie aangevraagd.

3.8 Communicatie

Als overkoepelend intern communicatiekanaal wordt gebruik gemaakt van de opvolgingscommissie, de beleidsmatige stuurgroep met gemeenten, provincie Antwerpen, Vlaamse overheidsdiensten en het middenveld. Daarnaast is er het procesbeheercomité, een ambtelijke stuurgroep met de projectleiders van alle deelprojecten. De dagelijkse werking van het project gebeurt via het projectbureau en de verschillende stuur- en werkgroepen binnen de hefboomprojecten.

De website, www.kleinenete.be, die momenteel nog een ambtelijke invulling kent, zal uitgebreid worden en daarbij een meer publieke functie krijgen. Verder zal de communicatie naar externen gebeuren via persberichten, evenementen, gemeentelijke infokranten, facebook pagina's van alle partners, ...

3.8.1. Bezoeken gemeentebesturen

Na de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018 werden er verschillende nieuwe coalities gevormd in de partnergemeenten. Verschillende colleges van burgemeester en schepenen werden reeds bezocht om het strategisch project toe te lichten en de besturen te enthousiasmeren voor de

verschillende acties in hun gemeente. De reacties van de colleges zijn positief. Er blijkt een mooi draagvlak te zijn voor de lopende en toekomstige projecten.

3.8.2. Logo, huisstijl en website

Het communicatiebureau TAKK werd aangesteld om een logo, huisstijl en website te ontwikkelen. Alle producten zijn opgeleverd en in gebruik. Voor de website werd de input voor de verschillende projecten afgetoetst met de partners en doorgegeven aan het communicatiebureau TAKK. De verschillende thema's zijn: welkomspagina, 8 projectpagina's, informatieve pagina over de Kleine Nete, een pagina met wat er te beleven valt in de vallei van de Kleine Nete en een nieuwspagina.

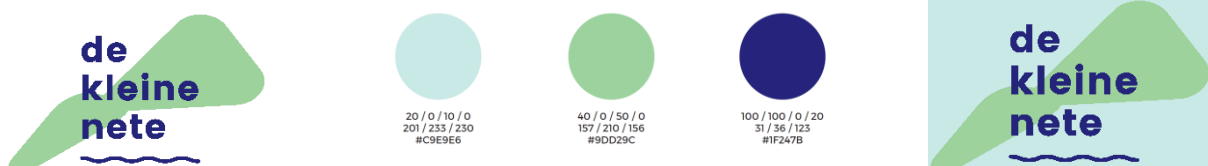
Het resultaat van de website is een evenwicht tussen het kenbaar maken van het partnerschap en hun acties in de vallei, het voor publiek uitnodigend maken van de vallei en haar omgeving en het openbaar stellen van documenten en verslagen van de opvolgingscommissie (OC).

Homepagina van de website www.kleinenete.be

De huisstijl Kleine Nete zal gebruikt worden voor:

- ✓ De communicatie van het strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'.
- ✓ De communicatie van het gebiedsprogramma 'Kleine Nete' van de provincie Antwerpen.
- ✓ De coördinatieopdracht Kleine Nete van gouverneur Cathy Berx. Binnen de coördinatieopdracht werd afgesproken dat alle projecten hun eigenheid behouden. Wanneer vanuit deze projecten gecommuniceerd wordt, wordt de eigen huisstijl van het betreffende project gebruikt en wordt het gemeenschappelijke logo ook vermeld.

3.8.3. Evenementen

Vanuit het strategisch project zullen er verschillende Netedagen georganiseerd worden waarbij de nadruk telkens op een ander hefboomproject zal liggen of waarbij 2 aangrenzende hefboomprojecten samen in de kijker gezet worden. Deze publieksactiviteiten bieden een uitgelezen kans om het strategisch project en de samenwerking met de verschillende partners zichtbaar te maken voor een breed publiek. Tijdens de Netedagen kunnen omwonenden en belanghebbenden de transformatie van de vallei aan den lijve ondervinden en ervaren op welke manier de verschillende acties een meerwaarde kunnen betekenen voor de (be)leefbaarheid van het open ruimte gebied.

1. Netedag 2018: Le Paige aan de Kleine Nete

Op 7 oktober 2018 werd de eerste publieke Netedag 'Le Paige aan de Kleine Nete' georganiseerd. Omdat er in Herentals al verschillende acties gelinkt aan het strategisch project werden afgerond of uitgewerkt (beheerplan Le Paige, afgeronde 1ste fase rivierherstelproject Hellekens aan de Kleine Nete, wandeling Natuurpunt en Natuurgidsen) werd gekozen voor het hefboomproject '5 Groenblauwe dooradering Herentals'.

Op de plechtige opening mochten we de volgende sprekers ontvangen: Cathy Berx (gouverneur provincie Antwerpen), Mien Van Olmen (schepen ruimtelijke ordening, milieu en groenvoorzieningen, monumenten en landschappen, landbouw en plattelandontwikkeling, stad Herentals), Bernard De Potter (administrateur-generaal van de Vlaamse Milieumaatschappij) en Jo Haentjens (afdelingshoofd Sportpromotie van Sport Vlaanderen).

Volgende activiteiten stonden op het programma:

- ✓ doorlopend: rondgang door domein Le Paige met kinderspeurtocht - wateronderzoekjes op kindermaat – infostanden
- ✓ om 14, 15 en 16 uur: architect Herman toont Le Paige
- ✓ om 14 en 15.30 uur: wandeling langs Spaans Hof naar rivierherstelproject Hellekens
- ✓ om 14 en 15.30 uur: natuur- en erfgoedwandeling - Tussen Abroek en Maasloop
- ✓ om 14, 15 en 16 uur: kindervertellingen met Mies en Moos Muis
- ✓ van 14 tot 17 uur: initiaties Stand Up Paddling (SUP) en kajakken op de Kleine Nete
- ✓ van 14 tot 17 uur: tentoonstelling Baboon! Eat Roots van Frédéric Castiau in het kasteel

Sfeerbeelden van de Netedag op 7 oktober 2018, domein Le Paige, Herentals

2. Netedag 2019: Pallieterland en Molternete

Op 22 september 2019 werd een tweede publieke Netedag georganiseerd. Daarbij werden de 2 hefboomprojecten 1 'Landschapspark Pallieterland en 2 'Vallei van de Kleine Nete tussen Molternetebrug en Lier' samen in de kijker zetten.

De Netedag bood een zeer uitgebreid programma met 40 activiteiten op 7 verschillende locaties (evenementenweide Lier, halte Sionsbrug, halte 't Oud Lier, halte jachthaven, Badhuis, Steenbeemden, watersportweide te Emblem en natuurweide te Nijlen). Op de infomarkten en tijdens de begeleide wandelingen (14 aangeboden wandelingen op 4 verschillende startplaatsen) werden de deelnemers geïnformeerd over het strategisch project en het onthardingsproject en het belang van natuur, water en onroerend erfgoed in de vallei.

Op de evenementenweide in Lier openden Cathy Berx (gouverneur provincie Antwerpen), Jan De Haes (gedeputeerde provincie Antwerpen), Frank Boogaerts (burgemeester, stad Lier) en Bernard De Potter (administrateur-generaal van de Vlaamse Milieumaatschappij) deze feestelijke dag. Ook ter hoogte van de watersportweide was er later op de dag een officiële opening van de roeiclub The Oar.

Voor de gelegenheid publiceerde de Vlaamse Milieumaatschappij een infokrant met uitleg over de meest relevante acties in het gebied tussen het Albertkanaal en Lier. Deze infokrant werd verspreid en toegelicht op de verschillende locaties.

Sfeerbeelden van de Netedag op 22 september 2019 in Lier, Ranst, Nijlen en Zandhoven

3. Netedag 2020: Graafweide - Schupleer

Voor de derde Netedag wordt het hefboomproject ‘Graafweide – Schupleer’ gekozen om de verschillende acties gelinkt aan het strategische project toe te lichten (Natuurinrichtingsproject, geïntegreerd beheerplan Kasteelhoeve, toeristisch-recreatieve ontsluiting). Deze Netedag zou een co-productie worden met het bestaande evenement Toeren om te Loeren (organisatie gemeente Vorselaar en Grobbendonk) en zou doorgaan op 20 september 2020.

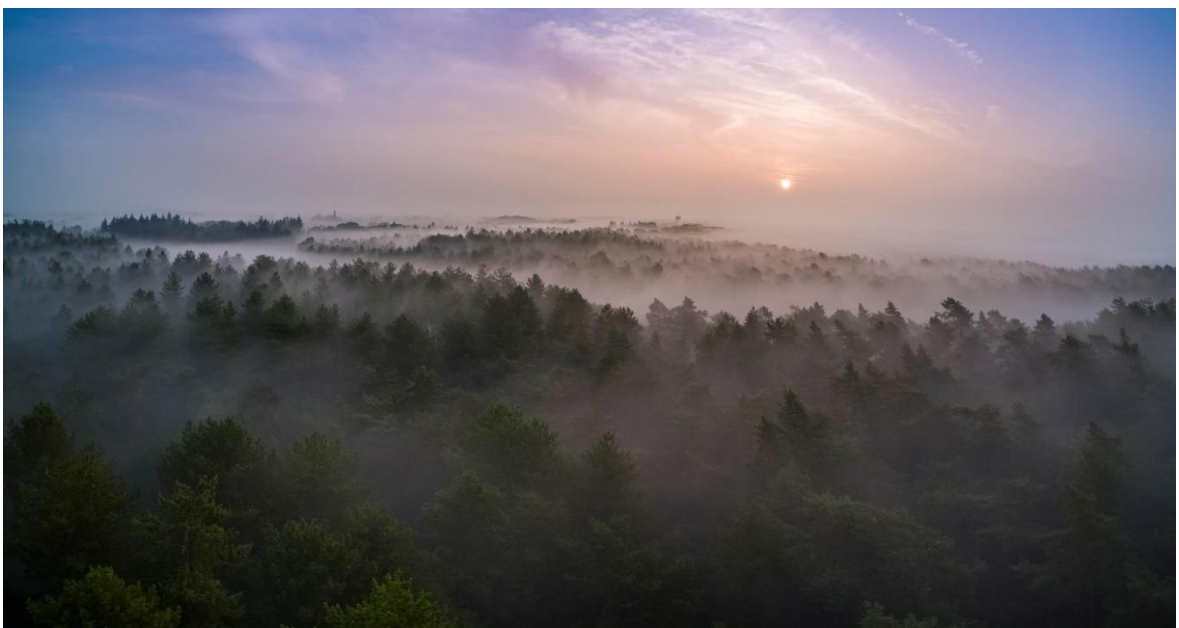
Op het programma stonden: een fietslus langs opmerkelijke plekken, gegidste wandelingen ism Natuurpunt, streekproducten, informatieve en educatieve bijdragen van VMM, VLM, Aquafin,... Ook was er reeds een akkoord bereikt om minister Zuhail Demir te mogen ontvangen om de nieuwe aanvraag van ons strategisch project officieel te overhandigen.

Door de dan geldende corona-maatregelen waren de gemeenten echter genoodzaakt om het evenement te af te gelasten.

3.8.4. Promofilm Kempense Heuvelrug

Om het bijzondere landschap rond de Vallei van de Kleine Nete en Aa zo dynamisch mogelijk in beeld te brengen is video hét medium bij uitstek.

Video is kort, krachtig en trekt de aandacht van verschillende doelgroepen. Daarom werd begin 2020 de opdracht gegund aan De Kijkhut om een promofilm van de streek te maken. De Kijkhut wordt gerund door een bioloog en filmmaker die reeds prachtig werk leverde voor o.a. Nationaal Park Hoge Kempen. De promofilm (+/- 2,5 minuten) wordt einde 2020 gelanceerd en wordt een samensmelting van indrukwekkende dronebeelden, trage overgangen en vluchtige shots. Verschillende types recreanten leiden ons van Retie tot Grobbendonk, langs de Kleine Nete en Aa en over de Kempense Heuvelrug. Uiteraard wordt extra aandacht besteed aan de unieke fauna en flora in het gebied. Hopelijk worden zo heel wat mensen warm gemaakt om het gebied enerzijds te komen ontdekken en anderzijds te blijven koesteren.

Enkele stills uit de promofilm

3.8.5. Alumnidag VRP-opleiding Regionale Gebiedsontwikkeling

Op 9 oktober 2020 werd een fietstocht georganiseerd door de vallei van de Kleine Nete. Een twintigtal oud-studenten van de opleiding Regionale Gebiedsontwikkeling fietsten van het station van Bouwel tot het station in Geel via de vallei van de Kleine Nete, met onder andere tussenstoppen aan de Kasteelhoeve in Grobbendonk, het Netepark in Herentals, de Hellekens, camping Korte Heide, de Zegge in Geel en het binnenstedelijk gebied van Geel met telkens een woordje uitleg van een aantal gidsen die actief zijn op het terrein. Deze uitstap, die coronaproof werd georganiseerd, kon op heel wat enthousiasme rekenen van de deelnemers

3.8.6. Bezoek Kubieke Ruimte aan de vallei van de Kleine Nete

Op uitnodiging van het Kubieke Ruimte vzw vonden op 4 oktober 2020 een dertigtal deelnemers hun weg naar Kasterlee en Herentals, voor een uitstap naar de vallei van de Kleine Nete en de Kempense Heuvelrug, georganiseerd door Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete.

Tijdens enkele lezingen en werd het Strategisch Project toegelicht, kennis gemaakt met de landschapsbiografie als methodiek toegepast op de Kempense Heuvelrug. Daarna volgde een gegidste wandeling over de Kempense Heuvelrug, gevolgd door een gegidst bezoek aan het centrum van Herentals met aandacht voor de groenblauwe dooradering en de lopende projecten in de binnenstad.

3.9 Nieuwe aanvraag strategisch project

In april 2021 loopt de subsidieperiode van het huidige strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete' af. Op de opvolgingscommissie van januari 2020 gingen alle partners akkoord om een nieuwe aanvraag uit te werken. Ter voorbereiding van deze nieuwe aanvraag werd een workshop georganiseerd op 21 januari 2020 om nieuwe kansen en knelpunten in de vallei op de kaart te zetten. We mochten ongeveer 60 geïnteresseerde partners ontvangen. Het projectgebied werd uitgebreid met de gemeenten Dessel en Retie waar de Bovennete's gelegen.

Op de workshop kwamen een aantal mogelijke overkoepelende acties voor het hele valleigebied naar voren naast specifieke acties in de verschillende deelgebieden. Er bleek ook een mooie spreiding van acties over de hele vallei.

De vallei-brede acties kunnen in een aantal thema's ingedeeld worden (vnl. bebossen en groenblauw dooraderen, verdroging en ontharden, herstellen bodemsysteem en het toeristisch/recreatief ontsluiten en verbinden). Er is een duidelijk draagvlak om met deze thema's aan de slag te gaan. Hiermee kan ook een belangrijke invulling gegeven worden aan de Vlaamse beleidslijnen.

Dit nieuwe Strategisch Project kreeg als titel 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'. De focus van dit nieuw Strategisch project zal nog meer op effectieve realisaties. Er wordt gewerkt rond 4 klimaatprogramma's:

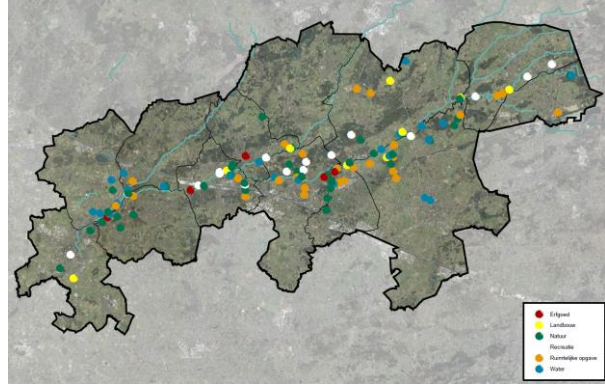
- Klimaatprogramma 1: Aanpakken verdroging en ontharden
- Klimaatprogramma 2: herstellen bodemsysteem
- Klimaatprogramma 3: bebossen en groenblauw dooraderen
- Klimaatprogramma 4: Ontsluiten en verbinden

Er kwamen drie focusgebieden naar voren waarbinnen verschillende ruimtelijke uitdagingen in het bijzonder samenkomen:

- Focusgebied 1: Bollaak
- Focusgebied 2: Olens broek
- Focusgebied 3: de Bovennetes

Workshop Strategisch project KN II

Verskillende acties uit workshop KN II

De aanvraag van het nieuwe strategisch Project werd uitgeschreven en ingediend in juli 2020. Op 2 oktober 2020 vond het jurymoment plaats waar het nieuwe Strategisch Project mondeling werd toegelicht door de projectcoördinator samen met Bram Abrams, arrondissementscommissaris van het kabinet van Gouverneur Cathy Berx.

Het nieuwe Strategisch Project werd goedgekeurd via een Ministerieel Besluit van 19 december 2020 en gaat van start op 1 mei 2021.

In de aanloop naar dit nieuw Strategisch Project zijn per klimaatprogramma en per focusgebied reeds werkgroepen opgestart om een vliegende start te nemen bij aanvang van het Project. Per klimaatprogramma zijn een aantal concrete ambities gedefinieerd. Samenwerking met de lokale besturen is van essentieel belang voor het welslagen van dit project. Daarom werden reeds bilaterale overlegmomenten opgestart met de medewerkers van de lokale besturen. Verder is er een kick off-workshop gepland op 11 mei 2021, samen met de lokale besturen en de stakeholders van dit project.

3.10 Toeristisch onthaalplan Vallei van de Kleine Nete

De provincie Antwerpen werkt momenteel aan een toeristisch onthaalplan rond de Vallei van de Kleine Nete. In dit onthaalplan wordt een bovenlokale visie uitgewerkt rond toerisme in de vallei, waarvan de uitvoering van de acties gepland zijn in de komende jaren, binnen het vervolg-Strategisch Project bij goedkeuring ervan. De opdracht bestaat er in om het bezoekersperspectief centraal te stellen, kwaliteit te bepalen en bewaken, het eindresultaat vermarkten en promoten, routestructuren, opzetten, poorten selecteren, ... Hierin zijn een aantal hefboomactiviteiten gedefinieerd:

- Stoer stappen
- Actieve waterbeleving
- Logeren dichtbij de natuur
- De pure Kempense Keuken

- Fietsen blijft uiteraard ook belangrijk

De prioritaire doelgroepen hierbij zijn

- Gezinnen met schoolgaande kinderen
- Empty nesters

Op 13 november vond een workshop plaats waarin de verschillende actoren binnen de vallei (lokale besturen, sectororganisaties, regionale landschappen, ...) werden betrokken bij de visievorming van het onthaalplan. Het onthaalplan zal in Q2 van 2021 gefinaliseerd worden.

4. Globaal overzicht stand van zaken

In april 2018 ging de projectcoördinator van start. Gelet op het groot aantal partners en de diversiteit van het projectgebied werd er de eerste maanden van het project volop kennis gemaakt met de verschillende contactpersonen en met het projectgebied. De projectcoördinator organiseerde daarvoor overlegmomenten en terreinbezoeken.

De oorspronkelijke projectcoördinator heeft zich gedurende de 2 eerste jaren van het Strategisch Project geëngageerd voor het project, en is nadien terug aan de slag gegaan bij haar eigenlijke werkgever, zoals oorspronkelijk was afgesproken. Vanaf juni 2020 wordt ze vervangen door de nieuwe projectcoördinator. In de eerste maanden werd door de nieuwe projectcoördinator kennis gemaakt met de verschillende contactpersonen en het projectgebied. Dit gebeurde voor een groot deel via online overlegmomenten, wegens de geldende corona-maatregelen. Ook werden terreinbezoeken gepland met de verschillende trekkers van de hefboomprojecten. Verder werden lopende zaken overgedragen en ondersteunde de nieuwe projectcoördinator bij uitschrijven van de aanvraag voor het nieuwe Strategisch Project, de verwervingssubsidiedossiers, subsidies Natte Natuur, enz.

Onderstaande geeft een algemeen overzicht van de uitgevoerde acties en een indicatie van de volgende te zetten stappen. Bovendien werd er de voorbije periode volop geïnvesteerd in functie van het realiseren van verschillende acties en doelstellingen van het strategisch project. Een lijst van toegekende subsidies en investeringen is terug te vinden in bijlage 1.

4.1 Landschapspark Pallieterland (trekker: stad Lier i.s.m. Regionaal Landschap Rivierenland en ANB)

Het hefboomproject beoogt de geïntegreerde ontwikkeling van de open ruimte in de vallei van de Beneden-Nete in Lier waarbij doelstellingen op vlak van beveiliging tegen overstroming en natuurontwikkeling vanuit het Sigmaphan, behoud van onroerend erfgoed en randstedelijk groen (speelbos en volkstuinten) binnen één landschapspark Pallieterland gerealiseerd worden.

Reeds gezette stappen:

- ✓ Grondenstrategie
 - Een grondenstrategie wordt uitgewerkt om het aankoopbeleid van de stad Lier binnen Pallieterland te bepalen.
- ✓ Speelbos

- Opstart van een participatietraject en inrichtingsplan voor de inrichting van een speelbos en volkstuinten binnen de ring van Lier;
- Op de infomarkt die georganiseerd werd naar aanleiding van het GRUP Beneden-Nete en het Sigmaplan werd ook het landschapspark Pallieterland (LSP) voorgesteld. Er was een deelname met infostand over het strategisch project en over het LSP Pallieterland met mogelijkheid participatie in ontwerp van het speelbos;
- Opmaak ontwerpschets inrichting speelbos met alle input uit het participatietraject. De inrichting van het speelbos wordt mogelijk gemaakt door de subsidie 'Natuur in je buurt' (250.000 €);
- 10/04/2018: start bevraging jeugd + opruimactie + speelpleinwerking 'De speelmicroob en Stuw Lier';
- 16/04/2018: plannen worden voorgelegd aan jeugdraad Lier met oog op inspraak;
- 03/05/2018: overleg tussen projectpartners rond ontwikkeling speelbos en volkstuinten;
- 3/12/2018: overleg 1 veiligheidscontrole speelbos: noodzaak veiligheidskap; toewijzing taken en inplannen veiligheidskap; korte bespreking ontwerpschets speelbos;
- Rondgang 1 veiligheidskap om zieke essen te markeren (zichtbaar herfst/winter) ism boswachter ANB;
- Beheerwerken speelbos (vervolg: knotten wilgen, kappen populierenrij, bramen verwijderen, ...);
- Offerteaanvragen en inrichtingswerken speelprikkels speelbos (speelelementen en onthaal);
- Veiligheidscontrole 2 speelbos uitvoeren;
- Terugkoppeling ontwerp schets naar partners;
- Aanbrengen speelelementen;
- Aanbrengen bebording speelbos: speelzone en spelregels;
- Start beheer/onderhoud- en veiligheidswerken (kappen zieke essen, vrijmaken locatie wilgentunnel, aanplant natuurlijke afscheiding van meidoorn als grens van het speelbos, opruimen stormschade) door Polder van Lier);
- Aanvraag kapmachtigingen voor populierenrij ikv beheer van knotwilgen;
- Overleg 2 en rondgang 2 veiligheidscontrole speelbos; beslissing om veiligheidsredenen alle essen preventief te kappen en kunstmatig te verjongen met andere boomsoorten;
- Opstellen plan met locatie zieke essen en aanvraag van noodkapvergunning;
- Uitvoering noodkap na schoontijd door Polder van Lier;
- Opstellen herbepantingsplan ism Bosgroep Antwerpen-Zuid;
- Finale terugkoppeling van het opgestelde plan naar jeugdraad Lier;
- Aanvraag wijziging bosbeheerplan OCMW Lier bij ANB in kader van inrichting, goedgekeurd;
- Opstellen en uitsturen van de offertevraag voor het maken en plaatsen van de speelaanleidingen en gunning van de werken aan Onetwotree boomverzorging (RLRL);
- Terreinbezoeken met Onetwotreeboomverzorging, Polder van Lier en stad Lier om prioriteiten te bepalen voor realisaties tegen de Netedag in Lier (22/09) en locaties van de speelaanleidingen te bepalen inspelend op lopend bosbeheer;
- Opstellen en uitsturen van de offertevraag voor het maken en plaatsen van houtsculpturen en gunning van de werken aan Arboleo houtsculpturen;
- Inrichting van het speelbos met een eerste deel speelaanleidingen en infrastructuur, namelijk: 2 takkentijs, reuzenmikado, hoogteparcours, evenwichtsparcours met stelten en boomstammen, boomstambank, 1 picknickbank, natuurlijke fietsenstalling en toegangspoort;

- Officiële opening van het speelbos op de Netedag van 22/09/2109;Knotten van knotwilgen en kap van rij populieren (i.f.v. knotwilgenbeheer) op het pad grenzend aan de Netedijk door Natuurwerk;
- Afwerking kap- en opruimwerken van het zieke essenbestand door Polder van Lier ;
- Offertevraag en gunning voor ondersteuning van Polder bij uitvoeren van kap- en opruimwerken – gunning aan Natuur-en landschapszorg en houthakker.be;
- Opmaak finale versie van het beplantingsplan i.s.m. Bosgroep AntwerpenZuid;
- Voorbereiding plantdag (zoeken partnerschool, bestellen plantgoed, offertevraag en gunning boren plantgaten, voorzien bedankje (hapje, drankje, cadeautje), organisatie persmoment;
- Plantklaar maken van het terrein (boren van plantgaten) door Natuurwerk;
- Plantdag 20/02 door school Klimop, RLRL, Bosgroep Antwerpen Zuid, stad Lier;
- Offertevraag en gunning plaatsing kastanjehekwerk ter bescherming van aanplant tegen spelende kinderen;
- Inrichting van het speelbos met een tweede deel speelaanleidingen en infrastructuur, namelijk: klimhut, vertelhoek, wilgentunnel en resterende picknickbanken;
- Plaatsing houtsculpturen (uil, specht, konijn, eekhoorn en ree).
- Beheerplan opgemaakt
- Beheerwerken nieuwe aanplant en wilgenhutten vrijstellen.
- Beheerwerken bestaand bos en bosrand dunning in januari 2021.
- Infobord in aanmaak (ism RLRL en stad Lier)
- Bestek voor infrastructuur gehele Landschapspark opgemaakt, nog uit te sturen naar gepaste grafische bureau's

✓ Volkstuinen

- Voor de volkstuintjes werd een subsidie van 15.000 € bekomen bij de Vlaamse Landmaatschappij;
- In 2018 werd een offerte voor begeleiding nieuwe volkstuintersgroep opgesteld en uitgestuurd. CBS Lier nam geen beslissing voor participatieve begeleiding volkstuintproject o.b.v. offerte-aanvragen en vergelijkend verslag (ingediend: Velt, TuinHier, Blenders). De offerteaanvragen worden beschouwd als marktbevraging en werden als input gebruikt worden voor een nieuwe aanbesteding;
- In 2019 werd een nieuwe, gedetailleerde prijsvraag voor volkstuintbegeleiding opgemaakt: Velt vzw en TuinHier vzw dienden in. Offertes en interpretatie werden bezorgd aan Stad Lier voor de selectie op CBS. CBS gunde op 24/06/2019 de opdracht aan Velt vzw. De gevraagde dienstverlening bevat een voorbereidende fase en twee teeltseizoenen, start op 2 september 2019 en eindigt op 30 november 2021. De opdracht bestaat uit:
 - Medeorganisatie infoavond opstart nieuwe volkstuint;
 - Deelname aan en organisatie van overleg met projectpartners en volkstuinters;
 - Lesgeven: basiscursus ecologisch tuinieren;
 - Praktijkdemonstraties en -begeleiding in de volkstuint;
 - Organisatie referentiebezoek;
 - Adviesverlening.

Eerste overleg met Velt vzw, RLRL en Stad Lier op 9/9/2019. Presentatie aanpak Velt aan CBS Lier op 23/9; Gelet op de juridische procedure m.b.t. de pachtopzeg, kon de opstart van het project pas starten na de uitspraak van de vrederechter. Op 13-2-2020 werd een vonnis geveld die de pacht opheft. Er werd beroep aangetekend waardoor het project opnieuw vertraging oploopt. Uitspraak verwacht in de loop van 2021. Stad Lier moet signaal van hoogdringende realisatie geven

✓ Acties omgeving PIME

- Overleg tussen Provinciaal Instituut voor Milieueducatie (PIME) en Provinciale Groendomeinen Regio Mechelen (PGRM) (beheerder van groendomein Rivierenland) over de verdere ontwikkeling van de zuidelijke punt van Pallieterland als groene start- en verpoosplek;
- Overleg met Toerisme Provincie Antwerpen, tussen Provinciaal Instituut voor Milieueducatie en Provinciale Groendomeinen Regio Mechelen en Regionaal Landschap Rivierenland over de mogelijkheden om een onthaalpoort te maken aan het PIME;
- Realisatie verbindingspad door PGRM in overleg met De Vlaamse Waterweg;
- Overleg met Vlaamse Waterweg, stad Lier, PIME en PGRM over fietsbrug tussen de Beneden-Nete en het Netekanaal ter hoogte van PIME.

✓ Sanering Neteland

- Heropstart overleg gesloten voormalige stedelijke stortplaats;
- Beslissing tot aanstellen van een studie bureau voor het verdere bodemonderzoek op de site van PIME, zodat uitsluitel gegeven kan worden over de afbakening en ernst van de verontreiniging;
- Onderzoek perimeter is reeds gebeurd, bijkomend onderzoek is noodzakelijk omdat de vervuiling buiten de perimeter loopt. Het bodemonderzoek werd na aanbesteding toegewezen.

✓ Verwervingssubsidiedossiers

- Voor het hefboomproject rond Pallieterland werd zowel in 2019 als in 2020 verwervingssubsidie aangevraagd. Deze worden besproken onder *3.7 Verwervingssubsidies*

Volgende stappen (wordt in de toekomst verder opgevolgd vanuit Provincie Antwerpen en Regionaal Landschap Rivierenland):

✓ Speelbos

- Eventueel aanbrengen educatieve plaatjes bij de houtsculpturen;
- Plaatsing houtsnippers rond klimhut (bij drogere omstandigheden van de bosgrond);
- Risico-analyse en keuring van het speelbos;
- Opening speelbos met publieksactiviteit (speeldag) – datum nog te bepalen;
- Opmaak beheerplan voor speelbos.

✓ Volkstuinen

- Start begeleidingstraject nieuwe volkstuinen: infoavond, evaluatie kandidaat-volkstuiniers, cursus ecologisch tuinieren,...;

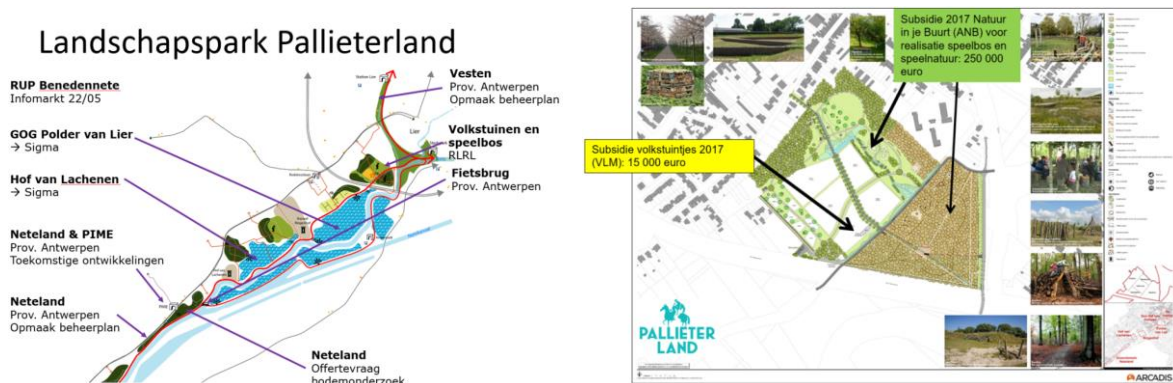
- Offerteaanvragen en inrichtingswerken nieuwe volkstuinen 'Den Hof van Pallieter' (grondwerken, aanplantingen);
- Start bewerken volkstuinpercelen met nieuwe volkstuiniersgroep; planning was voorzien voor najaar 2020;
- Op vraag van het college wordt onderzocht of er in dit deelgebied ruimte is voor een hondenloopweide;
- Er is de intentie om de recreatieve infrastructuur binnen Pallieterland volledig af te stemmen met de eigenaren.

✓ Acties omgeving PIME

- Verder uitwerken PIME als mogelijke toeristische onthaalpoort. Dit is opgenomen in de opmaak van het onthaalplan.

✓ Sanering Neteland

- Het bodemonderzoek wordt in 2020 ingepland.

links: Verschillende lopende acties in Pallieterland; rechts: detail van het speelbos en de volkstuinen

4.2 Vallei van de Kleine Nete tussen Molternetebrug en Lier

Tussen het Albertkanaal en Lier vormen de Kleine Nete, het Netekanaal en de Molenbeek-Bollaak samen een effectief overstromingsgevoelig valleigebied van ongeveer 6 km lang en 1 km breed. In dit valleigebied ontwikkelde zich in de loop der jaren een sterk gefragmenteerd recreatielandschap met kunstmatige vijvers en weekendverblijven, ophogingen allerhande... De vallei ligt hier op de grens van verschillende gemeenten zodat er nood is aan een bovenlokale aanpak van de knelpunten in het gebied. Een grensoverschrijdende visie en gecoördineerde herinrichting bieden enorme kansen om (1) heel wat extra waterberging te realiseren in het valleigebied (hermeandering Molenbeek-Bollaak), (2) bijkomende natuurwaarden te creëren (oa zomerklokje) en (3) het gebied beter te ontsluiten op het vlak van recreatie.

Reeds gezette stappen:

- ✓ Algemeen

- Organisatie van een workshop waarbij aan de hand van 'Visionary' input werd verzameld voor de opmaak van een gebiedsvisie;
- Opmaak van een gebiedsvisie en afstemming met de verschillende partners;
- Goedkeuring visienota door de leden van de Opvolgingscommissie;
- Goedkeuring visie door de verschillende bestuursniveaus;
- Halfjaarlijkse werkgroep over de thema's water, natuur, weekendverblijven en toerisme;
- Subwerkgroepen naar aanleiding van specifieke thema's/projecten.

✓ Extra waterberging creëren

- Opmaak inventaris van het gebied in hoofdlijnen met ook weergave oppervlakten; er zijn een tiental permanente bewoningen in de zone; het merendeel van de particuliere percelen zijn visvijvers en/of weekendverblijven heel wat in slechte staat;
- Overleg met handhavingsinstanties over de aanpak van bouwovertradingen (weekendverblijven en uitgegraven vijvers) in het projectgebied;
- Opmaak instrumentenlijst voor het verwerven van af te breken weekendverblijven in functie van de hermeandering van de Molenbeek-Bollaak gelegen in overstromingsgebied; mogelijkheden zijn handhaving, verhogen taks 2de verblijf, overlasttaks, leegstand, verwaarlozing, verkrotting, afval, voorkooprecht, ...;
- In toepassing van het stand-still principe engageren de partijen met handhavingsbevoegdheid zich om actief oog te hebben voor nieuwe en recente (jonger dan 10 jaar) inbreuken, en hierbij telkens hun handhavingsbevoegdheid consequent uit te oefenen;
- De gemeenten engageren zich om zeer rigoureuus om te springen met aanvragen tot vermoeden van vergunning met betrekking tot constructies die niet in overeenstemming zijn met de hier goedgekeurde visie;
- Departement Omgeving Afdeling Handhaving engageert zich om een gebiedsgericht handhavingstraject te starten in dit projectgebied. Een dataaag met prioritering van de te handhaven percelen werd medio 2020 overgemaakt aan de Afdeling Handhaving. Afdeling Handhaving heeft in het najaar van 2020 het handhavingstraject opgestart op grondgebied van de gemeenten Lier, Nijlen en Zandhoven. Begin 2021 loopt het handhavingstraject op grondgebied van de gemeente Ranst. Hierbij is er nauw overleg tussen Departement Omgeving, ANB, gemeenten,... ivm de laatste stand van zaken en vragen ivm enkele concrete dossiers. Meerdere eigenaars hebben na ontvangen van de brief van afdeling Handhaving hun perceel verkocht aan de terreinbeherende verenigingen.
- De gemeente Ranst verhoogde vanaf 1 januari 2020 de taks 2de verblijven op haar grondgebied van 250 euro/jaar naar 1000 euro/jaar. Dit betekent een gelijkschakeling met de omliggende gemeenten.
- Indiening en goedkeuring van het proeftuinproject 'Ontharding en waterberging in de vallei van de Kleine Nete tussen Molternetebrug en Lier' (subsidiebedrag van 250.000 €) met vooropgestelde doelstelling het afbreken van weekendverblijven en een reconversie naar natuurgebied (+/- 10 ha). Het eerste terreinbezoek vond plaats op 27/2/2019; afronding van het begeleidingstraject voor dit project met het onthardingsforum van 5 maart 2020. De vallei van de Kleine Nete werd als voorbeeldproject opgenomen en gecommuniceerd¹;
- Natuurpunt heeft reeds een groot aantal weekendverblijven aangekocht, de bouwwerken afgebroken en de vijvers gedempt.

¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/vlaanderen-breekt-uit-homepagina>

- Er werd een oplisting gemaakt van de prioritair te verwerven percelen, zodat bij toekomstige oproepen rond blue deal /natte natuur of bij vrij komen van bepaalde percelen snel kan geschakeld worden.
- Via de subsidie-oproep “Hefboomprojecten Natte Natuur” werd via de gemeente Ranst subsidie aangevraagd voor de aankoop van enkele percelen met een totale oppervlakte van 8000 m², ter creatie van natte natuur met extra waterberging en structuurherstel langs de Molenbeek-Bollaak. Het studiebureau Sweco werkt momenteel een inrichtingsplan uit met structuurherstel voor de Molenbeek-Bollaak binnen het dienstenbestek Kleine Nete. Hierbij wordt ook de zone afwaarts Emblem-brug deels heringericht naar waterberging.
- Update hydrologische studie Kregelbeek. Toelichting hydrologische studie op WG hefboomproject van 25/01/2021. Hier werd afgelijnd welke nieuwe scenario's zullen worden doorgerekend in 2021 ifv droogteproblematiek langsheen de waterloop. Afstemmen lopende omgevingsvergunningsaanvragen in het dossier op de doelstellingen inzake natte natuur en waterberging.

Tijdens de looptijd van het strategisch project werden in het gebied 27 percelen verworven met een totale oppervlakte van 26,3 ha. Voor 2 percelen is het aankoopdossier lopend (fase mondelinge overeenkomst). Het handhavingstraject, dat loopt van najaar 2020 – voorjaar 2021, heeft tot dusver beweging gebracht in een 10-tal dossiers welke verder onderhandeld worden met de terreinbeherende verenigingen.

✓ Bijkomende natuurwaarden creëren

- Uitvoering verkennend bodemonderzoek door het Provinciaal Instituut voor Hygiëne in opdracht van de gemeente Ranst ter hoogte van gronden gelegen in het Habitatrichtlijngebied. Daaruit bleken bepaalde parameters verhoogd alsook de aanwezigheid van ondoordringbare objecten;
- Overleg met OVAM en de gemeente over een oriënterend bodemonderzoek (OBO) in het Habitatrichtlijngebied. Het OBO moet uitgevoerd worden vóór de PSN-subsidieaanvraag om bijkomende natuurwaarden te creëren;
- Op de site Goormans werd ingezet op handhaving van het RUP ‘Site Goormans’ zowel voor de aspecten milieu als stedenbouw. De eigenaar werd via ingebrekestellingen op de hoogte gebracht. In februari 2020 is de familie Goormans informeel in overleg gegaan met de gemeente Nijlen over een mogelijke verkoop van de site gelegen in natuurgebied. De verschillende partners hadden een overleg over de mogelijke nabestemming van deze site. De Vlaamse Waterweg heeft de gronden laten schatten en maakte een eerste schatting van de kosten voor de sloop van het gebouw op. Er is een mondelinge overeenkomst tussen de eigenaar en de De Vlaamse Waterweg voor de aankoop van de site; De gronden werden inmiddels verworven door De Vlaamse Waterweg.
- Indiening (15/05/2019) proefproject ontharding 2de oproep ‘Verwijderen van steenpuin en waterberging in de vallei van de Kleine Nete tussen Albertkanaal en Lier’. Dit project werd niet weerhouden. Er werden budgetten gevraagd voor de restfinanciering van volgende dossiers:
 - Site Zomerklokje: wegnemen van vervuild steenpuin op 1,5 ha – 34.200 m³ extra waterberging – inrichten als 6430 (zoomvormende ruigte met zomerklokje) habitat. Zomerklokje is een rode lijst soort waarbij de verspreiding beperkt is tot de vallei van de Kleine Nete en Grote Nete;
 - Site Goormans: verwerving van site door de Vlaamse Waterweg (op 29/04/2019 werd een mondeling akkoord bereikt met de eigenaar). Verwijderen van 2000 m² bedrijfsgebouwen en 4200 m² betonverharding. Ambitie vanuit de projectpartners om de site als toekomstige onthaalpoort Molternetebrug in te richten.

- Voor volgende dossiers werd een PSN-subsidie Natuur aangevraagd bij ANB. Hiertoe werd een klaverbladfinanciering tussen de verschillende partners uitgewerkt. Beide PSN-subsidiedossiers werden goedgekeurd.
 - Site Viersels Gebroekt: Deze site ligt centraal binnen het natuurgebied Viersels Gebroekt. Dit natuurgebied kende een belangrijke impuls vanuit het Life+ project Kleine Nete (2011-2016) en vormt een belangrijke schakel in de waterberging langsheen de Molenbeek-Bollaak en zijlopen zoals de Klein Beek en de Tappelbeek. De projectindieners voor dit dossier is Natuurpunt. Overige partners die wensen bij te dragen in dit project zijn De Vlaamse Waterweg, provincie Antwerpen en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM);
 - Site Zomerklokje: Deze site ligt ten noorden van de Dorpsbeek en het Netekanaal. Met dit project wordt habitat voor het Zomerklokje gecreëerd (abiotiek is grotendeels beperkt tot de vallei van de Kleine Nete van Albertkanaal tot Lier). De projectindieners voor dit dossier is het Regionaal landschap De Voorkepen. Ook de gemeente Ranst draagt financieel bij om dit project te verwezenlijken. Natuurpunt is projectpartner in dit dossier;
- Op 31 januari 2020 vond overleg plaats met OVAM om af te toetsen of zij kunnen bijdragen aan het opkuisen van illegale stortingen en ophogingen in de vallei. OVAM kan enkel optreden wanneer dit valt onder de toepassing van het bodemdecreet (humaantoxicologisch of ecotoxicologisch risico); asbestpremies kunnen wel ingezet worden.

VIERSEL

Opgehoogd terrein wordt weer afgegraven om waterbufferend vermogen te vergroten

Vlaams Gewest pompt 735.000 euro in Viersels Gebroekt

Vlaams minister van Natuur Zahal Demir (N-VA) maakt 735.725 euro vrij om de natuur in de Kleine Netevallei te herstellen. Een flink deel gaat naar het Viersels Gebroekt, waar een opgehoogd terrein van zo'n drie hectaren weer wordt afgegraven om het waterbufferend vermogen te vergroten.

De financiële steun uit Vlaanderen moet voor een stukje Europese topmanuur zorgen. "Hutje plantensoorten die er als leefgebied dienen voor heel wat opzichte diersoorten, worden hersteld door afgravingen van ophogingen in de Kleine Netevallei in Viersel", zegt Vlaams minister Demir. "De subsidies moeten aantonen hoe bepaalde ingrepen snel resultaten kunnen opleveren om de natuurdoelen die aan Vlaanderen zijn opgelegd door Europa, te halen."

Concreet gaat Natuurpunt Beheer in Viersel een opgehoogde zone in de Kleine Netevallei afgraven om zoemsommende ruitje vegetatie te herstellen. Ook het landschap zelf en verschillende beken zullen worden aangepakt. De Molenbeek wordt aangebracht op de Kleine Beek en de historische bedding wordt uitgegraven. Met een schuin talud wordt een

extra leefgebied gecreëerd voor de aanwezigste dieren zoals de blauwborst en de roerdomp. Ook wat oude koertj wordt afgebroken.

Steeds meer wandelaars

"In april hebben we deze aanvraag voor projectsubsidies gedaan", vertelt Wout Opdekamp van Natuurpunt. "Het is niet de eerste keer dat we steun voor dit project aanvragen. Vorige maand kregen we de bevestiging dat de aanvraag werd goedgekeurd. Het gaat om een opgehoogd terrein dat we al in 2018 hadden gekocht. Als je aan de Nalensesteenweg met je rug naar de brug over het Netekanaal staat, gaat het om het perceel aan de rechterzijde tegenover de betonnen beekbrug. Aan de linkerzijde ligt het knuppelpad."

Ner geen 750.000 euro is een enorm bedrag, maar dekt toch nog niet alle kosten. "Het gaat om een ophoging van 28.000 kubieke meter grond", zegt Opdekamp. "Volgens een schatting die we lieven uitvoeren kost het afgraven tot het oorspronkelijk valleiveau 1,2 miljoen euro. Gelukkig konden we afspraken met de waterloophouders en de gemeen-

Wandelaar Emmanuel Stessel op het vlonderpad. "Ik kom hier graag watervogels spotten." ©2020 OVAM

te maken om mee te helpen."

In de onmiddellijke omgeving zullen ook nog wat weekendverblijven vernatuerlijkt worden. Dit voorjaar stond het gebied helemaal blank, maar door de droge zomer kan je zelfs nu nog probleemloos naast het knuppelpad lopen, terwijl er meestal in no-

vember ook al water staat. Sinds de coronacrisis, trekt het natuurgebied nog meer wandelaars. Zo truffen we er maandag Emmanuel Stessel uit Lier op het knuppelpad. "Ik wandel graag al eens wat verder van huis, zoals in het Vrieselhof of het park van Schildehof. Het Viersels Gebroekt is een van

mijn favorieten om watervogels te spotten op de kreken. Ik wandel graag in een bos, maar eigenlijk nóg liever op een open terrein zoals hier met wetdoo vergezichten. Dus ik kan alleen maar toejuichen dat er hier Vlaamse oerrien worden ingepompt."

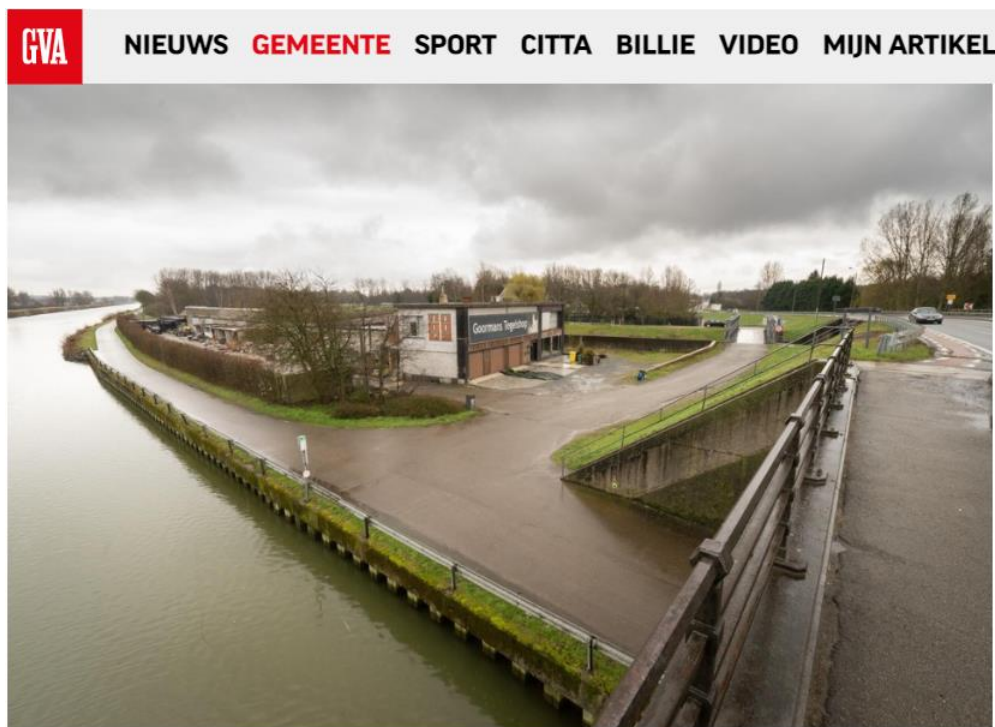
KRISTIN MATTHEYSSEN

Krantenknipsel uit GvA over toekenning PSN-subsidies

✓ Recreatieve ontsluiting

- De gemeente Nijlen beschikt over een Masterplan 'Open Ruimte Perspectief' dat zeer mooi werd uitgewerkt en als voorbeeld kan dienen voor de andere gemeenten binnen het strategisch project;
- Toelichting onthaalpoorten plan van aanpak door TPA op 28/05/2019; start opmaak onthaalvisie door TPA voor de hele vallei;
- Er wordt momenteel een inventaris opgemaakt van mogelijke recreatieve verbindingen en instappunten voor het gehele gebied;
- Toelichting project 'Samen op pad' (ORIOM²) met focus op specifieke doelgroep en uitrol partners (WG 10/02/2020);
- Vooroverleg inrichting site Goormans en herlocalisatie visvijvers naar Heirbeemdenweg tussen DVW, ANB, gemeente Nijlen en bekkensecretariaat. Toelichting volgt op OC 12/01/2021 en WG hefboomproject 25/01/2021.
- Aanstellen studie bureau door ANB en opmaak inrichtingsvisie (Design and Build studie) thv verruimde perimeter Sigma Varenheuvel-Abroek, Molternetebrug, Heirbeemdenweg. Overleg recreatieve inrichting toekomstige onthaalpoort met partners.

https://www.gva.be/cnt/dmf20210319_94771975

In dit stuk zal de natuur vrij spel krijgen. — © Gemeente Nijlen

Site Goormans maakt plaats voor groene poort naar vallei Kleine Nete

Nijlen - Er is een akkoord over de verkoop van de site Goormans op de Broechemsesteenweg in Nijlen. Die wordt voor een deel eigendom van de Vlaamse Waterweg. De gebouwen worden er afgebroken en de natuur zal er vrij spel krijgen.

² <https://www.rlr.be/samen-op-pad/5590>

De gemeente is blij dat een deel van de site Goormans, aan de Broechemsesteenweg vlak bij de Kleine Nete en het Netekanaal in nieuwe handen komt. De verkoop heeft betrekking op het stuk tussen het Netekanaal en de Kleine Nete. De winkel en de villa blijven wel behouden.

“Deze week is de verkoop ondertekend”, bevestigt schepen van Waterbeleid Griet Van Olmen (CD&V). “Het betekende de afronding van onderhandelingen die door de gemeente met succes werden gevoerd. Deze verkoop biedt heel wat mooie kansen voor de natuur in dit gebied.”

De verharding zal namelijk verdwijnen, zodat de natuur zich kan herstellen. “Samen met een nieuw aan te leggen brug wordt het een groene poort tot de vallei van de Kleine Nete, met tal van mogelijkheden tot groene en duurzame recreatie”, aldus schepen Van Olmen.

Eerst nieuwe brug

De nieuwe eigenaar, Vlaamse Waterweg, zal eerst de gebouwen afbreken. Zo kan de site dienst doen als werfzone voor de toekomstige werken aan de nieuwe brug. “Op die manier blijft de gevoelige natuur in de buurt onaangeroerd. Die werkzaamheden staan gepland voor 2022. Als ze klaar zijn, dan zal het gebied een belangrijke functie krijgen binnen de vallei van de Kleine Nete.”

Eens de brug er ligt, kan verdergebouwd worden op het project ‘Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete’. “Binnen dit project zijn de voorbije jaren al meerdere stappen gezet om bijkomende natuurwaarden en extra waterberging te realiseren. Het bredere publiek zal er ook informatie krijgen over waterberging, klimaatadaptatie, natuurwaarden en ontharding. Ook de recreatieve troeven van de Kleine Netevallei en de drie aangrenzende gemeenten Zandhoven, Ranst en Nijlen zullen in de kijker worden gezet”, klinkt het. bepr

- ✓ **Structuurherstel Tappelbeek**
 - Er blijken enkele potenties te zijn voor het structuurherstel langs de Tappelbeek. 3 woningen langs de Tappelbeek worden aangekocht door VMM, Waterlink, AWV en de provincie. Hiermee verdwijnt een belangrijk risico op wateroverlast en wordt voorzien in herinrichting door de provincie;
 - Op termijn lijken er nog mogelijkheden naar structuurherstel ter hoogte van de Massenhovensesteenweg een zone die mee herbestemd wordt naar natuurgebied via het GRUP ‘Vallei van de Tappelbeek’.

- ✓ **Plan van aanpak voor gebouwen zonder aansluiting op riolering of andere afvalwatervoorziening**
 - Plannen voor riolerings- en individuele zuiveringsinfrastructuur (gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en IBA’s) verder prioriteren in functie van doelstellingen van het strategisch project zodat prioritair kan ingezet worden op de rioleringsstrengen en oplossingen met een rechtstreekse impact op het gebied.

Volgende stappen (deze worden verder opgenomen in Strategisch Project ‘Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete, waarin Molternete aangeduid is als focusgebied:

- ✓ **Extra waterberging creëren**
 - Subsidieaanvraag natte natuur: opmaak detailontwerp in 2021; lokale inrichting natte natuur in 2022.

- Verdere verwerving percelen binnen het gebied in kader van onthardingstraject/Blue Deal/... en inrichting als natte natuur met structuurherstel voor de Molenbeek-Bollaak. Verdere opvolging via SPII
- ✓ Bijkomende natuurwaarden creëren
 - Uitvoering PSN's in de vallei:
 - 20-000211, PSN2020 - herstel valleigebonden natuur in benedenloop van de Kleine Nete
 - 20-000209 - Habitatherstel Zomerklokje Leeuwerik – Emblem
 - PSN 2020 Kleine Netevallei - Herstel ruigte als leefgebied voor habitattypische soorten Zomerklokje en Blauwborst door afgraven ophoging in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen in Vlaanderen
 - ✓ Recreatieve ontsluiting
 - Onderzoeken hoe het masterplan 'Open Ruimte Perspectief' van Nijlen als voorbeeld kan ingezet worden voor de recreatieve ontsluiting van het volledige strategisch projectgebied;
 - Finaliseren en uitrollen onthaalvisie die momenteel in opmaak is door TPA. Verdere opvolging via SPII.
 - ✓ Structuurherstel Tappelbeek
 - Natuurpunt heeft heel wat gronden op de linkeroever. Er wordt nagegaan welke ingrepen met betrekking tot structuurkwaliteit er mogelijk/wenselijk zijn. Op de rechteroever heeft Natuurpunt geen eigendommen; de provincie wacht de gevolgen van de nieuwe beveractiviteiten ter hoogte van deze percelen af. Deze kunnen een significante bijdrage betekenen voor de vooropgestelde doelstellingen;
 - Verder afstemming tussen de verschillende partners zal gebeuren.
 - ✓ Plan van aanpak voor gebouwen zonder aansluiting op riolering of andere afvalwatervoorziening
 - Opnemen met betrokken gemeenten en rioolbeheerders; ingediende GIP-dossiers krijgen hogere prioriteit door integrale projectwerking;

Huidige toestand en wensbeeld hermeandering Bollaak

Luchtfoto van het gebied met de dragende structuren van het Netekaal en de Kleine Nete

4.3 Graafweide – Schupleer: het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa

Het gebied centraal in de vallei van de Kleine Nete tussen de woonkernen van Grobbendonk en Vorselaar werd aangeduid als gebied voor behoud en herstel van uitgesproken natuurwaarden met ruimte voor waterberging en ligt grotendeels in habitatrictlijngebied waarvoor gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen werden vastgesteld. Voor het Natura-2000 gebied werd in overleg met de actoren een ruimtelijk compromisvoorstel (= voorkeurscenario) voor de realisatie van een natte natuurkern van ongeveer 150 ha uitgewerkt dat de basis zal vormen van de procedure voor de opmaak van het GRUP Kleine Nete en Aa. De grote uitdagingen voor dit gebied zijn (1) het verder uitwerken van een gedragen geïntegreerde inrichtingsvisie, (2) de uitrol van een flankerend beleid voor de landbouwers waarvoor landbouw subeconomisch tot onmogelijk wordt wegens de vastgestelde natuurdoelen, (3) de opmaak van een geïntegreerd beheerplan voor het beschermd erfgoed Kasteelhoeve en omgeving en (4) de recreatieve ontsluiting.

Reeds gezette stappen:

- ✓ Opmaak geïntegreerde inrichtingsvisie
 - Opmaak en finaliseren van een geïntegreerde inrichtingsvisie met de focus op 3 thema's: de allocatie van de SBZ-H habitatypes, herstel/versterking van de kleine landschapselementen en recreatieve ontsluiting;
 - De verschillende acties die uit de inrichtingsvisie naar vorkwamen werden toegewezen aan de meest voor de hand liggende trekkers. De projectcoördinator van het strategisch project coördineert de verschillende alle acties;
 - In een eerste screening van de actielijst werden die acties gedestilleerd die sneller kunnen opgenomen worden omdat ze los staan van de instelling van het Natuurinrichtingsproject. Het gaat dan om rioleringswerken (reeds aangemeld bij Infrac), inrichtingswerken met betrekking tot de onthaalpoorten en wandelpaden die voornamelijk zijn gelegen in natuurgebied (Natuurpunt);
 - Onderzoek naar realisatie van wandelverbindingen tussen de Kasteelhoeve en de Schapenstal en tussen Grobbendonk (Troon) en de Kasteelhoeve: in kaart brengen opportuniteiten en

knelpunten; er werd uiteindelijk nog geen onthardingsdossier ingediend voor de onthaalpoorten ter hoogte van de Saswachterswoning (Grobbendonk) en de Schapenstal (Vorselaar); dit kan later wel nog opgenomen worden; de eerste stappen werden gezet in onderzoek naar oude watertoren die dienst zou kunnen doen als toeristische uitkijktoren over het gebied;

- Er werd een onthardingsdossier ingediend voor de Nieuwendijk te Grobbendonk onder het thema 'Weg is weg'; het project beoogde de ontharding van deze straat tot een karrespoor en het voorzien van amfibietunnels; deze aanvraag werd niet goedgekeurd;
- Er werd reeds een eerste aanplant verwezenlijkt in functie van het versterken van de kleine landschapselementen. Het gaat om een aanplant van knotwilgen over een lengte van ongeveer 450 m langs de Graafweideloop;
- Op 12/06/2019 werd er een infomoment georganiseerd voor de landbouwers in het gebied waarbij de stand van zaken van de verschillende acties en de gevolgen ervan voor de landbouwers werd uitgelegd; de nadruk lag op de inrichtingsvisie

✓ Uitrol Natuurinrichtingsproject en flankerend beleid voor de landbouwers

- Na het finaliseren van de ecohydrologische studie kon er een bijsturing van het voorkeurscenario gebeuren. Dit scenario geeft de nieuwe bestemmingen aan binnen het projectgebied die binnen het op te maken GRUP zullen vastgesteld worden;
- Bezoek aan de landbouwers die bijkomend getroffen werden door de wijzigingen aan het voorkeurscenario;
- Voorbereiding en indienen aanvraag tot instellen Natuurinrichtingsproject Graafweide-Schupleer met als perimeter het bijgesteld voorkeurscenario. Dit Natuurinrichtingsproject beoogt enerzijds de realisatie van een natte natuurkern van 150 ha, behoud van landschaps- en erfgoedwaarden en anderzijds de inzet van positieve milderende, stimulerende, ondersteunende en compenserende maatregelen voor landbouw. Door de inzet van natuurinrichting wordt gewaakt over een evenwichtige invulling van de projectdoelstellingen en de potenties van het gebied;
- Op 25 januari 2019 besliste de Vlaamse regering de minister van Omgeving, Natuur en Landbouw te gelasten om het Natuurinrichtingsproject in te stellen. Tegelijkertijd werd ook het gewijzigde voorkeurscenario goedgekeurd. Dit voorkeurscenario werd mee opgenomen in de startnota van het GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk', goedgekeurd op 15 maart 2019;
- Het Natuurinrichtingsproject werd op 16 april 2019³ door de bevoegde minister ingesteld. De minister maakt via Natuurinrichting een budget beschikbaar van €3.033.000,00 voor de inrichting van het gebied. Daarnaast wordt ook €2.000.000,00 gereserveerd voor eventuele bedrijfsverplaatsing;
- VLM en ANB hebben het natuurinrichtingsproject opgestart en stelden een evenwichtig projectcomité en een projectcommissie voor het natuurinrichtingsproject samen.
- Startvergadering commissie (3 februari) en comité (11 februari 2020);
- Opvolgvergaderingen Natuurinrichtingscommissie 9 juni 2020 en 20 oktober 2020
- Natuurinrichtingscomité op 29 oktober 2020
- Infovergadering Natuurinrichting voor alle belanghebbenden in Grobbendonk (13 februari 2020) en Vorselaar (20 februari 2020);
- Overleg en terreinbezoeken met verschillende partners en de gegevens uit de ecohydrologische studie geven input voor de allocatie van de natuurdoelen. Deze oefening resulteerde in een eerste werkkaart.

³ https://agnas.ruimteinfo.be/buitengebied/rup/345/MB20190416_natuurinrichting_Graafweide-Schupleer.pdf

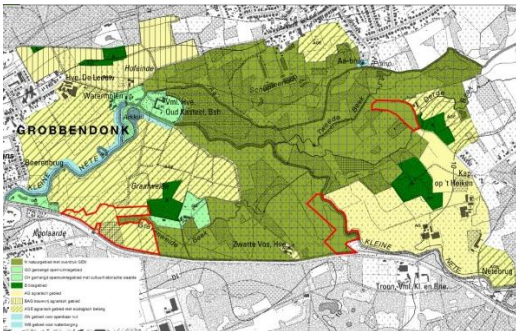
- Er werden bilaterale overlegmomenten gehouden met alle eigenaars en gebruikers. Verder werden ook bilaterale overlegmomenten gehouden met een aantal administraties (waterloopbeheerders, erfgoed, ...) en middenveldorganisaties (Boerenbond, Natuurpunt, ...)
 - Eerste infokrant Natuurinrichting 'Graafweide – Schupleer'⁴.
 - Grondenbank natuurdoelen goedgekeurd in juli 2020
 - Binnen perimeter Graafweide Schupleer is een eerste keer 'Recht van Voorkoop' in de praktijk toegepast. Onderhandelingen aankoop (Natuurpunt of VLM) zijn lopende
- ✓ Kasteelhoeve Grobbendonk
- Uitschrijven en uitsturen van het bestek voor geïntegreerd beheerplan Kasteelhoeve en omgeving;
 - Voorleggen van het bestek voor het beheerplan aan het Agentschap Onroerend Erfgoed voor bijkomende subsidies. Het Agentschap kende een onderzoekspremie van 20.000 € toe;
 - Gunning van de studie voor het geïntegreerd beheerplan aan Erfgoed en Visie; eerste stuurgroepoverleg op 13/09/19;
 - Voorbereiden aanvraag verwervingssubsidie voor de Kasteelhoeve; de aanvraag werd op 30/10/2019 ingediend. Zie [3.7 Verwervingssubsidies](#)
- ✓ Recreatieve ontsluiting
- In de geïntegreerde inrichtingsvisie wordt reeds een basis gelegd voor de recreatieve ontsluiting. Daarbij werd rekening gehouden met de volgende voorwaarden: minimale verstoring van de natuurkernen, recreatieve wandellussen die geschakeld kunnen worden tot een langer traject. De focus wordt gelegd op de onthaalpoorten: Kasteelhoeve en omgeving (Grobbendonk), Saswachtershuis (Grobbendonk) en Schapenstal (Vorselaar); overleg met beide gemeenten om vorm te geven aan deze onthaalpoorten.
 - Er wordt gewerkt aan een wandelverbinding tussen de Kasteelhoeve in Grobbendonk en de Schapenstal in Vorselaar. Hiervoor werd verwervingssubsidie aangevraagd. Zie [3.7 Verwervingssubsidies](#)
 - Verder wordt gewerkt aan een wandelverbinding tussen de Kasteelhoeve en het centrum van Grobbendonk langs de Kleine Nete. Hier zal een belevingstraject worden aangelegd met diverse speelelementen, een knuppelpad, een avontuurlijke wandelbrug, ... Hiervoor is bij Toerisme Provincie Antwerpen subsidie aangevraagd. Deze is goedgekeurd in november 2020. Het concept is uitgewerkt door de gemeente Grobbendonk ism Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete. De werken zijn gegund en gepland voor najaar 2021.

Volgende stappen (worden in de toekomst verder opgenomen binnen het Natuurinrichtingsproject, Strategisch Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete en de reguliere werking van Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete):

- tweede helft 2021: projectrapport in openbaar onderzoek
- Aanschrijven eigenaars en gebruikers
- Organiseren van infodagen en zitdagen
- Eind 2021: ontwerp MB maatregelen en modaliteiten bezorgen aan ANB
- Afstemmen openbaar onderzoek op openbaar onderzoek RUP Kleine Nete en Aa

⁴<https://www.vlm.be/nl/SiteCollectionDocuments/Graafweide%20Schupleer/vijfluk%20Graafweide%20Schupleer%20LR.pdf>

- Verder bekijken mogelijkheden rond ontharding en inrichting van de onthaalpoorten Saswachterswoning/Troon en Schapenstal;
- verder onderzoek naar oude Watertoren als toeristische uitkijktoren over het gebied Graafweide/Schupleer;
- Verder verloop overlegmomenten projectcomité en de projectcommissie van het Natuurinrichtingsproject;
- Verder opvolgen van de opdracht tot opmaak geïntegreerd beheerplan van de Kasteelhoeve en omgeving.
- Uitwerking wandelverbinding kasteelhoeve – Schapenstal
- Uitwerking wandelverbinding en belevingstraject kasteelhoeve – centrum Grobbendonk:
 - uitwerking concept
 - Gunning aannemer

boven links: Gewijzigd voorkeurscenario; boven rechts: Wensbeeld uit de inrichtingsvisie met betrekking tot KLE's en recreatieve ontsluiting; onder: Kasteelhoeve aan het mondingsgebied van de Aa in de Kleine Nete te Grobbendonk

4.4 Vallei van de Aa: een multifunctioneel landbouwlandschap

De vallei van de Aa is een waardevolle openruimtestructuur die verschillende gemeenten en heel wat bijzonderheden verbindt. De vallei wordt gekenmerkt door weilanden en akkers, met relictten van mooie beemdenlandschappen en gehuchten aan de rand van de vallei. Dit hefboomproject heeft een meervoudig doel, dat bovenlokaal en geïntegreerd (landbouw, water, landschap, erfgoed, toerisme en recreatie) wordt aangepakt: (1) een klimaatrobuuste landbouw creëren (evenwicht tussen landbouw

en water) o.a. door agrarisch stuwpeilbeheer en (2) het aanbod aan verbindingen over de Aa tussen de dorpskernen en recreatieve netwerken vergroten en de aanwezige landschaps- en erfgoedwaarden beter ontsluiten en versterken.

Reeds gezette stappen:

✓ Klimaatrobuuste vallei

- Indienen van het projectidee {beek.boer.bodem} in het kader van het landinrichtingsproject (LIP) Water-Land-Schap. Het projectidee werd geselecteerd waarna de projectpartners startten met de verdere uitwerking van het project. Op 3 oktober 2018 werd het 'Onderzoek naar de opportuniteit en haalbaarheid (OOH)' ingediend bij de Vlaamse Landmaatschappij;
- Uitwerken en indienen van een definitief projectvoorstel voor PDPO-aanvraag {beek.boer.bodem} (2019-2021). Het PDPO wordt aangevraagd om personeelsmiddelen te verkrijgen voor de intensieve begeleiding van landbouwers en natuurbeheerders. Het PDPO werd door de deputatie van de provincie goedgekeurd. De subsidie werd goedgekeurd.
- Opmaak van een set maatregelen voor landbouwers en natuurbeheerders waarbij enerzijds op hoger gelegen gebieden water wordt vastgehouden, vertraagd afgevoerd en geïnfiltreerd en anderzijds in lager gelegen gebieden wordt ingezet op alternatieve teelten en bufferen van water;
- Organisatie informatievergaderingen (Herentals en Kasterlee) voor landbouwers om de urgentie voor een klimaatrobuuste vallei te duiden en om de set aan maatregelen toe te lichten;
- Start PDPO-project, uitgevoerd door Eco²:
 - Organisatie workshops voor landbouwers waar op deze kunnen aangeven wat de individuele behoeften zijn op het terrein;
 - Organisatie gebiedsexperten workshops om de noden en kansen op het terrein helder te krijgen;
 - Ontwerp folder {beek.boer.bodem}.
- Persmoment Water-land-schap op 10/04/2019
- Indiening en goedkeuring WLS-Demoprojecten Water en Bodem;
- Demoprojecten toegelicht aan en goedgekeurd door colleges van de deelnemende gemeenten (13/1/2019, 14/12/2019, 16/12/2019, 27/1/2019)
- Start begeleiding op terrein;
- Bodemcafé georganiseerd door agrobeheergroep Kasterlee-Lille 12 maart 2020.
- Opname van filmpje "Tournée Provinciale" op PlattelandsTV over Beek.Boer.bodem, te bekijken via <https://www.plattelandsTV.be/videos/boerenstebuiten/tournee-provinciale-antwerpen-beek-boer-en-bodem>
- Organisatie demodag beek.boer.bodem op 23/10/2020, waar een aantal demomaatregelen (randenbeheer, sorghum, stuwen) en de watersysteemkaarten van UA werden voorgesteld. De organisatie kon rekenen op een 45 deelnemers, waarvan meer dan 10 landbouwers.

De deelnemers aan de demodag konden coronaproef kennismaken met onder andere het agrarisch stuwpeilbeheer.

Eerste demodag Beek.Boer. Bodem was een voltreffer

ANTWERPEN Op vrijdag 23 oktober waren de landbouwgronden rond de rivier de Aa in Poederlee het toneel voor de eerste demodag van het project Beek.boer.bodem. Landbouwers, politici, ambtenaren en andere geïnteresseerden konden die dag deelnemen aan een georganiseerde rondleiding in het teken van klimaatrobuuste maatregelen in de land- en tuinbouwsector. Hoe wapen je jouw bedrijf op een economisch en ecologisch verantwoorde manier tegen het veranderende klimaat? De rondleiding verliep langs vier infostanden, die waren opgesteld langs de Aa. Medewerkers van de Hooibeekhoeve en de Vlaamse Landmaatschappij maakten ons wegwijs in enkele teeltgerichte maatregelen, zoals de teelt van sorghum en de aanleg van een akkerrand. De andere twee standen stonden in het teken van waterconservering. Bij Boeren Natuur Vlaanderen kreeg je een toelichting over peilgestuurde drainage en agrarisch stuwpeilbeheer, een medewerker van de Universiteit Antwerpen verschafte meer inzicht

over het grondwateronderzoek dat ze in de regio uitvoerde.

Interesse in de maatregelen?

Het project Beek.boer.bodem wordt getrokken met een lokale gebiedscoalitie van onder meer Boerenbond, Boeren Natuur Vlaanderen, de provincie Antwerpen en de Hooibeekhoeve. Heb je interesse in enkele van deze maatregelen én ben je landbouwer in het afstroomgebied van de Aa (Herentals, Kasterlee, Lille of Vorselaar), neem dan contact op met Leen Vervoort van Boeren Natuur Vlaanderen via 0496 40 60 66 of leen.vervoort@boeren Natuur.be. Voor de uitvoering van de projecten kan Beek.boer.bodem rekenen op de steun van het landinrichtingsproject Water+Land+Schap, de provincie Antwerpen en de betrokken gemeenten. Voor de begeleiding op het terrein krijgt Beek.boer.bodem financiële steun van het Programma voor Plattelandsontwikkeling. ■

Michiel Sels, regiocoönsulent, michiel.sels@boerenbond.be

Openbaar onderzoek PRUP Kempense Meren II gestart

ANTWERPEN De provincie Antwerpen organiseert komende maand een openbaar onderzoek naar de ontwerp inrichtingsnota voor het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) Kempense Meren II. De inrichtingsnota is een onderdeel van dit PRUP en spitst zich uitsluitend toe op het flankerend beleid voor de realisatie van het natuurreservaat Koemook.

Extra stap voor flankerend beleid

De nota is een extra stap in de procedure. Vermits de uitbreiding van de Koemook grotendeels op voormalige landbouwgrond zal plaatsvinden, is een degelijk flankerend beleid op zijn plaats. Om dit vorm te geven, moet de provincie aan het Vlaams gewest toestemming vragen om enkele landinrichtingsinstrumenten te kunnen inzetten. De inrichtingsnota weegt alle mogelijke instrumenten af en verantwoordt de uiteindelijke keuze. Als de nota uiteindelijk wordt goedgekeurd, kan men starten met de opmaak van een grondenruilplan om de betrokken landbouwgronden uit te ruilen.

Praktisch

De nota ligt tot en met dinsdag 8 december in openbaar onderzoek en kun je raadplegen op de websites van de gemeenten Dessel en Mol en van de provincie Antwerpen. Meer informatie of hulp bij het opstellen van een bezwaar krijg je via onderstaand e-mailadres. Op donderdag 12 november om 20 uur vindt er een digitaal infomoment plaats. Schrijf hiervoor in via gebiedsgerichtbeleid@provincieantwerpen.be. ■

Michiel Sels, regiocoönsulent, michiel.sels@boerenbond.be

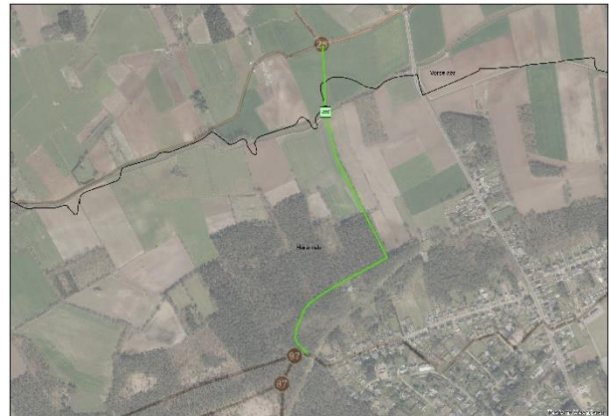
Artikel Boer en Tuinder over demodag Beek.boer.bodem, Boerenbond, 12 november 2020

- Indienen subsidie-aanvraag ikv Blue deal WLS 4/09/2020 (maatregelen ikv waterberging en –infiltratie: stuwen, infiltratiepoelen en innovatieve maatregel)
- Aanvraag nieuwe PDPO-subsidie ‘Klimaatboeren versterken ecosysteemdiensten’, periode 2021-2023.
- stuurgroep 3/12/2020: goedkeuring start landinrichtingsproject.

- Herstel van een historische poel binnen de beek.boer.bodem-perimeter op grondgebied Herentals:
 - Uitwerking projectidee
 - Afstemming met OCMW Herentals, eigenaar van de percelen
 - Afstemming met de verschillende Vlaamse instanties (Dept. Omgeving, ANB, Dept. Landbouw en visserij, VMM) mbt advies bij aanvraag omgevingsvergunning

✓ Recreatieve verbindingen

- Onderzoek toegankelijkheid voetgangersbrug tussen wandelknooppunt 25 en 97 van het wandelnetwerk 'Kempense Beemden' ter hoogte van Vorselaar/Herentals;
- Overleg met Fluxys en Air Liquide naar aanleiding van de ligging van leidingen onder hoge druk nabij de locatie van de geplande brug. Resultaat is een gunstig preadvies;
- Gunning en uitvoering sondering;
- Contacteren potentiële aannemers ifv studiewerk en bouwen voetgangersbrug over de Aa;
- Gunning aannemer voor voorbereidend studiewerk en het aanleveren en plaatsen van de voetgangersbrug over de Aa;
- Productie en plaatsing voetgangersbrug besteld bij aannemer;
- Omgevingsvergunning voor voetgangersbrug aangevraagd en goedgekeurd;
- Samenwerkingsovereenkomsten met gemeenten en landbouwers/Grondeigenaars ondertekend
- Plaatsing van de brug is gepland in augustus 2021
- Opstart overkoepelende inventarisatie van alle informatie over trage wegen, recreatieve verbindingen en erfgoed elementen in de vallei van de Aa. De 1ste fase van de trage wegen projecten in Lille en Herentals zijn afgerond door het Regionaal Landschap kleine en Grote Nete. Dit betekent dat een inventarisatie van het trage wegennetwerk in Lille en Herentals voorhanden is. Vorselaar beschikt over een eigen inventarisatie van de trage wegen en erfgoed elementen.

links: Inforegadering voor landbouwers in het kader van {beek.boer.bodem}; rechts: locatie wandelbrug over de Aa

Volgende stappen (worden meegenomen in Strategisch Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'):

✓ Klimaatrobuuste vallei

- Na een gunstige beslissing van de minister van Omgeving, Natuur en Landbouw met betrekking tot het OOH kan een verdere doorstart van het landinrichtingsproject Water-

land-schap gebeuren. Dit houdt enerzijds het starten van de uitvoeringsinitiatieven in (quick-wins, uitvoeringstermijn is 2 jaar) en anderzijds een verdere uitwerking van het LIP;

- Stuurgroep {beek.boer.bodem} op 12/11/2019.
- Uitvoeren demomaatregelen + monitoring: stuwen, klimaatrobuuste teelten, houtsnippers inwerken: 2020-voorjaar 2021
- Herstel van een historische poel binnen de beek.boer.bodem-perimeter op grondgebied Herentals:
 - Uitvoering voorzien voor zomer 2022
 - Verdere afstemming met OCMW Herentals en indienenvoeringsvergunning

✓ Recreatieve verbindingen

- Plaatsing van de voetgangersbrug en aanleg van de wandelpaden
- Aanpassen van het wandelknooppuntennetwerk
- Verdere opmaak plan van aanpak missing links in recreatief netwerk en uitvoeren quick wins waarbij voornamelijk een plan van aanpak wordt opgemaakt voor de verbinding over de Aa tussen Herentals en Poederlee thv Sas 3.

4.5 Groenblauwe dooradering Herentals

Het hefboomproject wil enerzijds de continuïteit van de vallei van de Kleine Nete tussen stedelijk gebied en buitengebied versterken en anderzijds moet er de nodige aandacht gaan naar de relatie tussen de vallei en het omliggende (stedelijke) landschap. Het hefboomproject bestaat uit twee deelprojecten: (1) de realisatie van een aaneengesloten groenstructuur en zones waar stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden in de vallei van de Kleine Nete, vnl. Olympiadelaan en (2) de opmaak en uitvoering van een landschapsbiografie en -visie en een toeristisch ontsluitingsplan voor de Kempense Heuvelrug.

Reeds gezette stappen:

✓ Realisatie groenstructuur binnen zone stedelijke ontwikkeling

- Ambtelijk afkloppen masterplan voor doortocht van de Kleine Nete door het kleinstedelijk gebied Herentals, omgeving Olympiadelaan;
- Participatietraject over de herbestemming (PRUP) van de Olympiadelaan te Herentals liep van september 2018 tot december 2018;
- De plenaire vergadering over het PRUP Olympiadelaan vond plaats op 17 december 2018;
- Onderzoek naar inzetten instrumentenkoffer VLM voor Olympiadelaan;
- Opdracht 'veerkrachtige herinrichting signaalgebied Olympiadelaan' werd gegund aan Witteveen + Bos en Cluster: verschillende werkgroepen hebben plaatsgevonden: keuze scenario's voor zowel inrichting waterbergingsgebied als herinrichting Olympiadelaan ligt voor; er werden 2 scenario's gekozen waarvoor een voorontwerp wordt opgemaakt en er werden afspraken gemaakt met betrekking tot het historisch dijkprofiel;
- Het projectgebied Olympiadelaan werd opgenomen als pilootproject in een aanvraag BREL LIFE IP Ecosystem Based Solutions voor Klimaatadaptatie;
- Oplevering beheerplan kasteel en domein Le Paige (september 2018);
- Opstellen subsidiedossier 'Natuur in je Buurt' voor inrichten Le Paige volgens beheerplan;

- Startoverleg met de stad Herentals over het Interreg project: Recapture the Fortress Cities, een onderzoek naar het inzetten van cultureel en natuurlijk erfgoed, hier de oude stadsomwallingen, voor meerdere ecosysteemdiensten;
- Recapture the Fortress Cities (RFC):
 - Tweedaagse kick-off meeting op 26 en 27 november 2019;
 - RFC virtueel bezoek aan de stadsomwalling tijdens 'Herentals Fiets Feest' begin augustus (via geotourist app)
 - Goedkeuring samenwerkingsovereenkomst en cofinanciering RFC door stad Herentals (2020_CBS_01172) incl. addendum over uitwerking in drie sporen: 1) integrale visie op conceptueel niveau 2) uitwerking op hoger detailniveau noordelijk Vestenpark 3) idem uitwerking zuidelijk deel met stadspoorten- als vervolgtraject
- Historisch dijkprofiel afgeklopt ism project Time Machine
- Stuurgroep opgericht, 9/09/2020
- Infomomenten en infowandelingen voor omwonenden, belanghebbenden en geïnteresseerden zijn ingepland in juni 2021

✓ Kempense Heuvelrug

- Verkennend onderzoek in functie van de afbakening van de perimeter van het projectgebied en een plan van aanpak voor de opmaak van een landschapsbiografie en –visie en een inrichtingsvisie;
- Toezegging Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete voor significante financiële ondersteuning voor opmaak landschapsbiografie en –visie;
- Opstart stuurgroep Kempense Heuvelrug en opmaak bestek landschapsbiografie en –visie van de Kempense heuvelrug te Herentals en omgeving;
- De opdracht voor de opmaak van de landschapsbiografie en –visie werd gegund aan Strootman Landschapsarchitecten/Shera van den Wittenboer en Bailleul; in september 2019 werd gestart met de landschapsbiografie;
- Terreinbezoek met het studie bureau en de gebiedskenners bij opstart van de landschapsbiografie;
- Verzamelen relevante informatie als input voor de biografie door verschillende gebiedskenners;
- De landschapsbiografie en de landschapsvisie werden afgerond. De druk en uitgave in boekvorm zijn gepland voor najaar 2021
- Voorbereiding inrichten opleiding voor landschapsgids Kempense heuvelrug + plus, een interactief traject over natuur, geschiedenis en erfgoed in het land van Nete en Aa; de cursus liep van 23 april 2019 tot 8 oktober 2019; 55 cursisten ronden met veel enthousiasme hun opleiding af tijdens het eindevent in Le Paige op 8/10/19; de cursisten stelden hun (groeps)werk voor (3 natuur/erfgoedwandelingen, 1 wandeling religieus erfgoed, 2 werkgroepen over educatieve ondersteuning jeugdverblijf De Brink, studie over toponiemen);
- Een offertevraag voor de opname van een promofilm over de Kempense Heuvelrug werd uitgestuurd;
- Promofilm werd gegund aan de Kijkhut
- De opnames van de promofilm vonden de afgelopen maanden plaats. De promofilm wordt momenteel gemonteerd en afgewerkt, zie 3.8.4

- Aanplant ecologisch interessante planten typisch voor de Kempense Heuvelrug op terrein van De Brink. Hiermee werden de kampeerverblijven aangekleed en de parking aan het zicht onttrokken. Tegelijk werden heel wat vruchtdragende planten aangeplant waar de jonge kampeerders van kunnen proeven. Sociale en ecologische winst op de Kempense Heuvelrug;
- Overleg haalbaarheid UNESCO Global Geopark. Uitbreiding van de perimeter van de Kempense Heuvelrug naar de vallei van de Kleine Nete, inclusief Zanden van Mol;
- Opmaak bestek, gunning opdracht en opstart van een ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de sport- en recreatiecluster langs de Kleine Nete in Herentals. 3 grote thema's worden belicht: bereikbaarheid, infrastructuur en natuur/open ruimte; deze studie werd uitgevoerd door Stramien die 3 scenario's heeft uitgewerkt in het eindrapport:
 - Scenario met compacte ijspiste
 - Scenario met 400 m ijspiste nabij het Netepark zwembad
 - Scenario met 400 m ijspiste nabij het sporthotel van Sport Vlaanderen
 In de 3 scenario's werd een locatie voorgesteld voor de hockey terreinen, een overdekte atletiekpiste, locatie voor werpnummers, een rolwagenpad, ...
- Onderzoek haalbaarheid verwervingssubsidie voor percelen op de Kempense heuvelrug; er werd geen projectvoorstel ingediend.

✓ Andere

- Opmaak visie met zoekzones voor boscompensatie gronden in Herentals is afgerond in oktober 2018;
- Fiets-o-strade: de uitvoeringsplannen van de bruggen (K01 en K02) op de F102 worden momenteel uitgewerkt door de aannemer.
- Verwervingssubsidie stadsrandbos: via het Strategisch Project werd verwervingssubsidie aangevraagd voor het Proostenbos: een stadsrandbos dat gebruikt zal worden als boscompensatiegebied binnen de gemeentegrenzen van Herentals, bijvoorbeeld de meanderingsprojecten van VMM rondom het Olens broek. [zie 3.7 Verwervingssubsidies](#)
- Indiening aanvraag natte natuur site Koetshuis: via de oproep voor lokale hefboomprojecten 'Natte Natuur' werd ism de stad Herentals subsidie aangevraagd voor inrichting van natte stadsnatuur, in lijn met de visienota opgemaakt in opdracht van de sta, en het vestenproject, gekoppeld aan RFC. In harmonie met de Open Oproep voor architecten mbt site het Koetshuis zal ruimte gemaakt worden voor water en natte natuur. Een aantal aanwezige vestingsgrachten zullen aangesloten worden op de Kleine Nete met heel wat bijkomende maatschappelijke positieve effecten: hogere leefkwaliteit, signaalfunctie, educatie, ...
- Rivierherstel de Hellekens: momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een hermeanderingsproject aan de Hellekens, net stroomopwaarts van het stadscentrum van Herentals. Dit project zal zorgen voor een peilverhoging van de Kleine Nete van +/- 50cm, met gevolgen die tot in het Olens Broek merkbaar zullen zijn. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in aanpak van de verdrogingsproblematiek van het Olens Broek.

links: projectperimeter vallei van de Kleine Nete binnen het kleinstedelijk gebied; rechts: Perimeter projectgebied landschapsbiografie Kempense Heuvelrug.

HERENTALS

Waterbuffer, nieuwe meander en heringericht natuurgebied mét koeienbrug bijna klaar

Waterpeil Kleine Nete volgend jaar halve meter hoger richting Olen

De jarenlange werken aan het bufferbekken in de Hellekens noderen hun voltooiing. Er wordt nu nog een drempel aangelegd in de Kleine Nete, die het waterpeil stroomopwaarts vijftig centimeter hoger brengt. Vanaf volgend jaar grazen er in de Hellekens Galloway-rundens en paarden op beide oevers van de Kleine Nete. Ze zullen de rivier overkruisen via een oudaerwete voerde, maar ze krijgen ook een brug ter beschikking, mochten ze hun hoeven droog willen houden. Met reling.

De plannen rond de aanleg van het waterbufferbekken aan de Hellekens zijn al tien jaar oud. De realisatie van het buffergebied en de daarmee gepaard gaande verhoging van het waterpeil van de Kleine Nete, stroomopwaarts richting Olen Broek, werd vertraagd omdat men zich plots geen raad meer wist met de honderdduizenden kubieke meters af te graven grond. In de jaren zeventig werden de Hellekens bedekt met drie meter aarde, afkomstig van de verbreding van het Albertkanaal. Uiteindelijk werd toch een oplossing gevonden en is alle grond weer afgegraven en weggevoerd.

Ommetje voor kanovaarders

Het afgraven van deze grond is een deelproject van het rivierherstel van de Kleine Nete. De bedoeling van dit herinrichtingsproject is om van de Kleine Nete een meer natuurlijke waterloop te maken. Eind volgend jaar zullen daarom de oude meanders op de rechteroever van de Kleine Nete, waaronder de 'Doorsneek' en de oude vijver van de Veba-fabriek weer worden aangesloten op de Nete.

De afgelopen weken werd ook een nieuwe meander gegraven, dwars door het buffergebied. Bij piekdebieten in de Kleine Nete zal deze meander kunnen overstromen in het met een dijk omgeven buffergebied, zodat stroomopwaarts de gemeenten Grobbendonk en Lier beter beveiligd zijn tegen overstromingen. De meander zal straks de verplichte route zijn voor kanovaarders die de rivier afvaren.

De nieuwe Netameander aan de Hellekens. Links achteraan de nieuwe tunnel onder de spoorweg, rechts op de achtergrond de nieuwe Netebrug van de fietsstrade Herentals-Balen. De koeienbrug moet nog worden aangelegd. FOTO MARC HILSEN

De nieuwe Netameander loopt ten zuiden van de rechtgetrokken Kleine Nete. FOTO GVA

der zal straks de verplichte route zijn voor kanovaarders die de rivier afvaren.

Waterpeil omhoog

Het bufferbekken en de nieuwe meander bieden een uitgelezen

kans om het waterpeil van de Kleine Nete, stroomopwaarts van Herentals, richting Lichaart en Olen, met een halve meter te verhogen. Dat is heel hard nodig omdat de in de jaren zeventig rechtgetrokken Nete het natuurgebied

van het Olen Broek leegzigt. De Klimaarverandering zorgt er bovendien voor dat de boomden naast de Kleine Nete tussen Herentals en Lichaart/Olen er steeds droger bij komen te liggen. Met een verhoging van het wa-

Eddy Vercaemmen

Agentschap van Natuur en Bos

"Of het verhoogde waterpeil genoeg is om het veen van het Olen Broek van de ondergang te redden, is nog maar de vraag."

terpeil met vijftig centimeter in Herentals hopen we er ter hoogte van het Olen Broek nog 20-25 over te houden", zegt Eddy Vercaemmen van het Agentschap van Natuur en Bos (ANB), dat samen met initiatiefnemer Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de herinrichting uitvoert. "Of dat genoeg is om het opdrogende veen van het natuurgebied van de ondergang te redden, is nog maar de vraag."

Hoe dan ook, de VMM en het ANB zorgen de volgende maanden ter hoogte van het bufferbekken voor een geleidelijk oplopende drempel in de Nete, zodat het water daarachter stroomt en het waterpeil verhoogt. Die aanpak zorgt er ook voor dat de vissen stroomopwaarts kunnen blijven migreren.

Overstakende koolen

Gallowayrunders en paarden zullen vanaf volgend jaar de begrazing van het bufferbekken voor rekening nemen. Maar dat zal aan beide oevers van de Nete zijn. De koebeesten zullen door de Nete marcheren via een voerde, waar het waterpeil maar dertig of veertig centimeter hoog zal zijn. Maar ze krijgen bijkomend ook een echie brug voor ter beschikking. Dat wordt dan de vierde brug op een paar honderd meter afstand over de Kleine Nete. De eerste is die van de ringlaan, de tweede de verderop gelegen spoorwegbrug. Naast die spoorwegbrug ligt sinds kort ook de gloednieuwe brug van de fietsstrade Herentals-Balen. En daar in de buurt komt dus nu nog de 'koebrug'.

De boer in ons zou denken dat het een simpele constructie betreft met een aarden bul waar de beesten kunnen opklimmen om vervolgens via een houten bruggetje de rivier over te waggelen, maar dat is buiten de waard van de ingenieurs van de overheid gemild. Die stellen de koebeesten een betonnen brug met een lange aanloop ter beschikking, compleet met een reling, waarschijnlijk om te beletten dat ze er onderwegzouden afdoenderen.

Hoe dan ook, eens alles af, zal het gebied een nieuwe natuurattractiepool zijn aan de rand van de stad, met een vrij uitzicht op dertien hectaren natuur, water en gezellig grazend vee. En veel bruggen.

MARC HILSEN

De nieuwe meander zal het vaste traject gaan vormen voor kanovaarders en kajakkers die van Kasterlee naar Herentals peddelen. FOTO LISA PERSWAAN

De runders in het natuurgebied krijgen twee rivierdoorsteken, waaronder een betonnen brug met reling. FOTO MARC HILSEN

Krantenknipsel uit GvA over meanderingsproject "de Hellekens"

Volgende stappen (worden verder opgenomen door Provincie Antwerpen, in de projectwerking van Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete en in kader van Strategisch Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete'):

- ✓ Realisatie groenstructuur binnen zone stedelijk ontwikkeling
 - Verderzetten procedure PRUP Olympiadelaan en uitwerking actieplan;

- ✓ Kempense Heuvelrug
 - Verdere uitvoering van de landschaps- en inrichtingsvisie (oplevering voorzien in najaar 2021)
 - Uitbrengen landschapsbiografie in boekvorm gekoppeld aan een wervend evenement in najaar 2021;
 - Opleiding landschapsgidsen:
 - Een groot aantal cursisten gaf zich op voor een vervolgtraject waarbij er vanuit themagroepen insteek gegeven zal worden voor de landschaps- en inrichtingsvisie van de Kempense Heuvelrug;
 - Geïnteresseerde cursisten zullen ondersteund worden bij hun gidsenwerking op de Heuvelrug;
 - De nauwe samenwerking met jeugdverblijf De Brink wordt behouden; educatieve pakketten worden verder uitgewerkt;
 - Opvolgen site De Brink en natuureducatieve inrichting van een nieuw perceel ism Natuurpunt;
 - Verder in kaart brengen quick-wins ter hoogte van de Kempense Heuvelrug;
 - Toetsing draagvlak bij lokale en bovenlokale partners van het Geopark en voorbereiden 1ste fase haalbaarheidsdossier.

- ✓ Andere
 - Fiets-o-strade: verder uitwerken uitvoeringsplannen door de aannemer;
 - Uitwerking stadsrandbos bij goedkeuring verwervingssubsidie
 - RFC 'Recapture the Fortress Cities':
 - verdere uitwerking RFC in de zone 'kroonwerk' = domein Le Paige en site Koetshuis
 - deelname stad Herentals aan de regionale meeting vanuit Dendermonde – mbt het onderwerp 'groenbeheer op fortificaties' (gepland in januari 2021)
 - opmaken van een 'vestentoets' als eerste stedenbouwkundige richtlijnen mbt projecten op en rond de stadsomwalling van Herentals
 - opmaken van een artikel over de stadsomwalling van Herentals (context, kenmerken ...) door Professor Piet Lombaerde (UA) specialist vestingbouwkunde
 - opvragen offertes voor beeldvorming (360° en video) van de oude stadsomwalling

4.6 Zeggeloop (en andere zijlopen van de Kleine Nete tussen Geel en Herentals)

Dit hefboomproject heeft tot doel de Zeggeloop te ontwikkelen tot groenblauwe openruimtestructuur die vanuit het stadscentrum van Geel een verbinding maakt met de Kleine Nete. Zo wordt de vallei teruggebracht naar de stad, kunnen recreatieve verbindingen gerealiseerd worden, en kan er een bijdrage geleverd worden aan lokale waterberging. Ook kan onderzocht worden hoe andere zijlopen van de Kleine Nete tussen Geel en Herentals de groenblauwe dooradering kunnen versterken. Pas na het finaliseren van het Beleidskader Open Ruimte van de stad Geel kan er werk gemaakt worden van de uitvoering van de ruimtelijke visie in Geel (ikv landschapspark Holven).

Reeds gezette stappen:

- Verkennend onderzoek naar de kansen/opportunities voor het gebied samen met de verschillende partners van het hefboomproject;
- Oplevering fase 1 trage wegen project Geel (inventarisatie in herwaarderingplan); DNA onderzoek open ruimte Geel als vooronderzoek in het kader van het nog op te maken beleidskader open ruimte dat verder bouwt op de doelstellingen uit de strategische visienota van het beleidsplan ruimte Geel (terreinbezoeken, advisering uit te werken visienota,...); dit onderzoek is afgerond;
- Kansenkavels en kansenroutes te Geel: startvergadering met toelichting van het project en plan van aanpak; met dit project wordt gezocht naar onbebouwde percelen met harde bestemming die kunnen ingezet worden voor het behoud en versterken van de open ruimte; in een eerste fase werd een open ruimte scan opgemaakt om kansen te detecteren; een aantal percelen rond de Zeggeloop komen in aanmerking en kunnen daarmee de belangrijkste open ruimte vinger voor de stad richting de Kleine Nete versterken;
- Opmaak bestek en gunningsprocedure voor de studie 'Inrichtingsvisie en opmaken ruimtelijk uitvoeringsplan voor de groene dooradering van Geel', opdrachtgever stad Geel;
- Gunning studiebureau Atelier Romain en Forst landschapsarchitectuur voor opmaak studie 'Inrichtingsvisie en opmaken ruimtelijk uitvoeringsplan voor de groene dooradering van Geel'
- Startvergadering en terreinbezoek met studiebureau bij opstart van de studie op 23 september 2020
- Participatietraject van stad Geel ikv het project 'groene dooradering stad Geel' in december 2020
- Onderzoek naar de mogelijkheid voor de integratie van de sanering van de Kneutersloop in het strategisch project; de integratie blijkt mogelijk met in eerste fase een waterbodemonderzoek;
- De input voor de opmaak van het bestek voor een waterbodemonderzoek werd door alle partners verzameld en overgemaakt aan OVAM; er is budget voorzien om dit waterbodemonderzoek aan te besteden; het bestek wordt momenteel opgemaakt;
- Verdrogingsproblematiek de Zegge: Natuurgebied de Zegge kampt met structurele verdrogingsproblemen, met gevolgen voor de aanwezige kwetsbare natte natuur. Samenwerking met de andere actoren in de vallei is noodzakelijk om de besliste Europese natuurdoelen en lokaal herstel van de natuurlijk hydrologie te kunnen realiseren. Het realiseren van de Europese natuurdoelen is een gezamenlijke zoektocht van administratie, middenveld en lokale besturen. Om deze problematiek aan te pakken, keurde de Opvolgingscommissie Kleine Nete in zitting van 28 januari 2020 een actieplan goed. Het actieplan is gevoegd als bijlage bij deze nota (bijlage 5) en bevat volgende acties::

- Actie 1: Herevalueren van de huidige pompactiviteiten.
- Actie 2: Opmaak ecohydrologische studie
- Actie 3: Uitwerken planalternatieven i.f.v. plan-MER RUP Kleine Nete en Aa
- Actie 4: Opmaak van een landbouwstudie en een maatschappelijke kosten-batenstudie
- Actie 5: Terughoudend vergunningenbeleid
- Actie 6: Aanmelding LEADER
- Verdrogingsproblematiek Olens Broek/Langendonk: Ook het Olens Broek kampt met een structurele verdroging die het in stand houden van de actuele Europees beschermde habitats (stand still) en halen van Europese natuurdoelen hypothekeert. De problematiek wordt beschreven in de nota als bijlage 6. Een eerste overleg met een aantal betrokken actoren heeft geleid tot de hieronder opgesomde afspraken. Bedoeling is om de structurele aanpak van deze problematiek onder te brengen in een nieuw hefboomproject gekoppeld aan een (eventueel) tweede strategisch project in de vallei van de Kleine Nete.
 - Acties Olens Broek:
 - Oprichting werkgroep in de schoot van de coördinatieopdracht Kleine Nete;
 - Delen van data tussen alle betrokken actoren, incl. naburige bedrijven Umicore en Aurubis;
 - Beide, bestaande grondwatermodellen (VMM, Umicore) zullen worden ingezet om de problematiek verder te onderzoeken. Aan INBO wordt gevraagd om het model van VMM te laten lopen om na te gaan wat de impact van de voorgestelde hydrologische maatregelen is op de aanwezige habitats en te realiseren de Europese natuurdoelen;
 - OVAM laat een bodemonderzoek uitvoeren in functie van de beoogde verontdieping van de Kneutersloop. Bedoeling is om dit bodemonderzoek te financieren met middelen van het Stroomgebiedbeheerplan. De studie zal begin 2021 effectief opstarten.
 - Aanpak verdroging Olens Broek werd opgenomen als hefboomproject in de aanvraag voor het tweede strategisch project Kleine Nete.;
- Voorbereiding van een ‘vallei cursus’ die dieper ingaat op de natuur, geschiedenis en het erfgoed in de Kleine Nete vallei, deelgebied Geel tot Herentals (start eind augustus 2020 tot eind september 2020).
- Indiening aanvraag natte natuur de Zegge: via de oproep voor lokale hefboomprojecten ‘Natte Natuur’ werd ism KMDA en de stad Geel subsidie aangevraagd voor beheerswerken in de Zegge. Concreet zal een vijftal hectare rietlandvegetatie worden gecreëerd, als habitatgebied voor Roerdomp en, Bruine Kiekendief. De rietlandvegetatie zal zorgen voor een herstel van de veenvorming.
- Organisatie van een Coronaproof Valleicursus in het deelgebied tussen Geel en Herentals, met een aantal theoretische webinars gevolgd door terreinbezoeken verspreid over een aantal zaterdagen in Breeven, Mosselgoren, De Zegge en ’t Olens Broek.
- Kansenkavels:
 - Twee opvolgvergaderingen in 2019-2020 mbt de eerste fase en de open ruimte scan met als resultaat consensus voor verdere focus rond de Zeggeloop – als selectie voor pilotgebied tijdens de tweede fase van het ontwerpend onderzoek
 - Opmaak bestek en ontvangen van vijf offertes van ontwerpbureaus voor de gunning van het ontwerpend onderzoek binnen het project kansenkavels
 - Opmaak webpagina op de website van RLKGN met meer informatie over kansenkavels in Geel
 - Selectie van ontwerpers voor het ontwerpend onderzoek kansenkavels in Geel (Atelier Romain)

- Startvergadering en terreinbezoek ontwerp onderzoek kansenvelden en opdracht rond groene dooradering Geel, beide opdrachten worden uitgevoerd door Atelier Romain

Volgende stappen (worden verder opgenomen in reguliere werking Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete en Strategisch Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete':

- Inventarisatie van potentiële nieuwe ecologische verbindingen;
- Kwaliteitsbewaking van de uitwerking van de visienota met mogelijk toekomstperspectief en bouwstenen;
- Uitwerking mogelijkheden creëren van Groenblauwe verbinding tussen binnenstedelijk gebied van Geel en de vallei van de Kleine Nete via de Zeggeloop in de open ruimte
- Afronden en aanbesteden waterbodemonderzoek voor de Kneutersloop;
- Verdrogingsproblematiek Olens Broek/Langendonk (benoemd als focusgebied in Strategisch Project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete':
 - analyse van ANB moet verder onderzocht worden zodat gerichte maatregelen kunnen genomen worden (hermeandering Kleine Nete (reeds voorzien VMM), te onderzoeken: sanering en verondieping Kneutersloop, verondiepen andere grachten, grondwatergebruik en terugpompen grondwater evalueren, ...), verder opvolging van de grondwaterstanden en de ecologische waarden van het gebied is noodzakelijk. Hiervoor zullen de 2 bestaande grondwatermodellen (van VMM en Umicore) worden ingezet.
 - Opstart bodemonderzoek door OVAM ifv verontdieping Kneutersloop. De studie werd in 2019 aanbesteed en wordt momenteel uitgevoerd.
 - Inzetten grondwatermodel VMM op problematiek verder te onderzoeken en oplossingsscenario's te modelleren
- Verdrogingsproblematiek de Zegge: verder faciliteren van actieplan door de gouverneur en rapporteren aan de Vlaamse Regering. De studie werd in 2020 aanbesteed en in 2021 uitgevoerd.

links: Zeggeloop binnen kleinstedelijk gebied; rechts: Kleine Nete ter hoogte van Olens broek/Langendonk

Berichtgeving over droogte Olens broek/Langendonk

B. FINANCIËEL DEEL

Hierbij een algemeen overzicht van de gemaakt kosten in de looptijd van het strategisch project. Een gedetailleerd overzicht van de gemaakte kosten werd reeds als bijlage bezorgd.

Overzicht onkosten strategisch project	
april 2018- april 2019	82 191,03 €
april 2019- april 2020	119 051,75 €
april 2020 – april 2021	111 110.67 €
Totaal (3 jaar)	312 353,45 €

C. BIJLAGEN

- Bijlage 1 - toegekende en geplande investeringen en subsidies binnen de perimeter van het Strategisch Project